

**UCHWAŁA NR LX.657.2024
RADY MIASTA ELKU**

z dnia 14 lutego 2024 r.

w sprawie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Elku 2030

Na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485 oraz z 2023 r. poz. 28 i 1688), w zw. z art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688), uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji Miasta Elku 2030, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Elku

Włodzimierz Szelażek

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Ełku 2030

Ełk, 2024 r.

Gmina Miasto Ełk

Ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 4, 19-300 Ełk

www.elk.pl

www.rewitalizacja.elk.pl

Niniejszy dokument został opracowany przez Wydział Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Ełku, we współpracy z Instytutem Badawczym IPC Sp. z o.o. oraz z Instytutem Rozwoju Miast i Regionów (doradztwo w ramach udziału Gminy Miasta Ełk w projekcie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej oraz Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego pn. „Wzmacnianie zdolności gmin do programowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych”).

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
2. Diagnoza	7
2.1. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	7
2.2. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	11
2.2.1. Sfera społeczna.....	11
Demografia	11
Bezrobocie i rynek pracy	14
Pomoc społeczna.....	15
Aktywność społeczna	23
Przestępczość i bezpieczeństwo publiczne	29
2.2.2. Sfera gospodarcza	32
2.2.3. Sfera środowiskowa	33
2.2.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	37
2.2.5. Sfera techniczna	49
2.3. Synteza diagnozy	53
3. Wizja i cele rewitalizacji	70
4. Planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne	76
4.1. Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	78
4.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	128
5. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych	133
6. Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy	142
7. Szacunkowe ramy finansowe	148
8. Zarządzanie realizacją GPR	150
8.1. System zarządzania.....	150
8.2. Koszty zarządzania	151
8.3. Harmonogram realizacji	152
9. System monitorowania i oceny.....	154
10. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach dotyczących zasobu mieszkaniowego.....	158
11. Komitet Rewitalizacji.....	159
12. Specjalna Strefa Rewitalizacji	161
13. Sposób realizacji programu w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	162
14. Opis procesu partycypacji społecznej i partnerstwa.....	164
Załącznik Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji.....	168

1. Wprowadzenie

Proces rewitalizacji, czyli ożywiania/odnawiania Ełku, trwa od lat 90. Celem jest uczynienie Ełku atrakcyjnym miejscem do życia, pracy oraz nauki, a także aktywnego spędzania wolnego czasu. Dzięki podjętym działaniom prospołecznym, infrastrukturalnym i wspieraniu gospodarki miasto zanotowało znaczący wzrost liczby ludności.

Zaplanowane i zrealizowane zostały dwa programy rewitalizacji, oparte o ustawę o samorządzie gminnym i wytyczne rządowe. Na Program Rewitalizacji Ełku do 2016 r. złożyło się szereg działań prowadzonych w różnych częściach miasta, takich jak inwestycje w miejsca do aktywnego spędzania czasu (parki, skwery, place zabaw, podwórka itp.), odnawianie na szeroką skalę budynków wielorodzinnych (bloków oraz zabytkowych kamienic), rozwijanie instytucji kultury, wspieranie przedsiębiorczości oraz prowadzenie licznych działań społecznych, w dużej mierze skierowanych do dzieci, młodzieży i rodzin. Udało się zagospodarować w sposób wielofunkcyjny teren pokoszarowy. Miał też miejsce proces „zwrócenia się” Ełku w kierunku jeziora - w tym celu władze miejskie w kilku etapach rozwinęły w tym malowniczym obszarze infrastrukturę sportową i rekreacyjną. Był to impuls do prywatnych inwestycji, w efekcie czego tereny wzdłuż brzegu Jeziora Ełckiego i częściowo rzeki Ełk zostały zagospodarowane i tętnią życiem.

Kolejna edycja programu rewitalizacji na lata 2016-2023 realizowana była wg nowych zasad. Program był ukierunkowany na jeden obszar rewitalizacji, obejmujący śródmieście Ełku. Kluczowym projektem było uruchomienie Ełckiego Centrum Rewitalizacji Społecznej „STAJNIA”. W wyremontowanym budynku w kompleksie dawnych koszar wojskowych, w 2019 r. rozpoczęła działalność instytucja będąca fundamentem społecznego wymiaru rewitalizacji, zapewniając infrastrukturę i kapitał ludzki do przeprowadzenia tego procesu. Działania ECRS „STAJNIA” realizowane są we współpracy ze społecznością lokalną (biorąc pod uwagę jej zróżnicowanie) oraz organizacjami i instytucjami na szczeblu lokalnym. Podejmowane są inicjatywy nastawione na rozwój usług społecznych, animację i wielostronną edukację, działania aktywizujące i integrujące mieszkańców. ECRS „STAJNIA” stale poszukuje nowych sposobów działania, odpowiadając na potrzeby mieszkańców i otoczenia.

W ramach Programu Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 ukończone zostały główne inwestycje oraz kluczowe projekty społeczne, co miało przełożenie na poprawę statystyk odnoszących się do głównych problemów społecznych na obszarze rewitalizacji. Do końca 2022 r. łącznie zrealizowanych zostało 39 projektów (71% zaplanowanych w programie). Monitoring programu wskazał jednak, że pomimo poprawy wskaźników, śródmieście Ełku pozostało obszarem z kumulacją negatywnych zjawisk społecznych.

Najważniejsze zrealizowane inwestycje i działania społeczne w ramach Programu Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023:

Inwestycje

- Adaptacja budynku na potrzeby działalności ECRS „STAJNIA”,
- Remonty podwórek w obszarze śródmieścia,

Projekty społeczne

- Wsparcie ełckich rodzin,
- Utworzenie i funkcjonowanie młodzieżowego klubu integracji społecznej,

- Modernizacja zabytkowego budynku przy ul. Armii Krajowej 16 w Ełku,
- Rewitalizacja i zagospodarowanie terenu Ełckiej Kolei Wąskotorowej na potrzeby Muzeum Historycznego w Ełku,
- Modernizacja infrastruktury i wyposażenie MOPS w Ełku,
- Modernizacja i adaptacja budynku przy ul. Piłsudskiego 5 na cele społeczne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku,
- Rozbudowa terenów rekreacyjnych i ścieżek rowerowych nad rzeką Ełk,
- Przebudowa ul. Wojska Polskiego,
- Prace renowacyjne w Kościele pw. Najświętszego Serca Jezusowego w Ełku,
- Renowacja zabytkowego budynku Kościoła Chrześcijan Baptystów oraz otoczenia,
- Zagospodarowanie terenu przy Ełckim Centrum Kultury,
- Termomodernizacja budynków wielorodzinnych.
- Ełckie Centrum Rewitalizacji Społecznej z kompleksową ścieżką wsparcia,
- Lokalne perspektywy,
- Razem przeciw wykluczeniu społecznemu,
- Centrum Aktywności Seniorów,
- To jest moje miejsce, bo kocham to miejsce,
- Nowe Śródmieścia Miasta Ełk – wzór na rewitalizację.

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji wskazuje, że po 31 grudnia 2023 r. będą mogły obowiązywać jedynie Gminne Programy Rewitalizacji (GPR), opracowane zgodnie z zapisami tejże ustawy. Widząc konieczność kontynuowania procesu odnowy niektórych części miasta, władze Ełku wyznaczyły nowe granice obszaru rewitalizacji (Uchwała nr XLIV.445.2022 Rady Miasta Ełku z dnia 22 czerwca 2022 r.; Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. poz. 3097) i zdecydowały o przystąpieniu do opracowania GPR (Uchwała nr XLV.451.2022 Rady Miasta Ełku z dnia 31 sierpnia 2022 r.).

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji

GPR jest dokumentem strategicznym określającym kierunki i działania na rzecz rewitalizacji Ełku oraz podstawowym narzędziem do podjęcia kompleksowych działań w wyznaczonym obszarze miasta. Nadrzędnym założeniem było budowanie programu przy współudziale lokalnej społeczności, tak aby

odpowiadał na jej rzeczywiste potrzeby. W pracach nad GPR zaangażowano również ekspertów zewnętrznych Instytutu Rozwoju Miast i Regionów¹ oraz firmy Instytut Badawczy IPC. Koordynatorem opracowania dokumentu był Wydział Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Ełku, który ściśle współpracował z zespołem ds. rewitalizacji (powołanym Zarządzeniem nr 1020.2021 Prezydenta Miasta Ełku z dnia 21 grudnia 2021 r.).

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Ełku 2030 (GPR Miasta Ełku) został przygotowany zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji². Program łączy inicjatywy społeczne, ekonomiczne, przestrzenne, techniczne, środowiskowe i kulturowe związane z obszarem rewitalizacji i jego otoczeniem. Działania są zaplanowane kompleksowo i wzajemnie ze sobą powiązane. GPR Miasta Ełku jest kontynuacją działań rewitalizacyjnych ujętych w Programie Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023. W związku z tym założono, że osiągnięcie celów GPR Miasta Ełku będzie możliwe w perspektywie do końca 2030 r.

Dodatkowo GPR Miasta Ełku uwzględnia wymogi ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027. Ustawa przewiduje, że środki unijne na rewitalizację będą wdrażane poprzez tzw. Inne Instrumenty Terytorialne (IIT). GPR Miasta Ełku pełni rolę strategii IIT, gdyż zawiera elementy określone w art. 36 ust. 8 tej ustawy. W celu spełnienia wymagań ustawowych, w GPR Miasta Ełku znajduje się rozdział z opisem uspołecznionego podejścia do przygotowania i realizacji programu.

¹ w ramach udziału Gminy Miasta Ełk w projekcie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej oraz Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego pn. „Wzmacnianie zdolności gmin do programowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych”

² Przepisy przejściowe ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (art. 68) umożliwiają stosowanie dotychczasowych przepisów ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji w stosunku do spraw dotyczących gminnego programu rewitalizacji, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw. Uchwała Rady Miasta w sprawie przystąpienia do opracowania GPR Miasta Ełku została podjęta 31 sierpnia 2022 r.

2. Diagnoza

2.1. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

W przypadku, gdy gmina zamierza realizować zadania własne z zakresu rewitalizacji, konieczne jest wyznaczenie w drodze uchwały rady gminy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (art. 8 ustawy o rewitalizacji). Podstawą do podjęcia uchwały jest diagnoza potwierdzająca spełnienie przesłanek określonych w art. 9 i 10 ustawy o rewitalizacji, opracowana z wykorzystaniem obiektywnych i weryfikowalnych mierników i metod badawczych.

Urząd Miasta Elku przygotował dokument pn. „Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Elku”³, szczegółowo analizujący w ujęciu wewnętrznym wymagane zjawiska problemowe o charakterze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym. Do analizy wybrano 18 wskaźników (w tym 6 społecznych), które obrazowały kluczowe problemy Elku wynikające z ogólnej diagnozy miasta:

Sfera społeczna

1. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców jednostki;
2. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców jednostki;
3. Liczba interwencji policji związanych z uszkodzeniem mienia na 100 mieszkańców jednostki;
4. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności na 100 mieszkańców jednostki;
5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 mieszkańców jednostki;
6. Liczba uczestników zajęć stałych organizowanych przez ośrodek kultury na 100 mieszkańców jednostki;

Sfera gospodarcza

7. Liczba aktywnych działalności gospodarczych w CEIDG na 100 mieszkańców jednostki;
8. Relacja nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw w CEIDG do wyrejestrowanych w okresie 2017-2021;

³ Dokument dostępny w BIP Urzędu Miasta Elk w zakładce Strategia, raporty, opracowania – Program Rewitalizacji Elku – Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w Elku
https://bip.elk.warmia.mazury.pl/10041/8647/Obszar_zdegradowany_i_obszar_rewitalizacji_Elku/

Sfera środowiskowa

9. Liczba mieszkań komunalnych ogrzewanych piecami węglowymi na 100 mieszkańców jednostki;
10. Masa wyrobów zawierających azbest (Mg) na 100 mieszkańców jednostki;

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

11. Liczba mieszkań komunalnych niewyposażonych w łazienkę na 100 mieszkańców jednostki;
12. Liczba gabinetów lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej na 100 mieszkańców jednostki;
13. Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy na 1 ha jednostki;
14. Udział bezpiecznych przejść dla pieszych (z sygnalizacją świetlną, dźwiękową/azysem/wyniesionych do poziomu chodnika) w łącznej liczbie przejść dla pieszych w jednostce;
15. Liczba kursów komunikacji miejskiej na dobę w dniu roboczym (w roku szkolnym) na 100 mieszkańców jednostki;
16. Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej na 100 mieszkańców jednostki;

Sfera techniczna

17. Liczba budynków komunalnych wymagających remontów na 100 mieszkańców;
18. Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. w ogóle budynków mieszkalnych w jednostce.

Analiza danych została przeprowadzona w podziale miasta na 30 jednostek. Założone kryteria obszaru zdegradowanego spełniło 11 jednostek. Dalsza analiza pozwoliła na wyznaczenie obszaru rewitalizacji, złożonego z 6 jednostek, spełniającego ustawowe kryteria formalne:

- powierzchnia nie większa niż 20% powierzchni miasta;
- zamieszkiwanie przez nie więcej niż 30% populacji miasta;
- najwyższe natężenie zjawisk kryzysowych;
- istotne znaczeniem dla rozwoju całego miasta.

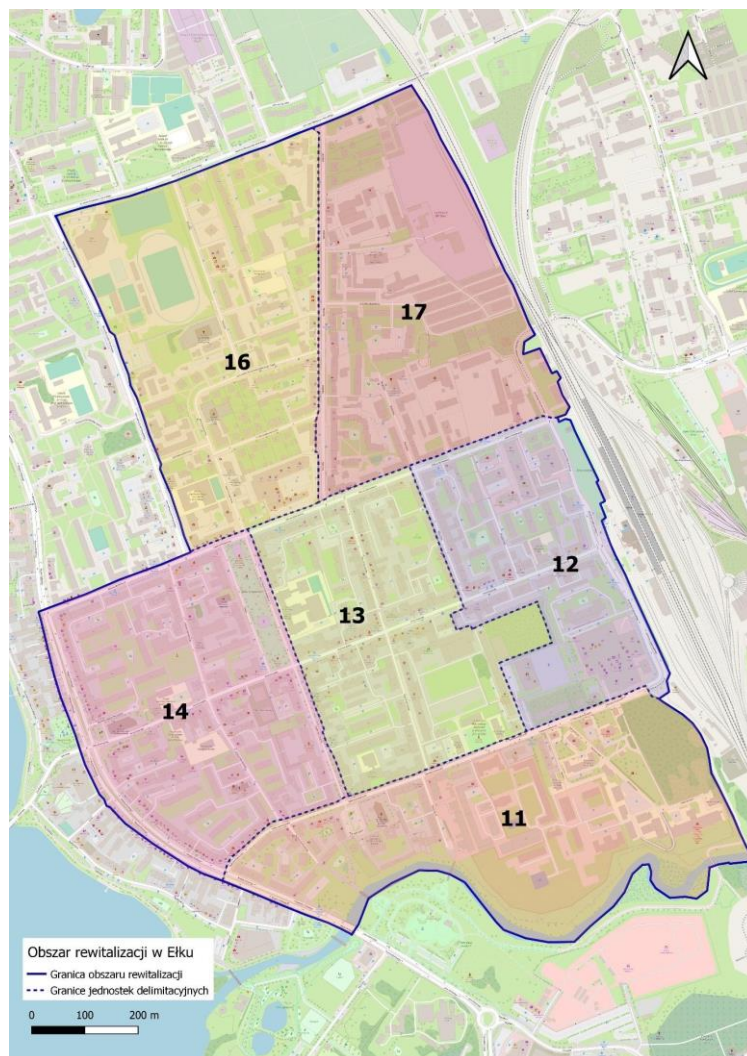
Obszar rewitalizacji obejmuje teren o powierzchni 132,22 ha (6,28% powierzchni Ełku), zamieszkiwany przez 13 767 mieszkańców (24,45% populacji miasta). Granice obszaru rewitalizacji Ełku opierają się na czytelny układzie przestrzennym, wyznaczonym przez:

- od południa – rzekę Ełk;
- od północy – ulicę Generała Władysława Sikorskiego;
- od wschodu – linię kolejową i ulicę Jarosława Dąbrowskiego;

- od zachodu – ulice Wojska Polskiego, Adama Mickiewicza i Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Po przeprowadzeniu konsultacji społecznych obszar rewitalizacji został wyznaczony Uchwałą nr XLIV.445.2022 Rady Miasta Ełku z dnia 22 czerwca 2022 r. (Dz. Urz. Województwa Warmińsko-Mazurskiego poz. 3097). Obecny obszar rewitalizacji zawiera się w granicach obszaru rewitalizacji dla Programu Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 (zmniejszenie o ok. 40 ha), co oznacza kontynuowanie procesu odnowy centralnej części miasta.

Mapa 1 Obszar rewitalizacji z uwzględnieniem podziału na jednostki delimitacyjne

Źródło: opracowanie własne

Na obszarze zdiagnozowano szczególną koncentrację problemów, biorąc pod uwagę wartości wskaźników opisujących poszczególne zjawiska problemowe (wartości przekraczały średnią dla miasta). Obszar rewitalizacji ma zarazem istotne znaczenie dla rozwoju gminy, co potwierdzają zapisy dokumentów strategicznych i planistycznych Gminy Miasta Ełk.

Tabela 1. Zjawiska kryzysowe na obszarze rewitalizacji w Etku zdiagnozowane na etapie diagnozy delimitacyjnej (źródło: opracowanie własne)

Zjawiska kryzysowe zdiagnozowane na etapie diagnozy delimitacyjnej	Średnia dla Etku	Numer jednostki delimitacyjnej wchodzącej w skład obszaru rewitalizacji					
		11	12	13	14	16	17
Długotrwałe bezrobocie (liczba osób długotrwałe bezrobotnych na 100 mieszkańców)	1,5	2,62	2,38	3,24	1,72	1,96	1,48
Ubóstwo (liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców)	1,70	2,44	3,67	5,68	2,25	1,92	3,34
Przestępczość (liczba interwencji policji związana z uszkodzeniem mienia na 100 mieszkańców)	0,33	0,18	0,37	0,27	0,44	0,55	0,38
Niepełnosprawność (liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności na 100 mieszkańców)	1,29	2,08	2,44	3,91	1,66	1,30	2,10
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (liczba osób korzystających z pomocy społ. z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 mieszkańców)	0,20	0,36	0,49	0,60	0,50	0,00	0,48
Niewystarczający poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym (liczba uczestników zajęć stałych organizowanych przez Etkie Centrum Kultury na 100 mieszkańców)	0,38	0,09	0,43	0,20	0,47	0,78	0,24
Niski stopień przedsiębiorczości (liczba aktywnych działalności gospodarczych w CEIDG na 100 mieszkańców)	5,19	6,50	6,54	7,75	6,80	5,14	3,77
Słaba kondycja lokalnych firm (relacja nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw w CEIDG do wyrejestrowanych w okresie 2017-2021)	1,62	2,54	1,06	1,57	2,00	1,49	1,25
Liczba mieszkań komunalnych ogrzewanych piecami węglowymi na 100 mieszkańców	0,80	2,08	3,18	4,27	1,15	1,06	0,00
Masa wyrobów zawierających azbest (Mg) na 100 mieszkańców	0,60	0,08	0,00	0,00	0,00	0,00	0,77
Liczba mieszkań komunalnych niewyposażonych w łazienkę na 100 mieszkańców	0,62	0,36	2,50	4,07	1,39	0,16	1,33
Udział bezpiecznych przejść dla pieszych w łącznej liczbie przejść dla pieszych jednostce (%)	23,11	46,15	58,33	29,41	45,83	8,00	0,00
Liczb gabinetów lekarzy POZ na 100 mieszkańców	0,04	0,00	0,00	0,03	0,09	0,04	0,00
Liczba kursów komunikacji miejskiej na dobę w dniu roboczym (w roku szkolnym) na 100 mieszkańców	5,70	10,66	11,61	6,78	3,82	4,00	5,67
Powierzchni parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej na 100 mieszkańców	0,06	0,09	0,04	0,01	0,01	0,03	0,01
Liczba wydanych w 2021 r. decyzji o warunkach zabudowy na 1 hektar jednostki	0,02	0,04	0,00	0,00	0,05	0,00	0,00
Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. w ogóle budynków mieszkalnych (%)	28,9	47,1	84,2	79,5	49,5	60,8	57,6
Liczba budynków komunalnych wymagających remontów na 100 mieszkańców	0,04	0,00	0,18	0,17	0,03	0,04	0,00

Oznaczenie:

Wartość dla jednostki delimitacyjnej gorsza od średniej dla miasta	
--	--

2.2. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Podstawą do określenia wizji i celów rewitalizacji w Ełku jest pogłębienie diagnozy zjawisk i czynników kryzysowych występujących na obszarze rewitalizacji, jak również wskazanie potencjałów, na których można oprzeć pomysły na rewitalizację.

Szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji przeprowadzono z wykorzystaniem różnych technik i narzędzi badawczych. W pierwszej kolejności pozyskano szeroki zasób danych statystycznych oraz jakościowych z publicznych baz danych. Ich źródłem były zasoby Urzędu Miasta w Ełku, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ełku, Powiatowego Urzędu Pracy, Ełckiego Centrum Kultury, Policji.

Istotnej wiedzy nt. postrzegania podobszarów rewitalizacji oraz ich problemów i potencjałów dostarczyły badania przeprowadzone z interesariuszami rewitalizacji (badania fokusowe, wywiady pogłębione oraz sondaż uliczny). Do aktywnych form zbierania uwag i opinii mieszkańców, wykorzystanych na etapie opracowania diagnozy pogłębionej, należy zaliczyć również warsztaty diagnostyczne i planistyczne. Szczegółowe informacje o działaniach partycypacyjnych znajdują się w rozdziale 14.

Struktura pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji odpowiada podziałowi na sfery:

- społeczną,
- gospodarczą,
- środowiskową,
- przestrzenno-funkcjonalną,
- techniczną.

W podsumowaniu wskazano na problemy i potencjały obszaru rewitalizacji.

2.2.1. Sfera społeczna

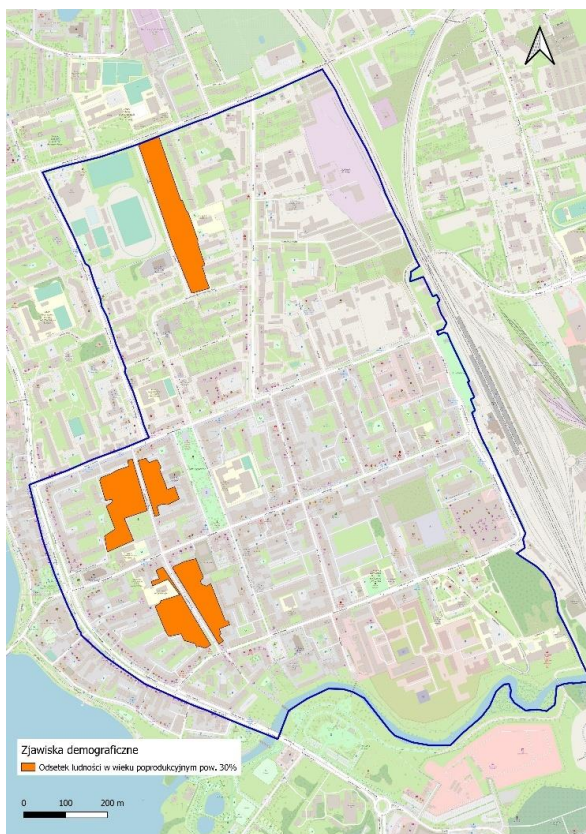
Demografia

Wg danych GUS na koniec 2021 roku Ełk liczył 60 248 mieszkańców. Szczególnie dynamiczne, zarówno w mieście, jak też na obszarze rewitalizacji, widoczne były zjawiska starzenia się społeczeństwa. W związku z przechodzeniem powojennego wyżu demograficznego do kategorii wieku poprodukcyjnego odnotowano znaczący wzrost odsetka tej grupy w ludności ogółem. W 2011 roku ludność w wieku poprodukcyjnym liczyła 13,7% ogółu mieszkańców Ełku, w 2021 roku było to już 20,8%. Jednocześnie widoczny był spadek odsetka ludności w wieku produkcyjnym z 66,5% w 2011 roku do 59,8% w 2021 roku. Stabilnie kształtował się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym: 19,8% w 2011 roku 19,5% dekadę później.

Wysoki odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym na obszarze rewitalizacji, przekraczający 30% ludności, występował w rejonie ulic Toruńskiej i Juliusza Słowackiego. W przypadku ul. Juliusza Słowackiego można mówić o szczególnej koncentracji ludności w wieku poprodukcyjnym, ze względu zarówno na wysoki odsetek mieszkańców tego rejonu miasta, jak też znaczą ich liczbę (345 osób wg danych za 2021 roku). Główne ulice obszaru rewitalizacji, tj. Armii Krajowej, Gdańska, Tadeusza Kościuszki, Adama Mickiewicza notowały udział ludności w wieku poprodukcyjnym zbliżony lub nieco ponad średnią dla miasta, tj. pomiędzy 19,0% a 21,5%. Najniższy odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym występował na ul. Wawelskiej (13,2%) i ul. Elizy Orzeszkowej (13,8%). Jednocześnie na ul. Elizy Orzeszkowej notowano stosunkowo wysoki odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym, najwyższy spośród głównych ulic na obszarze rewitalizacji, wynoszący 22,3% ludności tego rejonu. Dla porównania najniższy odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym był w rejonie ulic Toruńskiej (12,8%) oraz Juliusza Słowackiego (13,8%), czyli w obrębie ulic, na których stwierdzono najwyższy odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym.

W przypadku ulic Juliusza Słowackiego i Toruńskiej warto dodać, iż na tym obszarze dominuje zabudowa wielorodzinna związana z blokami okresu powojennego. Na ulicach Elizy Orzeszkowej oraz Wawelskiej w strukturze zabudowy liczniejsze są obiekty mieszkalne jeszcze starsze, z okresu przedwojennego.

Mapa 2 Koncentracja ludności w wieku poprodukcyjnym na obszarze rewitalizacji (źródło: materiały własne)

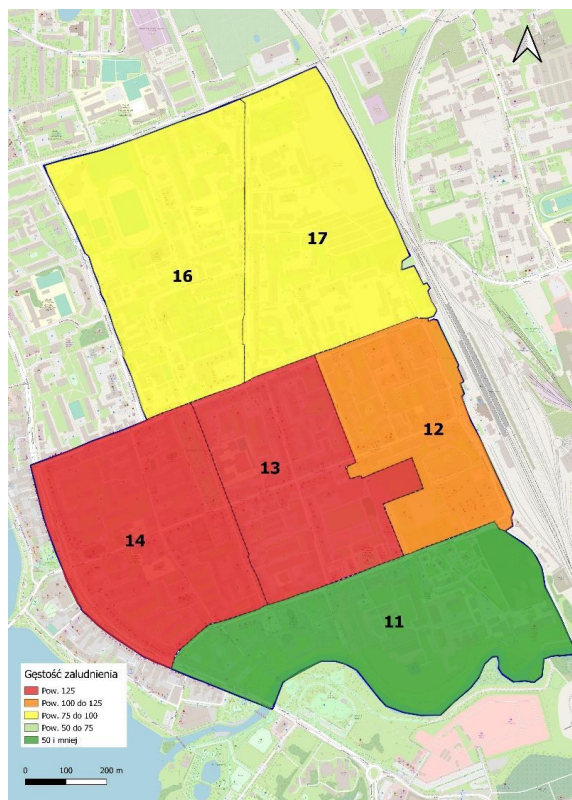
Geneza powstania Ełku wpłynęła na znaczne zagęszczenie zabudowy na obszarze rewitalizacji, w której funkcja mieszkaniowa przeplata się z funkcją usługową. Gęstość zaludnienia w Ełku wynosiła w 2021 r. 27 osób/ha. Na obszarze rewitalizacji wartość ta była prawie 4-krotnie wyższa i wynosiła 104 osoby/ha, przy czym na obszarze jednostek nr 13 i 14 wynosiła około 150 osób/ha. Gęstość zaludnienia wpływa w istotny sposób na funkcjonowanie miasta. Przede wszystkim widoczne są deficyty przestrzeni, którą można jeszcze wykorzystać lub zagospodarować przez Miasto lub inwestorów prywatnych.

Tabela 2. Liczba mieszkańców i gęstość zaludnienia na obszarze rewitalizacji w Ełku

Numer obszaru	Liczba mieszkańców	Powierzchnia	Gęstość zaludnienia (osoby na ha)
11 (południe)	1107	25,66	43
12 (wschód)	1637	15,61	105
13 (centrum)	2995	20,16	149
14 (zachód)	3380	22,13	153
16 (północny-zachód)	2550	26,57	96
17 (północny-wschód)	2098	22,09	95
Obszar rewitalizacji	13767	132,22	104

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Ełku

Mapa 3 Gęstość zaludnienia na obszarze rewitalizacji w Ełku (źródło: materiały własne)

Bezrobocie i rynek pracy

Według Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Ełk zaliczany jest do ośrodków gospodarczych o znaczeniu regionalnym II stopnia. W mieście zlokalizowana jest Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna – Podstrefa Ełk i Park Naukowo-Technologiczny. Ełk jest też ośrodkiem obsługi ruchu turystycznego o znaczeniu regionalnym.

Sytuację na rynku pracy w Ełku opisują m. in. wskaźniki bezrobocia. Pomiędzy 2012 a 2021 rokiem udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym istotnie się zmniejszył, tj. z poziomu 13,3% do 5,0%. Był to trend charakterystyczny dla kraju, województwa oraz powiatu ełckiego. Na spadek bezrobocia wpływ miała niewątpliwie poprawa sytuacji na rynku pracy. Jednocześnie należy zauważyć, że istotne były także czynniki demograficzne, co związane było z przejściem do wieku emerytalnego znacznej liczby osób z powojennego wyżu demograficznego. Niski poziom bezrobocia wskazuje, że wybrane branże gospodarki i przedsiębiorcy posiadają deficyty w zakresie dostępności kadr. Sytuacja kryzysowa wywołana m. im. pandemią COVID-19, konfliktem zbrojnym na Ukrainie oraz wysoką inflacją stanowią istotne zagrożenie dla aktywności gospodarczej.

Wg stanu na koniec 2021 roku długotrwale bezrobotni stanowili 47% ogółu bezrobotnych. Na obszarze rewitalizacji w Ełku zdiagnozowano szczególną koncentrację zjawiska długotrwałego bezrobocia. Wg danych PUP w Ełku na koniec 2021 roku na obszarze rewitalizacji było 304 osób długotrwale bezrobotnych, co stanowiło 36% wszystkich osób długotrwale bezrobotnych w mieście. Wartość wskaźnika liczby osób długotrwale bezrobotnych w relacji do 100 mieszkańców dla Ełku wynosiła 1,5 osób, natomiast dla obszaru rewitalizacji 2,21 osób.

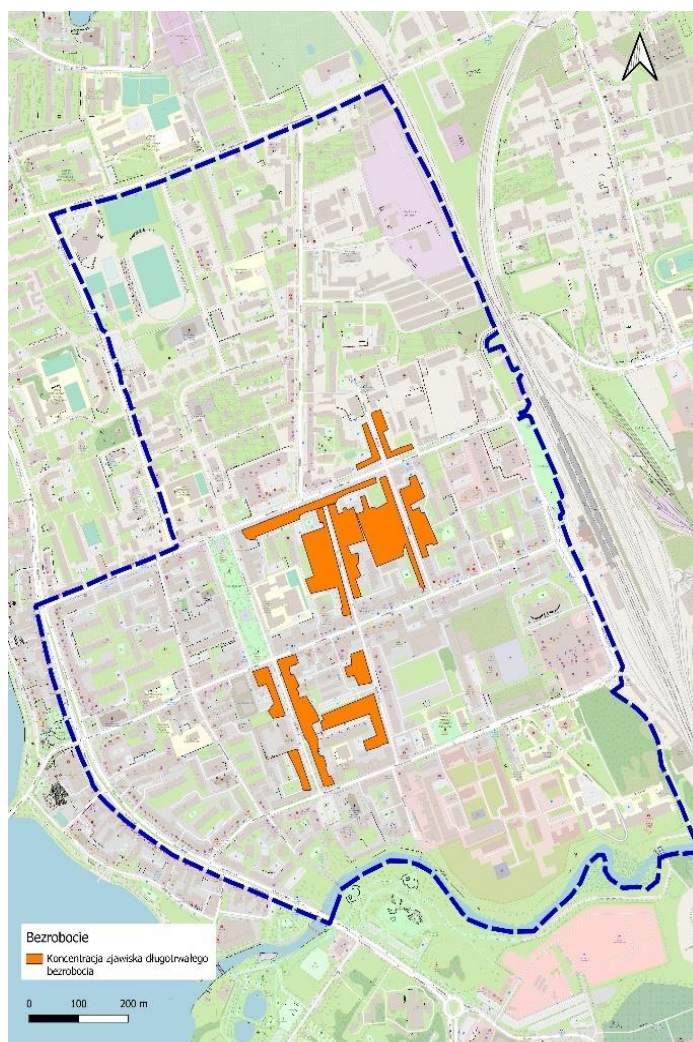
Jedną z przyczyn bierności zawodowej jest niski poziom wykształcenia. W przypadku tego zjawiska można mówić o jeszcze wyższym poziomie koncentracji na obszarze rewitalizacji. Według danych PUP na koniec 2021 roku w Ełku było 547 osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Na obszarze rewitalizacji PUP odnotował 249 takich osób, czyli 45% ogółu osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Wskaźnik liczby osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji wynosił 1,81 osób, przy średniej dla miasta wynoszącej 0,97 osób. Koncentrację zjawiska długotrwałego bezrobocia na obszarze rewitalizacji odnotowano na ulicach Wawelskiej, Adama Mickiewicza, Elizy Orzeszkowej, Fryderyka Chopina.

Przedstawiciele PUP w Ełku wskazują, że dla rozwiązania problemu długotrwałego bezrobocia kluczowe jest przeciwdziałanie dziedziczeniu problemu w rodzinach. Wskazane są zatem działania skierowane do młodych osób i dzieci, wspierające i wyrównujące m. in. szanse edukacyjne. Warto podkreślić, że sytuacja osób mających słabe kompetencje na rynku pracy jest szczególnie niekorzystna w kontekście możliwych zmian w sferze gospodarczej.

Tabela 3. Długotrwałe bezrobocie na obszarze rewitalizacji w Ełku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Ełku)

	Liczba osób długotrwałe bezrobotnych	Liczba osób długotrwałe bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	304	2,21	249	1,81
Miasto Ełk	844	1,5	547	0,97

Mapa 4 Obszar szczególnej koncentracji zjawiska długotrwałego bezrobocia na obszarze rewitalizacji w Ełku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Ełku

Pomoc społeczna

W 2021 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w Ełku była długotrwała lub ciężka choroba – z tego powodu pomoc otrzymało 1038 rodzin. Należy to powiązać m. in. z sytuacją demograficzną i zjawiskiem starzenia się społeczeństwa. Na drugim

miejscu znajdowało się ubóstwo⁴ (749 rodzin), natomiast na trzecim niepełnosprawność (617 rodzin). Wśród innych powodów udzielania świadczeń, charakteryzujących się znaczną ilością rodzin je otrzymujących, należy wymienić bezrobocie (566 rodzin). Trzeba zaznaczyć, że w ostatnich latach korzystna sytuacja na rynku pracy oraz programy socjalne (np. Rodzina 500+) istotnie zmniejszyły skalę ubóstwa.

Dane odnoszące się do powodów przyznania pomocy społecznej w Ełku w podziale na rodziny wskazują na to, że pomocą społeczną w największym stopniu objęte są rodziny jednoosobowe, czyli z reguły osoby samotne. Dotyczy to w szczególności przyczyn takich jak długotrwała choroba, ubóstwo i niepełnosprawność, jak też alkoholizm.

Obszar rewitalizacji w Ełku charakteryzuje się wysokim poziomem koncentracji zjawiska ubóstwa, mierzonego za pomocą liczby osób korzystającym z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa. Wg danych MOPS w Ełku w 2021 roku na obszarze rewitalizacji przyznano świadczenia z tego tytułu 452 mieszkańcom. W tym roku łącznie przyznano świadczenia z tego tytułu 959 mieszkańcom miasta, co oznacza, że aż 47% z nich było mieszkańcami obszaru rewitalizacji. W przeliczeniu na 100 mieszkańców obszaru rewitalizacji świadczenia pomocy społecznej z tytułu ubóstwa przyznano 3,28 osobom. Wartość tego wskaźnika dla całego miasta wynosiła 1,70 osób. Szczególną koncentrację zjawiska ubóstwa, mierzonego za pomocą liczby świadczeń pomocy społecznej, odnotowano na ulicach Elizy Orzeszkowej (66 osób) i Gdańskiej (61 osób).

Do głównych przyczyn ubóstwa należy zaliczyć niską aktywność ekonomiczną, niski poziom dochodów mieszkańców, w tym również wysokość rent i emerytur, jak też stan zdrowia. Warto podkreślić, iż ważnym czynnikiem, mogącym wpływać na poziom ubóstwa, jest struktura demograficzna. Osoby w wieku senioralnym, w tym osoby samotne, mierzą się z problemem rosnących wydatków żywności, lekarstw, energii. Należy przewidzieć, że właśnie problem ubóstwa wśród osób starszych i samotnych może być zasadniczym wyzwaniem w sferze polityki społecznej. Pogłębiać go będą także kwestie związane ze stanem zdrowia.

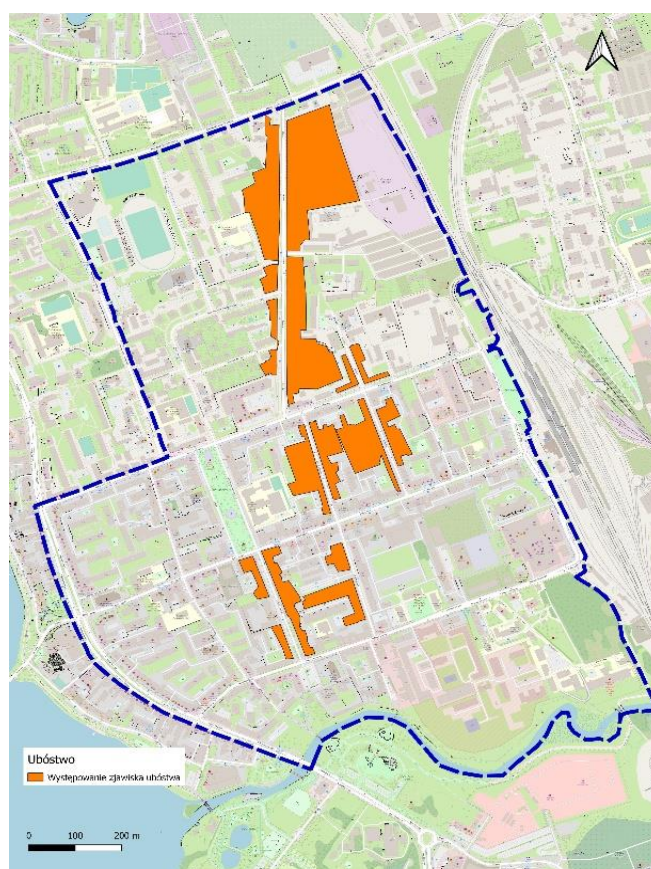
⁴ Ubóstwo rozumiane jest jako niedysponowanie wystarczającymi środkami ekonomicznymi pozwalającymi zapewnić podstawowe potrzeby egzystencjalne. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej wystąpienie samego ubóstwa nie warunkuje przyznania pomocy społecznej. Dodatkowo musi wystąpić inny – uzupełniający czynnik umożliwiający udzielenie pomocy społecznej.

Tabela 4. Zjawisko ubóstwa na obszarze rewitalizacji oraz w Ełku

	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	452	3,28
Miasto Ełk	959	1,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ełku

Mapa 5 Obszar koncentracji zjawiska ubóstwa na obszarze rewitalizacji w Ełku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Ełku

Na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano natężenie zjawiska niepełnosprawności, mierzonego za pomocą liczby osób, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej z tego powodu. W świetle definicji Światowej Organizacji Zdrowia niepełnosprawność oznacza ograniczenie lub brak zdolności do wykonywania czynności w sposób lub w zakresie uważanym za normalny dla człowieka, wynikające z uszkodzenia i upośledzenia funkcji organizmu. W polskim ustawodawstwie niepełnosprawność została zdefiniowana jako trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy.

Ogółem wg danych MOPS w Ełku za 2021 rok, świadczenia z racji niepełnosprawności przyznano 727 mieszkańcom miasta, w tym 313 mieszkańcom z obszaru rewitalizacji. Oznacza

to, że na obszarze rewitalizacji mieszkało 43% osób ze świadczeniami z pomocy społecznej w związku z niepełnosprawnością. Wskaźnik liczby osób, którym przyznano tego typu świadczenia w przeliczeniu na 100 mieszkańców osiągnął na obszarze rewitalizacji wartość 2,27 osób i był zdecydowanie wyższy od wartości dla całego miasta (1,29 osób). Koncentracja zjawiska niepełnosprawności występuje w centralnej części obszaru rewitalizacji (obwód ulic Jana i Hieronima Małeckich, Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Wawelskiej, Tadeusza Kościuszki, Placu Miejskiego), gdzie wspomniany wyżej wskaźnik osiągnął wartość aż 3,91 osób. Największą liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności odnotowano na ul. Elizy Orzeszkowej (56 osób).

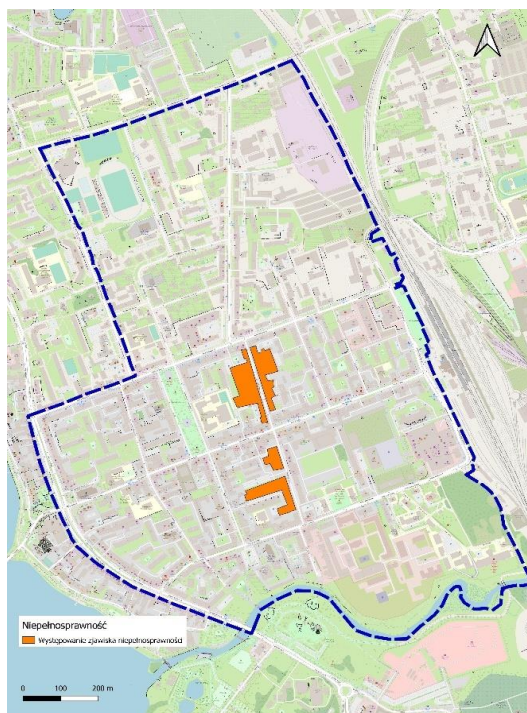
Problemy z dostosowaniem się do zaistniałej sytuacji wpływają również na wzrost problemów spowodowanych kryzysem psychicznym. W opinii pracowników MOPS coraz więcej osób wymaga wsparcia i pomocy w środowisku ze względu na zaburzenia, choroby psychiczne i związane z tym trudności w codziennym funkcjonowaniu.

Tabela 5. Zjawisko niepełnosprawności na obszarze rewitalizacji

	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	313	2,27
Miasto Ełk	727	1,29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ełku

Mapa 6 Obszar koncentracji zjawiska niepełnosprawności na obszarze rewitalizacji w Ełku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Ełku)

Obszar rewitalizacji w Ełku był miejscem szczególnej koncentracji zjawisk związanych z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Wg danych MOPS w 2021 roku świadczenia społeczne z tego tytułu przyznano 58 mieszkańcom z obszaru rewitalizacji, co stanowiło 52% ogółu świadczeń z tej kategorii w skali całego miasta. W przypadku tego zjawiska trudno mówić o szczególnej koncentracji wewnątrz obszaru rewitalizacji.

Niewydolność opiekuńczo-wychowawcza jest jednym z głównym problemów rodzin w Ełku. Pojawia się ona w środowiskach wieloproblemowych, doświadczających bezrobocia, ubóstwa materialnego, złych warunków mieszkaniowych i różnych dysfunkcji. Bardzo często jest to wynik niskiego poziomu wykształcenia, bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, niskich aspiracji życiowych, a także niechęci wobec instytucji oferujących pomoc i wsparcie. Z drugiej strony, problemy są również w rodzinach posiadających dobre warunki finansowe i mieszkaniowe, przede wszystkim ze względu na zbyt duże aspiracje i oczekiwania rodziców wobec dzieci, a także konsumpcyjny styl życia. Tym, co może łączyć różne przypadki niewydolności opiekuńczo-wychowawczej, jest przede wszystkim niedobór kompetencji rodzicielskich.⁵

Tabela 6. Zjawisko bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na obszarze rewitalizacji

	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	58	0,42
Miasto Ełk	111	0,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ełku

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Ełku jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Pomoc społeczna to różne formy wsparcia osób i rodzin wymagających pomocy, to także pomoc instytucjonalna, świadczona przez placówki pomocy społecznej działające na terenie Ełku, w tym działające w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ełku (dalej MOPS). W strukturze organizacyjnej MOPS wyodrębniono następujące jednostki: Ełckie Centrum Rewitalizacji Społecznej „STAJNIA”, w którym

⁵ Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasta Ełk na lata 2019- 2023

funkcjonuje Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Klub Seniora „Senior+” oraz punkt konsultacyjny dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.

ECRS „STAJNIA” znajduje się przy ul. Tadeusza Kościuszki 27A. Cele działalności tej instytucji obejmują reintegrację społeczną i zawodową osób i rodzin znajdujących się w kryzysie, profilaktykę uzależnień, wsparcie rodzin dotkniętych przemocą, wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych realizujących zadania służące rozwiązywaniu problemów społecznych. W 2021 roku 9 589 osób skorzystało z pomocy oferowanej przez tę jednostkę, z czego ponad 47 % (tj. 4519 osoby) stanowiły osoby zamieszkałe na terenie obszaru wyznaczonego do rewitalizacji w ramach Programu Rewitalizacji na lata 2016-2023.

Przy ECRS „STAJNIA” funkcjonuje Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Ełku. Jednostka ta obejmuje swoim działaniem teren Gminy Miasta Ełk, udzielając bezpłatnego wsparcia rodzinom dotkniętym przemocą. Oferuje m.in. uzyskanie prawa pobytu w Ośrodku w sytuacji współwystępowania przemocy w rodzinie, w sytuacji spowodowanej kryzysem, tj. niemożności korzystania z miejsca dotychczasowego zamieszkania (czasowego lub stałego miejsca), schronienia, pobytu całodobowego.

Zdjęcie 1. Ełckie Centrum Rewitalizacji Społecznej „STAJNIA” (źródło: materiały własne)

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku posiada w zasobach dwa mieszkania chronione, w tym dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, które jako alternatywa dla instytucjonalnych form pomocy, przeznaczone są dla osób, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu. Osoby te nie wymagają usług w zakresie świadczonej przez jednostkę całodobowej opieki. Są to w szczególności osoby w kryzysie psychicznym, osoby opuszczające pieczę zastępczą, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich, a także cudzoziemcy, którzy uzyskali w Polsce status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy.

Na terenie Ełku działają placówki zapewniające miejsca do spania, całodzienne wyżywienie, dostęp do węzła sanitarnego, zakup środków higieny osobistej, odzieży oraz pomieszczenie doraźnego pobytu tzw. ogrzewalnia. Zalicza się do nich m.in. Schronisko im. Ojca Pio, prowadzone przy ul. Kościuszki 27 przez Caritas Diecezji Ełckiej. Beneficjentami wsparcia są osoby w kryzysie bezdomności z terenu Ełku. Placówka dysponuje 49 miejscami.

Caritas Diecezji Ełckiej prowadzi również w Ełku ogrzewalnię dla osób w kryzysie bezdomności - w okresie 1 stycznia - 30 kwietnia oraz 1 października - 31 grudnia, przez 7 dni w tygodniu, w godzinach od 18.00 do 8.00, przy ul. Tadeusza Kościuszki 27. W budynku znajduje się pomieszczenie doraźnego pobytu dla osób przebywających na terenie Ełku, które nie mają innej możliwości zabezpieczenia się przed zimą. Ogrzewalnia dysponuje 8 miejscami i zapewnia krzesła umożliwiające spędzenie nocy w pozycji siedzącej, wymianę odzieży, ciepły napój, możliwość wykonania podstawowych zabiegów higienicznych.

Stowarzyszenie „Monar” od wielu lat prowadzi Schronisko dla Osób Bezdomnych Markot w Ełku, mieszczące się w budynku przy ul. Jarosława Dąbrowskiego 3c. Beneficjentami wsparcia są osoby w kryzysie bezdomności, uzależnione, ubogie oraz te, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Schronisko dysponuje 36 miejscami. Schronisko przenosi swoją siedzibę do nowej lokalizacji przy ul. Józefa Bema. Przenosiny wymuszone są zmianą przepisów oraz planowanymi/powstającymi w mieście inwestycjami kolejowymi.

Na obszarze rewitalizacji funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy w Ełku, który jest ośrodkiem wsparcia dziennego z miejscami całodobowego pobytu dla osób z zaburzeniami psychicznymi, osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi. Instytucja realizuje swoje zadania w dwóch budynkach, oferując łącznie 85 miejsc pobytu dziennego i 4 miejsca pobytu całodobowego:

- przy ul. Kościuszki 28B „Lawendowy Zakątek” - główna siedziba;
- przy ul. Kościuszki 33 „Pod Kasztanami”.

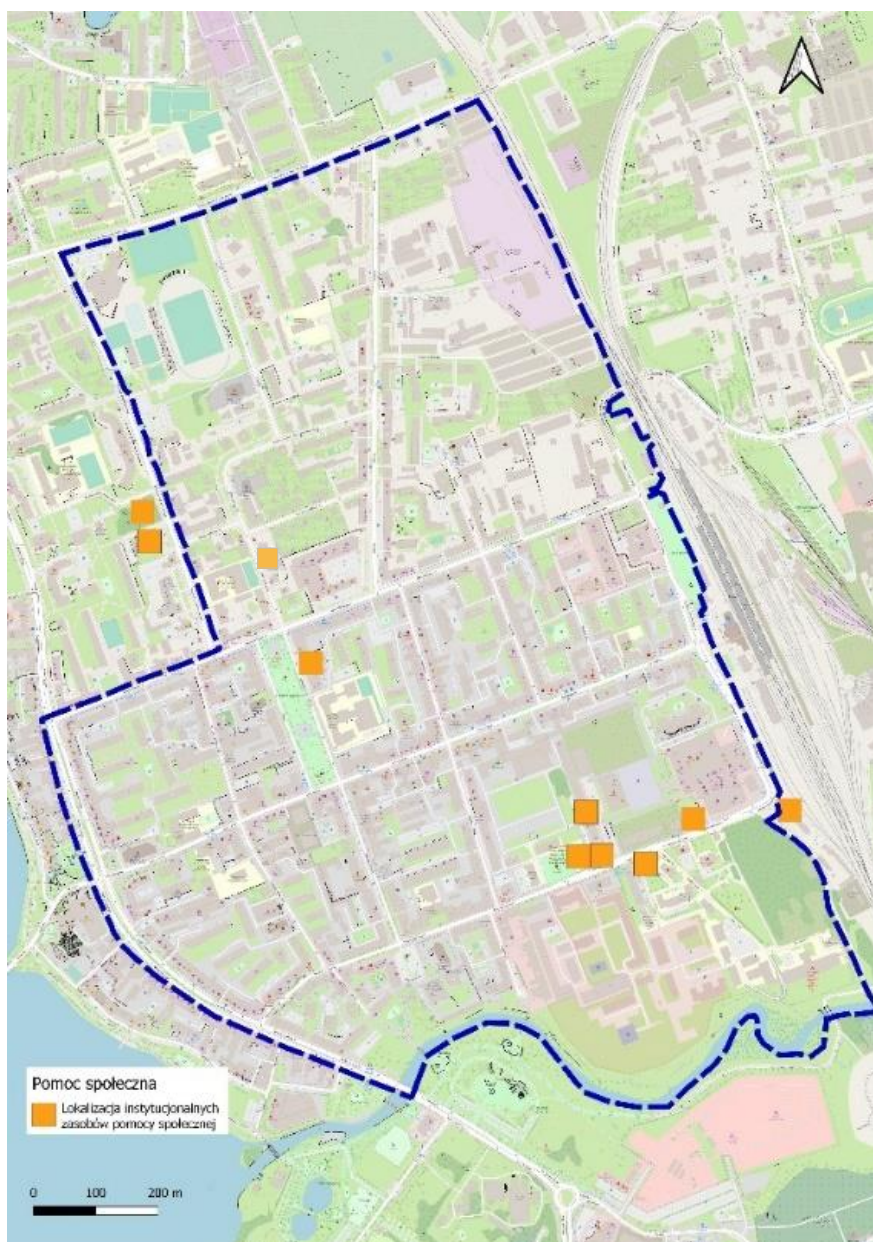
Na terenie Ełku w obszarze polityki społecznej działają organizacje pozarządowe. Realizują działania wspierające różnorodne grupy osób defaworyzowanych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym. Stowarzyszenie ADELFI oraz Stowarzyszenie

Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych im. Króla Augusta w Augustowie prowadzą na terenie miasta centra integracji społecznej.

Tabela 7. Kluczowe zasoby instytucjonalne pomocy społecznej w Ełku (źródło: opracowanie własne)

Lp.	Nazwa instytucji/jednostki	Adres	Lokalizacja na obszarze rewitalizacji
1.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku (w tym m.in. wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego)	Ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 8	Nie (w sąsiedztwie granic obszaru rewitalizacji)
2.	Ełckie Centrum Rewitalizacji Społecznej „STAJNIA”	Ul. Tadeusza Kościuszki 27a	Tak
3.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Ełku (przy ECRS „STAJNIA”)	Ul. Tadeusza Kościuszki 27a	Tak
4.	Klub Seniora „Senior+”	Ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 10	Nie (w sąsiedztwie granic obszaru rewitalizacji)
5.	Ełcki Uniwersytet Trzeciego Wieku	Ul. Tadeusza Kościuszki 23	Tak
6.	Mieszkania chronione (MOPS w Ełku)	ul. Kolejowa 15/4	Nie
7.	Schronisko im. Ojca Pio (Caritas Diecezji Ełckiej), w tym ogrzewalnia dla osób bezdomnych	Ul. Tadeusza Kościuszki 27	Tak
8.	Dom Samotnej Matki im. bł. Marianny Biernackiej w Ełku	Ul. ks. prał. Mariana Szczęsnego 1	Nie
9.	Schronisko dla Osób Bezdomnych Markot w Ełku (Stowarzyszenie „Monar”)	Ul. Jarosława Dąbrowskiego 3c	Nie (w sąsiedztwie granic obszaru przy ul. J. Dąbrowskiego, jednak w przyszłości zmieni lokalizację na ul. J. Bema na osiedlu Zatorze).
10.	Środowiskowy Domy Samopomocy	„Pod Kasztanami”, ul. Tadeusza Kościuszki 33	Tak
		„Lawendowy Zakątek”, ul. Tadeusza Kościuszki 28B	Tak
11.	Centrum Integracji Społecznej AlterCIS (Stowarzyszenie ADELFI)	Ul. Jana i Hieronima Małeckich 3	Tak
12.	Centrum Integracji Społecznej w Ełku (Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych im. Króla Augusta w Augustowie)	Ul. Jana i Hieronima Małeckich 3	Tak
13.	Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej	Ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 5	Tak

Mapa 7 Lokalizacja instytucjonalnych zasobów pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji Ełku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Ełku

Aktywność społeczna

Obszar rewitalizacji i jego najbliższe otoczenie charakteryzują się lokalizacją znacznej liczby instytucji kulturalnych i społecznych oraz organizacji pozarządowych. W większości przypadków funkcjonują one w budynkach/lokalach komunalnych znajdujących się na obszarze rewitalizacji lub w jego sąsiedztwie.

Wskazując potencjał instytucjonalny związany z aktywnością społeczną warto podkreślić rolę Ełckiego Centrum Kultury (ECK), zlokalizowanego w budynku przy ul. ul. Wojska Polskiego 47. Celem działalności merytorycznej ECK jest tworzenie jak najszerszej oferty działań

kulturalnych dla mieszkańców Ełku, jak również gości i wczasowiczów przebywających na Mazurach. Proponowane usługi obejmują różnorodne dziedziny artystyczne tj. teatr, film, muzykę poważną, muzykę rozrywkową, plastykę, taniec ludowy, ceramikę, itd. ECK prowadzi również działalność skierowaną do seniorów.

Wydziałem ECK jest Szkoła Artystyczna (ul. przy ul. Armii Krajowej 21) – placówka zajmująca się planowaniem wydarzeń artystycznych, edukacją artystyczną, wspieraniem talentów dzieci, młodzieży, dorosłych i umożliwiającą im spotkania ze sztuką. W budynku szkoły prowadzone są zajęcia taneczne, muzyczne, plastyczne, teatralne, fotograficzne, filmowe oraz funkcjonują grupy artystyczne. W budynku swoją siedzibę ma również Zespół Państwowych Szkół Muzycznych w Ełku, będący publiczną szkołą artystyczną prowadzoną przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Zdjęcie 2. Szkoła Artystyczna przy ul. Armii Krajowej (źródło: materiały własne)

Kolejnym istotnym obiektem na mapie potencjału do rozwijania aktywności społecznej na obszarze rewitalizacji jest zabytkowy budynek dawnej sali sportowej przy ul. Armii Krajowej 16, w którym przez wiele lat funkcjonowała hala bokserska. Dzięki zrealizowanej inwestycji otrzymał on nowe oblicze, aby stać się miejscem spotkań ełczan. Projekt „Przebudowa zabytkowego budynku sali sportowej przy ul. Armii Krajowej 16 w Ełku i nadanie jej funkcji społecznych” obejmował swym zakresem renowację budynku. Obecnie znajduje się w nim m.in. sala główna wraz ze sceną, pokoje biurowe, sanitariaty i pomieszczenia gospodarcze. Zmodernizowana hala pełni funkcje społeczne, edukacyjne oraz kulturalne dla potrzeb mieszkańców miasta, gdyż ze względu na swe niewielkie rozmiary nie może pełnić funkcji sportowych. Hala jest zarządzana przez Ełckie Centrum Kultury.

Zdjęcie 3. Budynek dawnej hali sportowej przy ul. Armii Krajowej 16 po przebudowie (źródło: materiały własne)

Muzeum Historyczne w Ełku zlokalizowane jest od 2018 roku w dawnym budynku stacyjnym na odnowionym terenie Ełckiej Kolei Wąskotorowej (EKW). EKW to jedna z nielicznych kolei tego typu na terenie Polski, która funkcjonuje do dnia dzisiejszego. Powstała w latach 1910-1918. Jej działalności nie przerwała II wojna światowa ani zmiana przynależności państwowej – aż do lat 90. XX wieku nadal służyła jako regionalne źródło transportu. W polu zainteresowań Muzeum Historycznego w Ełku, oprócz samego miasta, znajdują się także Mazury. Działalność muzeum może być elementem wspierającym i wzmacniającym potencjał dziedzictwa kulturowego oraz potencjał usługowy obszaru rewitalizacji. Należy bowiem wspomnieć o działalności dydaktycznej i edukacyjnej, która może być skierowana do mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak też osób korzystających z tej części miasta. Dotyczy to również turystów i osób odwiedzających obszar rewitalizacji.

Ważne miejsce na mapie kulturalnej oraz aktywności społecznej miasta zajmuje Miejska Biblioteka Publiczna (ul. Armii Krajowej 17B). Dostosowując swoją ofertę do potrzeb mieszkańców Ełku, biblioteka przestaje być jedynie miejscem, w którym wypożycza się książki, a staje się instytucją kulturalną.

Aktywność społeczną wspierają działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ełku. Warto wspomnieć, iż do ważnych dla aktywności mieszkańców inicjatyw należy zaliczyć działalność ECRS „STAJNIA” (ul. Tadeusza Kościuszki 27a) oraz Klubu Seniora „Senior+” (ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 10, w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji). Uczestnikiem Klubu Seniora „Senior+” może zostać każdy mieszkaniec Ełku powyżej 60 roku życia. W 2021 roku z oferty klubu skorzystało 30 osób.

W Ełku rozwinięte są też inicjatywy wspierające aktywność seniorów w formie tzw. uniwersytetów trzeciego wieku. Ełcki Uniwersytet Trzeciego Wieku swoją siedzibę ma na

obszarze rewitalizacji przy ul. Tadeusza Kościuszki 23. Na koniec 2021 r. inicjatywa miała 99 słuchaczy. W Ełku działa ponadto Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki, który siedzibę ma poza obszarem rewitalizacji.

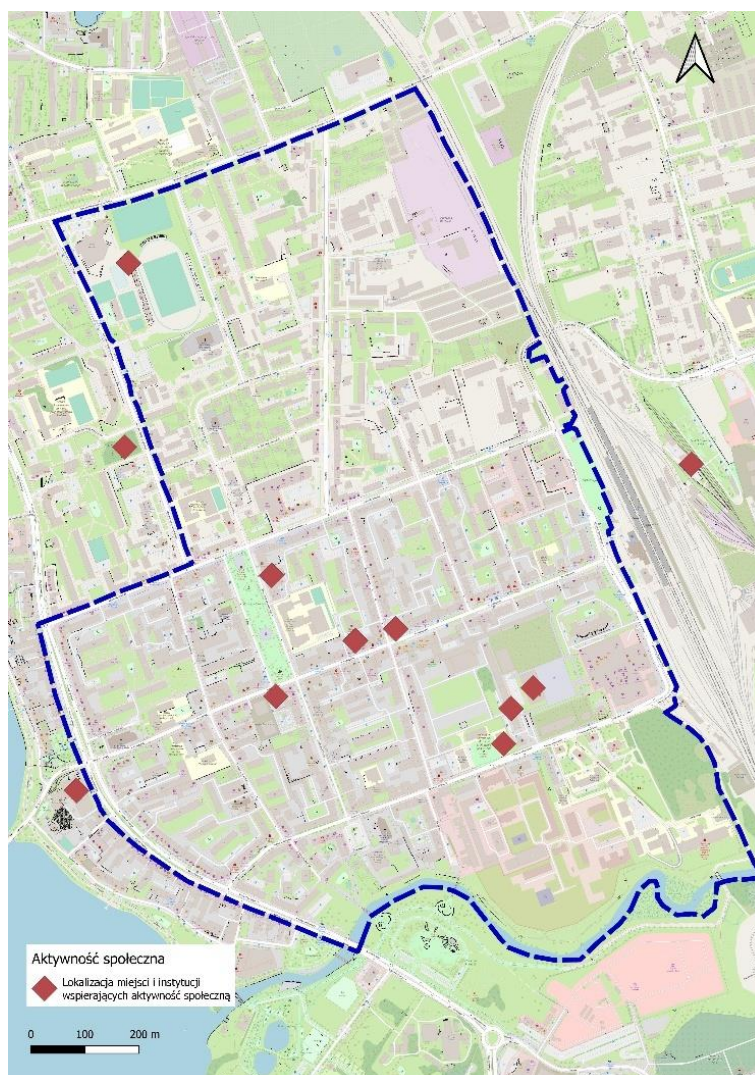
Na obszarze rewitalizacji zlokalizowany jest ważny dla miasta kompleks sportowo-rekreacyjny zarządzony przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Ełku. Do dyspozycji mieszkańców miasta oraz osób przyjezdnych MOSiR oferuje infrastrukturę zlokalizowaną u zbiegu ulic Generała Władysława Sikorskiego i Marszałka Józefa Piłsudskiego, w tym stadion miejski, Park Wodny, lodowisko, korty tenisowe, plac zabaw, siłownię zewnętrzną.

W obszarze działań na rzecz aktywizacji i integracji społeczności ważną rolę pełnią organizacje pozarządowe. Wg GUS w 2021 roku w Ełku było 191 stowarzyszeń i 37 fundacji. Od 2017 roku widoczny był trend spadku liczby organizacji pozarządowych. W 2017 roku było ich w Ełku 198. Jednocześnie stale rosła liczba fundacji. Na koniec 2021 roku było ich 37, przy zaledwie 12 w 2011. Miasto Ełk realizuje za pośrednictwem organizacji pozarządowych szereg inicjatyw i działań. W 2021 roku w ramach rocznego programu współpracy Miasta Ełku z organizacjami pozarządowymi wparto 157 zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe, na łączną kwotę 1,65 mln zł. Organizacje pozarządowe były również aktywnymi realizatorami projektów rewitalizacyjnych w Ełku.

W kontekście działalności sektora pozarządowego ważną rolę społeczną na obszarze rewitalizacji, jak też w skali miasta, pełni budynek przy ul. Jana i Hieronima Małeckich 3 (tzw. „kamienica pozarządowa” lub „kamienica Małeckich”). Znajduje się w nim 37 lokali, które są udostępniane ełckim organizacjom pozarządowym. W kamienicy działa Biuro Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi (komórka Urzędu Miasta w Ełku). Biuro jest organizatorem konkursów ofert, zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz inicjatywy lokalnej.

Na etapie diagnozy delimitacyjnej służącej wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Ełku na części obszaru rewitalizacji zdiagnozowano niewystarczający poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym. Dla określenia tego zjawiska posłużyły dane Ełckiego Centrum Kultury dot. liczby uczestników zajęć stałych w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Ogółem dla obszaru rewitalizacji wskaźnik ten, wynoszący 0,34 osób, przyjął wartość powyżej średniej dla miasta (0,38 osób). Jednocześnie w wybranych rejonach obszaru rewitalizacji wskaźnik był niższy - w szczególności w kwartałach na południe od ulicy Kościuszki, w rejonie ulic Elizy Orzeszkowej oraz Gdańskiej.

Mapa 8 Lokalizacja instytucjonalnych zasobów na rzecz aktywności społecznej na obszarze rewitalizacji Ełku

Źródło: opracowanie własne

Wskazując potencjały Ełku w społecznym aspekcie rewitalizacji, w tym w działaniach na rzecz aktywności i integracji społecznej, nie można pominąć pracy streetworkerów. Projekt pod nazwą „Ełckie Centrum Rewitalizacji Społecznej” był odpowiedzią na ogromną potrzebę kontynuacji pracy pedagogów ulicznych, rozpoczętej w 2009 r. przez Urząd Miasta Ełku w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Głównym celem podejmowanych działań była aktywizacja społeczna młodych osób – dzieci i młodzieży wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Projekt, który został zainicjowany w ramach wsparcia unijnego, realizowany był przy współpracy z wyspecjalizowanymi organizacjami pozarządowymi.

W ramach projektu „Nowe Śródmieście Miasta Ełku – wzór na rewitalizację” w latach 2016-2018 udoskonalono model działań w zakresie ożywienia obszaru rewitalizacji, bazując na doświadczeniach w zakresie streetworkingu i kreowania przestrzeni społecznej. Zrealizowano

m.in. Modelową Szkołą Animatorów i Pedagogów Społecznych, w skład której wchodziły: warsztaty kompetencji streetworkera (pedagoga ulicy), Młodzieżowa Akademia Rewitalizacji (warsztaty dla dzieci i młodzieży), inicjatywy w ramach Programu Sąsiedzkiego (przygotowanie i realizacja miniprojektów – pomysłów mieszkańców).

Ełccy pedagodzy i animatorzy uliczni stale starają się nawiązywać bezpośredni kontakt z grupami dzieci i młodzieży (czasami całymi rodzinami) w ich bezpośrednim środowisku – na podwórku, ulicy, w parku. Jest to rodzaj wsparcia, które umożliwia dzieciom i młodzieży indywidualny rozwój, włączenie ich do życia społecznego i dalsze uczestnictwo w życiu miasta. Praca streetworkerów przyczynia się do aktywizacji środowisk zmarginalizowanych. Daje szerokie możliwości rozwoju zakresu prowadzonych działań, w tym np. rozwijania animacji osób młodych, którzy docelowo stają się liderami lokalnych wspólnot.

Doświadczenia Ełku wskazują na zdolność pozyskiwania wsparcia zewnętrznego na realizację działań animacji społecznej ze środków zewnętrznych. Kluczowe jest wypracowanie zasobów kompetencyjnych (kadra, zdolności organizacyjne) i definiowanie realnych potrzeb prowadzenia działań (konkretne społeczności, ulice, podwórka, miejsca).

Oceniając potencjał obszaru rewitalizacji, jak też Ełku, pod względem oferty aktywności społecznej warto przytoczyć opinie młodych mieszkańców, którzy brali udział w badaniu fokusowym. Ełk to wg opinii młodych wygodne pod wieloma względami miasto do zamieszkania, jednocześnie ze względu na swoją wielkość nie stanowi obecnie atrakcyjnego kierunku wyboru miejsca zamieszkania. Związane jest to z ambicjami młodych mieszkańców miasta, tj. chęcią poznania oferty większych i atrakcyjniejszych miast, takich jak Gdańsk, Warszawa. Te miasta zaliczają się również do najbardziej pożądaných kierunków wyboru miejsca studiów wyższych. W ocenie młodych z Ełku mało atrakcyjne są studia w stolicy województwa warmińsko-mazurskiego – Olsztynie. Powyższe opinie wskazują ponadto na deficyty oferty kulturalnej i rozrywkowej w Ełku, w szczególności w porównaniu do większych miast z funkcją akademicką. Te bariery będzie bardzo trudno przezwyciężyć, ze względu na specyfikę mniejszego miasta.

Ełk w opinii młodych mieszkańców oferuje pewien zasób możliwości spędzania czasu wolnego, choć należy zaznaczyć, iż jest on mocno zawężony i lepiej rozwinięty dla rodzin z dziećmi i seniorów, w mniejszym stopniu dla młodych osób. Brakuje przede wszystkim miejsc spotkań dedykowanych dla osób młodych, w których mogliby w nieskrępowany sposób realizować swoje aktywności. Takie miejsce powinno łączyć w sobie możliwość w miarę swobodnego przebywania, posiadać przestrzeń dostosowaną do spotkań, w której jest dostęp do Internetu. Zdają sobie sprawę jednak, że barierą może być utrzymanie porządku w takim miejscu. Młodzi uważają, że w Ełku brakuje oferty kulturalnej dedykowanej dla nich: atrakcyjnych koncertów, w szczególności poza sezonem letnim oraz oferty kultury alternatywnej. Młodzi mieszkańcy uczestniczący w badaniu nie byli również w większości świadomi istnienia oferty bazującej na

ECRS „STAJNIA”. Tylko pojedyncze osoby były w stanie zauważyć, iż taka inicjatywa w mieście funkcjonuje, jednak nie byli w stanie określić, co w tym miejscu się dzieje.

W opinii dorosłych mieszkańców Ełku, którzy brali udział w badaniu fokusowym, aktywność społeczna jest ograniczona. Przeciętny mieszkaniec nie ma czasu na angażowanie się w sprawy społeczne i obywatelskie. Mieszkańcy, w szczególności seniorzy, oczekują rozwiązań, które będą pozwalać na integrację społeczną i odpoczynek blisko miejsca zamieszkania, np. przed blokiem, na podwórkach. Atutem Ełku jest natomiast rozwinięta oferta kulturalna, choć być może nie jest ona dostosowana do potrzeb wszystkich mieszkańców, w tym młodych. W opinii uczestników spotkania fokusowego do problemów, które mogą pogłębić się w przyszłości należy zaliczyć trwałość oferty sportowej miasta. Jest to związane przede wszystkim ze starzeniem się kadr sportu. Powodować to będzie, że wybrane sekcje sportowe w Ełku będą się zamykać. Coraz trudniej jest przekonać pasjonatów do zajęcia się edukacją sportową młodych mieszkańców miasta.

Przestępczość i bezpieczeństwo publiczne

Funkcjonowanie i struktura służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w Ełku opiera się na zasadzie rejonizacji, w związku z czym placówki związane z usługami bezpieczeństwa lokalizowane są możliwie najbliżej najbardziej zaludnionych obszarów zabudowy mieszkaniowej oraz w miejscach o wysokim współczynniku zdarzeń wymagających interwencji odpowiednich służb.

Realizowane przez samorząd Ełku oraz poszczególne służby działania w zakresie bezpieczeństwa mieszkańców Ełku mają charakter kompleksowy, integrując funkcjonowanie poszczególnych instytucji w spójne i skoordynowane procedury, zarówno interwencyjno – prewencyjne, jak i profilaktyczne. Tak realizowane działania w dużej mierze przyczyniają się do zwiększenia stopnia poczucia bezpieczeństwa społeczności lokalnej. W mieście obserwuje się tendencję do spadku ogólnej ilości przestępstw. Jednocześnie wskaźnik wykrywalności przestępstw jest jednym z najwyższych w województwie warmińsko-mazurskim. Komenda Powiatowa Policji w Ełku zlokalizowana jest bezpośrednio na obszarze rewitalizacji przy ul. Fryderyka Chopina 10.

W Ełku funkcjonuje Straż Miejska, której siedziba znajduje się przy ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 2 (bezpośrednio przy granicy obszaru rewitalizacji). Do zadań Straży Miejskiej należy przede wszystkim ochrona spokoju i porządku w miejscach publicznych, a także ochrona obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej. Ponadto Straż ma czuwać nad przestrzeganiem porządku i kontrolować ruch drogowy. Ważnym aspektem jej działań jest też współdziałanie z innymi służbami i jednostkami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, pomocy w usuwaniu awarii technicznych i innych miejscowych zagrożeń.

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Ełku podlega komendzie wojewódzkiej w Olsztynie. Zlokalizowana jest przy ul. Suwalskiej 50 (poza obszarem rewitalizacji).

Miasto Ełk stanowi ważny węzeł komunikacji kolejowej, co wymusza na służbach bezpieczeństwa i zarządcach infrastruktury oraz przewoźnikach szczególne podejście do kwestii bezpieczeństwa. W związku z tym na terenie Ełku funkcjonuje posterunek Służby Ochrony Kolei przy ul. Jarosława Dąbrowskiego 10, podległy Komendzie Regionalnej Straży Ochrony Kolei w Ławie.

Szpitalny Oddział Ratunkowy (SOR) w Ełku ujęty jest w systemie Państwowego Ratownictwa Medycznego, który obejmuje 11 Szpitalnych Oddziałów Ratunkowych na terenie województwa warmińsko – mazurskiego. SOR w Ełku działa w ramach 1. Wojskowego Szpitala Klinicznego z Polikliniką, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lublinie – Filia w Ełku z siedzibą przy ul. Tadeusza Kościuszki 30 (na obszarze rewitalizacji). SOR przyjmuje najczęściej pacjentów z 3 powiatów: ełckiego, oleckiego i gołdapskiego. W Ełku działa również szpital miejski, zlokalizowany poza obszarem rewitalizacji, przy ul. Baranki 24.

Centrum Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Ełku zlokalizowane jest przy ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 4. Całokształtem spraw związanych z zarządzaniem kryzysowym na szczeblu miasta kieruje Prezydent Miasta. Organem pomocniczym Prezydenta Miasta Ełk w zakresie realizacji zadań zarządzania kryzysowego jest Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego, któremu przewodniczy Prezydent, a zastępcą jest Sekretarz Miasta.

Miasto Ełk nieustannie rozwija i wspiera wdrażanie nowoczesnych technologii, które mają zapewniać i wspierać wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców. Należą do nich:

- System „Taxi – Oko” w ramach którego współpracują Policja, korporacje taksówkarskie, Miejski Zakład Komunikacji i Straż Miejska;
- Zintegrowany System Bezpieczeństwa Miasta Ełku – monitoring pozwala na skuteczne zarządzanie bezpieczeństwem, dzięki identyfikacji zagrożeń, daje też możliwość podjęcia natychmiastowych działań korygujących oraz spełnia trzy podstawowe funkcje: prewencyjną, operacyjną i dowodową;
- Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa – teren miasta Ełku od 2016 r. objęty jest zasięgiem Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa; jest to interaktywne narzędzie uruchomione przez Policję we wszystkich województwach, pozwalające mieszkańcom na wskazywanie miejsc, w których zagrożone są bezpieczeństwo lub porządek publiczny;
- Miejski System Wykrywania i Alarmowania (SWA), na który składa się 11 syren (2 mechaniczne i 9 sterowanych elektronicznie).

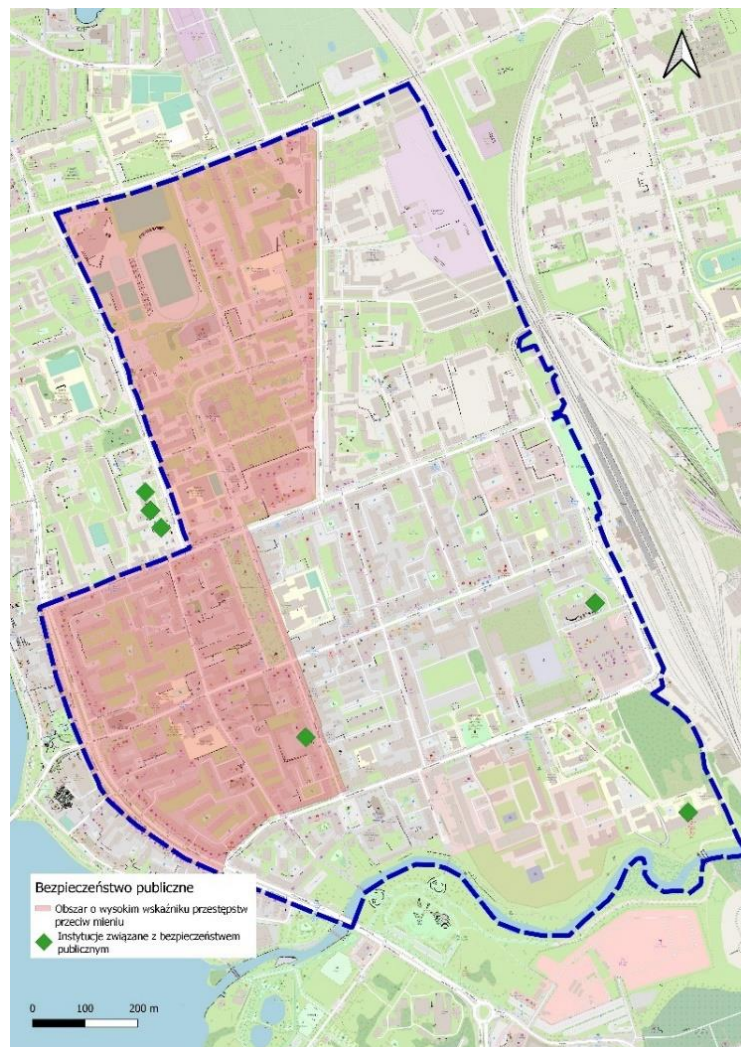
W Ełku poważnym problemem są przestępstwa przeciwko mieniu, które stanowią ponad połowę wszystkich przestępstw (53% w 2021 r.). Wielu sprawców tych przestępstwa nie zostaje ujawnionych. Dane Policji wskazują, iż w 2021 roku na obszarze rewitalizacji

odnotowano 53 interwencje Policji, które związane były z uszkodzeniem mienia. Stanowiło to 28% ogółu tego typu interwencji w skali całego miasta. Szczególną koncentrację interwencji Policji w związku z uszkodzeniem mienia odnotowano na ulicach Wojska Polskiego, Adama Mickiewicza, Armii Krajowej, Generała Władysława Sikorskiego, Gdańskiej.

Tabela 8 Zjawisko przestępczości na obszarze rewitalizacji (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Policji)

	Liczba interwencji policji związana z uszkodzeniem mienia	Liczba interwencji policji związana z uszkodzeniem mienia na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	53	0,38
Miasto Ełk	187	0,33

Mapa 9 Bezpieczeństwo publiczne na obszarze rewitalizacji w Ełku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych Policji)

2.2.2. Sfera gospodarcza

Obszar rewitalizacji Ełku charakteryzował się na tle miasta wysokimi wskaźnikami nasycenia podmiotami gospodarczymi. Liczba aktywnych działalności gospodarczych, ujętych w CEDIG w 2021 roku, wynosiła 845 podmiotów. W okresie pomiędzy 2017 a 2021 rokiem przybyło łącznie 382 nowo zarejestrowanych podmiotów, ubyło zaś 245. Wskaźnik nasycenia podmiotami gospodarczymi dla obszaru rewitalizacji był wyższy od średniej dla całego miasta. W 2021 roku wynosił dla obszaru rewitalizacji 6,18 aktywnych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców, a dla miasta wskaźnik ten wynosił 5,19 podmiotów. Ulicami, na których koncentrowała się aktywność gospodarcza były: Wojska Polskiego, Armii Krajowej, Adama Mickiewicza, Tadeusza Kościuszki, Juliusza Słowackiego, Gdańska, Fryderyka Chopina, Elizy Orzeszkowej. Na obszarze rewitalizacji funkcjonuje kilka wielkopowierzchniowych obiektów handlowych. Największym z nich jest Centrum Handlowe Brama Mazur.

Badania i analizy prowadzone w odniesieniu do rozwoju gospodarczego w Ełku wskazują, że potencjał wzrostu ograniczają:

- niski poziom wynagrodzeń i mało zróżnicowany rynek pracy (trudność przyciągania i zatrzymania kapitału ludzkiego);
- niski poziom innowacyjności podmiotów gospodarczych, mała liczba dużych podmiotów gospodarczych, które kreować będą sieci popytu wewnętrznego i jakość rynku pracy;
- deficyt terenów inwestycyjnych w przestrzeni miasta;
- wysokie stawki czynszów dla działalności gospodarczych, w tym usług w mieście.

Na aktywność gospodarczą na obszarze rewitalizacji niewątpliwie wpływ będą mieć zjawiska demograficzne oraz kryzysowe, które związane są m. in. z wysokimi cenami energii i inflacją. Warto zauważyć, że na obszarze rewitalizacji funkcjonują głównie podmioty usługowe, w tym świadczące usługi dla ludności. Są to z reguły nieduże firmy rodzinne lub mikroprzedsiębiorstwa, które są szczególnie podatne na zmiany czynników kształtujących dochodowość i konkurencyjność.

Oceniając potencjał rozwoju aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji nie można pominąć funkcji turystycznej Ełku. Obecnie największą atrakcją i wyróżnikiem miasta jest Jezioro Ełckie wraz z przyległymi terenami publicznymi (w szczególności promenada pieszo-rowerowa, parki, plaże, tereny rekreacyjne itd.) i ofertą gastronomiczną. Przestrzeń ta tętni życiem od wiosny do jesieni, organizowane są w niej liczne wydarzenia. Obszar rewitalizacji nie posiada bezpośredniej styczności z Jeziorem Ełckim, ale należy zauważyć, że sąsiaduje z tą przestrzenią. Jest również łącznikiem komunikacyjnym pomiędzy promenadą i dworcem kolejowym. Obszar zlokalizowany nad promenadą stanowi zasadniczo bezpośrednią konkurencję dla usług funkcjonujących na obszarze rewitalizacji.

W opinii badanych mieszkańców, uczestniczących w sondażu ulicznym, oferta handlowa na obszarze rewitalizacji jest bardzo szeroka. Dotyczy to również oferty gastronomicznej, choć do deficytów należy zaliczyć jej różnorodność. W podobnym duchu wypowiadali się młodzi mieszkańcy uczestniczący w badaniu fokusowym. Centrum miasta ofertuje przyzwoitą ofertę gastronomiczną, jednocześnie oferta spędzania czasu wolnego jest mocno ograniczona i mało zróżnicowana. Brakuje alternatywnych ofert, choć młodzi zdają sobie sprawę z ograniczeń dla takiej oferty w mieście wielkości Ełku, ze względu na niski potencjał popytowy.

Warto przy tym podkreślić, że młode osoby, które brały udział w badaniu fokusowym, w małym zakresie myślą o możliwości rozwoju biznesu. Na przeszkodzie stoi przede wszystkim brak wiedzy na temat tego, jak wygląda prowadzenie własnej firmy.

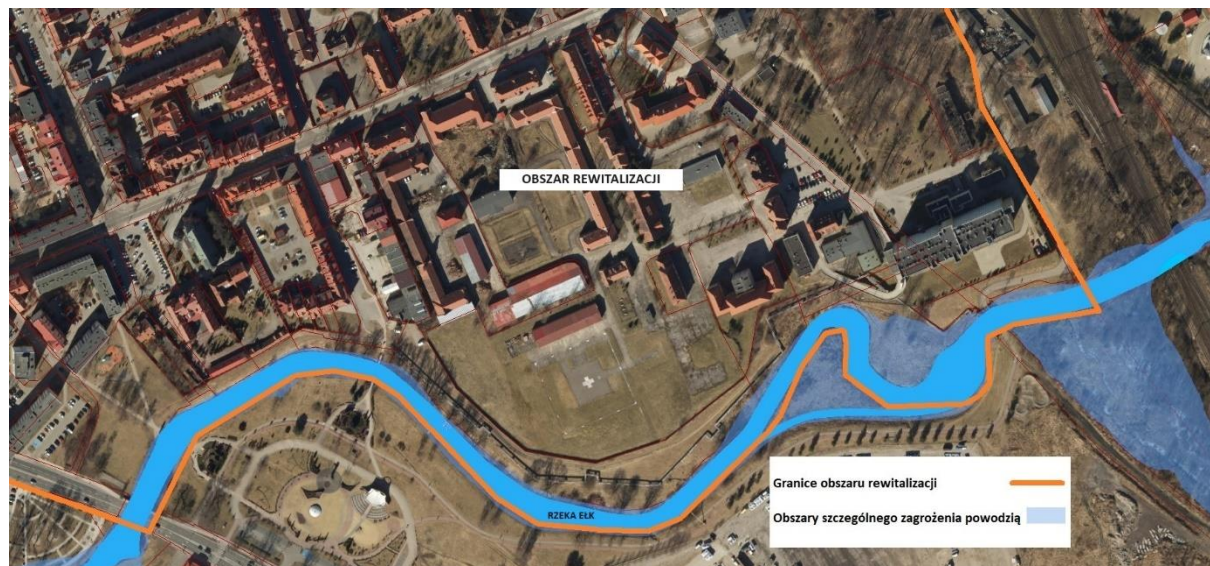
2.2.3. Sfera środowiskowa

Cechą charakterystyczną Ełku jest wysoki udział wód powierzchniowych, wynoszący ok. 20% powierzchni miasta. Tereny przy Jeziorze Ełckim i rzece Ełk są miejscami o dużej atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej. W tym kontekście zdiagnozowany zły stan wód Jeziora Ełckiego może być istotną barierą rozwoju. Jednym z głównych zagrożeń dla jakości wód Jeziora Ełckiego jest rzeka Ełk, stanowiąca południową granicę obszaru rewitalizacji. Rzeka wnosi do jeziora największą ilość całkowitego ładunku substancji zanieczyszczających. Badania wykazały, że istotne znaczenie ma spływ powierzchniowy z mocno zabudowanej przestrzeni centrum miasta, powstały w rezultacie opadów atmosferycznych. Niepokojący jest fakt, że nawet niewielki opad może spowodować dopływ nie tylko wód deszczowych poprzez sieć kanalizacji deszczowej, ale również ścieków komunalnych. Konieczne jest zatem prowadzenie bardziej zrównoważonego gospodarowania wodami opadowymi⁶.

Na podstawie analizy mapy zagrożenia powodziowego stwierdzono, że obszar rewitalizacji znajduje się częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią (Rysunek 1). W granicach obszaru rewitalizacji rzeka Ełk przebiega w pobliżu szpitala, obiektów handlowo-usługowych i mieszkalnych oraz terenu rekreacyjno-wypoczynkowego przy ul. S. Żeromskiego. Zagrożenie powodziowe ma niewielki zasięg - dotyczy głównie terenów niezagospodarowanych zlokalizowanych bezpośrednio przy rzece Ełk. Na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy, nakazy, dopuszczenia i ograniczenia w zagospodarowaniu terenu, wynikające z przepisów odrębnych.

⁶ „Badania wody oraz pomiary hydrologiczne rzeki Ełk oraz dopływu z Jeziora Sunowo pod kątem oceny źródeł zanieczyszczeń wraz ze sporządzeniem projektu koncepcyjnego ochrony wód płynących”, raport końcowy Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie pod kierownictwem prof. dr hab. inż. Julity Dunalskiej, 2020 r.

Rysunek 1 Mapa szczególnego zagrożenia powodzią na tle części obszaru rewitalizacji Ełku (opracowanie własne na podstawie danych z Hydroportalu https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?qpmmap=qmMZP)

Z zagrożeniem powodziowym związane jest wspomniane intensywne zagospodarowanie i uszczelnienie powierzchni, powodujące deficyt terenów zieleni pomagającej zatrzymywać wodę opadową. Brakuje również rozwiązań mających na celu zwiększenie retencyjności środowiska, w tym systemów małej retencji. Problem ten dotyczy obszaru rewitalizacji, jak i innych części Ełku.

Na tereny zieleni w mieście Ełk składają się:

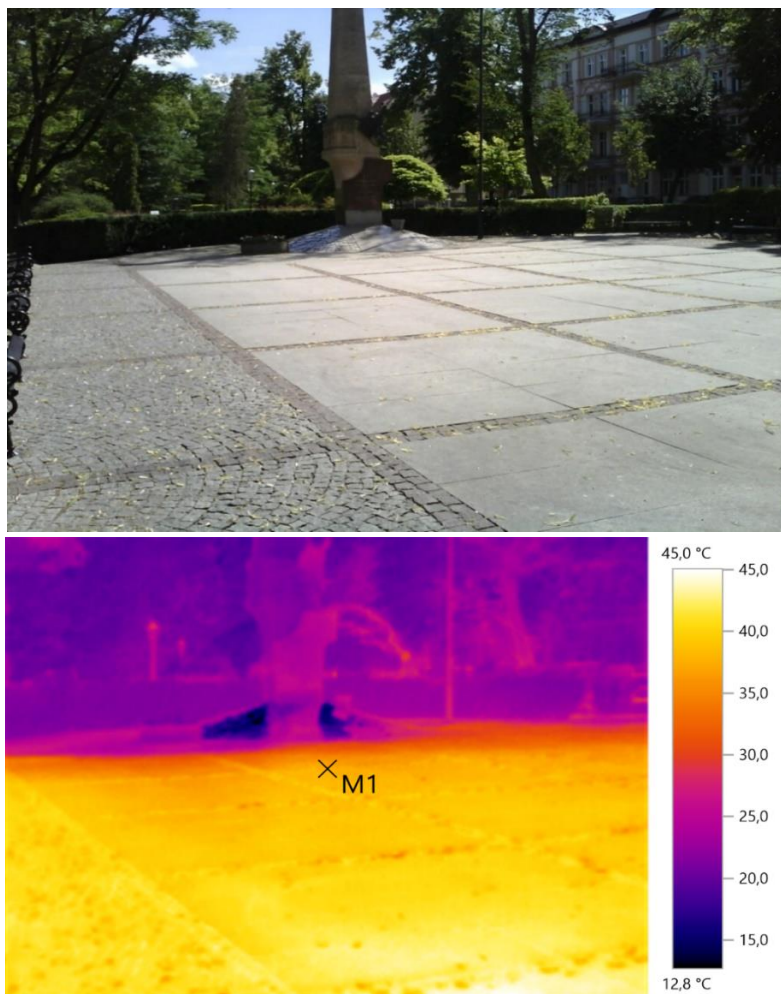
- 2 parki spacerowo-wypoczynkowe na terenie Ełku o powierzchni łącznej 12,91 ha (promenada nad Jeziorem Ełckim, Plac Jana Pawła II);
- 20 zieleńców o powierzchni 20,53 ha (do których można zaliczyć między innymi tereny lokalizowane na obszarze rewitalizacji lub w jego sąsiedztwie: Park Solidarności, Park Kopernika, skwer im. Generała Aleksandra Krzyżanowskiego "Wilka"),
- zielenie uliczne o powierzchni 15,99 ha;
- tereny zieleni osiedlowej o powierzchni 3,70 ha;
- żywopłoty nieformowane i formowane o długości 5977 metrów;
- 8 obiektów cmentarnych o ogólnej powierzchni 15,80 ha;
- 5 pomników przyrody.

Tereny zieleni urządzonej (parki, zieleńce, zielenie osiedlowe) zajmują tylko 3,6% powierzchni miasta. Obszar rewitalizacji również charakteryzuje się niskim udziałem powierzchni terenów zieleni miejskiej. Parki, zieleńce oraz tereny zieleni osiedlowej stanowią zaledwie 2,70% powierzchni ogółem obszaru rewitalizacji. Łącznie tereny te zajmują powierzchnię 3,56 ha. Największym urządzonym terenem zielonym na obszarze rewitalizacji jest Park Solidarności, usytuowany u zbiegu ulic: Armii Krajowej, 1 Maja, Adama Mickiewicza, Jana i Hieronima

Małeckich. Obszar rewitalizacji Ełku położony jest poza istniejącymi i planowanymi do utworzenia obszarami europejskiej sieci obszarów NATURA 2000.

Wysoki stopień zasklepienia terenu wywołuje zjawisko tzw. miejskiej wyspy ciepła. Powstaje ono w wyniku nagromadzenia powierzchni sztucznych, niewielkiego udziału terenów zieleni miejskiej oraz osłabionego przewietrzania. Materiały, takie jak beton, asfalt, cegła, pochłaniają więcej promieni słonecznych niż odbijają, a następnie oddają energię, podwyższając temperaturę w otoczeniu. Problem ten może narastać w związku z obserwowanym trendem wzrostu temperatur maksymalnych oraz liczbą i długością trwania fal upałów. Badania wykazują, że miejska wyspa ciepła dodatkowo obciąża organizm ludzki podczas upałów, prowadząc do wielu niebezpiecznych dla zdrowia sytuacji. Wpływ ten dotyczy w szczególności osób starszych, z niepełnosprawnościami i wykluczonych społecznie⁷.

Rysunek 2 Zdjęcie fragmentu Parku Solidarności wraz z ujęciem z kamery termicznej – przykład różnicy temperatur powierzchni uszczelnionej i zielonej (Miejski Plan Adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Ełk do 2030 r.)

⁷ Miejska wyspa ciepła, <https://klimada2.ios.gov.pl/miejskie-wyspy-ciepla/>

Kolejnym zagadnieniem problemowym na obszarze rewitalizacji jest stan powietrza atmosferycznego. Kształtują go czynniki związane z działalnością człowieka, przede wszystkim presja wywołana przez: źródła mobilne, produkcję gazów i pyłów, kurz pochodzący z różnej działalności gospodarczej i ruch pojazdów oraz odory produkowane w związku z różnorodną działalnością, w tym zwłaszcza produkcyjną. Negatywne efekty zanieczyszczenia powietrza dla zdrowia ludzi pogłębia miejska wyspa ciepła. Na stan jakości powietrza w mieście Ełku oddziałuje przede wszystkim:

- otoczenie zakładów przemysłowych;
- brak zbiorowego systemu zaopatrzenia w energię ciepłą dla potrzeb części zabudowy mieszkaniowej i obiektów drobnej przedsiębiorczości;
- instalacje grzewcze gospodarstw domowych (piece domowe i lokalne systemy grzewcze) bazujące na paliwach stałych (źródło tzw. „emisji niskiej”).

W Ełku działa 9 czujników jakości powietrza, w tym 3 na obszarze rewitalizacji (ul. Tadeusza Kościuszki 28B, Armii Krajowej 11A, Marszałka Józefa Piłsudskiego 27). Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłów utrzymuje się na stałym poziomie i wykazuje tendencję spadkową poza sezonem grzewczym. Przekroczone są średnioroczne poziomy docelowe benzo(a)pirenu⁸. Przekroczenia poziomu zanieczyszczeń związane są przede wszystkim ze spalaniem paliw wysokoemisyjnych w kotłowniach lokalnych oraz ruchem samochodowym. Obszar rewitalizacji, ze względu na mnogość pełnionych funkcji, jest największym generatorem ruchu samochodowego i potrzeb parkingowych. Ponad 80% samochodów osobowych w powiecie ełckim ma 10 lat i więcej, 56% ponad 16 lat.

Dane UM Ełku wskazują na to, że na obszarze rewitalizacji koncentruje się zabudowa komunalna, która ogrzewana jest piecami węglowymi. Liczba mieszkań komunalnych ogrzewanych piecami węglowymi na 100 mieszkańców wynosiła w 2021 roku na obszarze rewitalizacji 1,95 mieszkań, przy średniej dla Ełku wynoszącej 0,80 mieszkań. Najwięcej takich mieszkań jest na ul. Elizy Orzeszkowej, w dalszej kolejności na ulicach Adama Mickiewicza, Wawelskiej czy też Armii Krajowej.

Tabela 9 Mieszkania komunalne ogrzewane piecami węglowymi (źródło: opracowanie własne na podstawie UM Ełku)

	Liczba mieszkań komunalnych ogrzewanych piecami węglowymi	Liczba mieszkań komunalnych ogrzewanych piecami węglowymi na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	269	1,95
Miasto Ełk	448	0,80

⁸ „Program ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej”, Uchwała Nr XVI/280/20 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 maja 2020 r.

2.2.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Geneza powstania i rozwoju Ełku determinuje rolę obszaru rewitalizacji jako przestrzeni o funkcjach mieszkaniowych i usługowych. Jest to teren o dużej gęstości zaludnienia, charakteryzujący się przy tym wysoką aktywnością gospodarczą i koncentracją usług publicznych. Pełni również ważną rolę pod względem dziedzictwa kulturowego. Strefa ochrony konserwatorskiej obejmuje śródmiejski zespół urbanistyczny, a wszelka działalność inwestycyjna w tym obszarze wymaga akceptacji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Granice obszaru rewitalizacji są czytelne. Wyznacza je przede wszystkim układ szlaków komunikacyjnych:

- na zachodzie przebieg ul. Wojska Polskiego i ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego;
- na północy przebieg ul. Generała Władysława Sikorskiego;
- na wschodzie linia kolejowa.

Południową granicę obszaru stanowi rzeka Ełk.

Układ przestrzenny obszaru rewitalizacji charakteryzuje się zabudową kwartałową, której osie wyznaczają główne ulice: Generała Władysława Sikorskiego, Adama Mickiewicza, Armii Krajowej oraz Gdańska. Przeważa zabudowa wielorodzinna od 3 do 5 kondygnacji, w tym w przeważającej skali przedwojenna zabudowa kamienicowa oraz powojenne bloki mieszkalne. W zabudowie wielorodzinnej – w parterach, zlokalizowane są lokale usługowe, których koncentracja widoczna jest m. in. na ulicach Adama Mickiewicza, Armii Krajowej, Wojska Polskiego, Tadeusza Kościuszki, Fryderyka Chopina, Elizy Orzeszkowej, Gdańskiej. Przestrzeń wewnątrz kwartałów zabudowy wypełniają głównie tereny parkingowe, w niektórych miejscach zlokalizowane są funkcje rekreacyjne i sportowe.

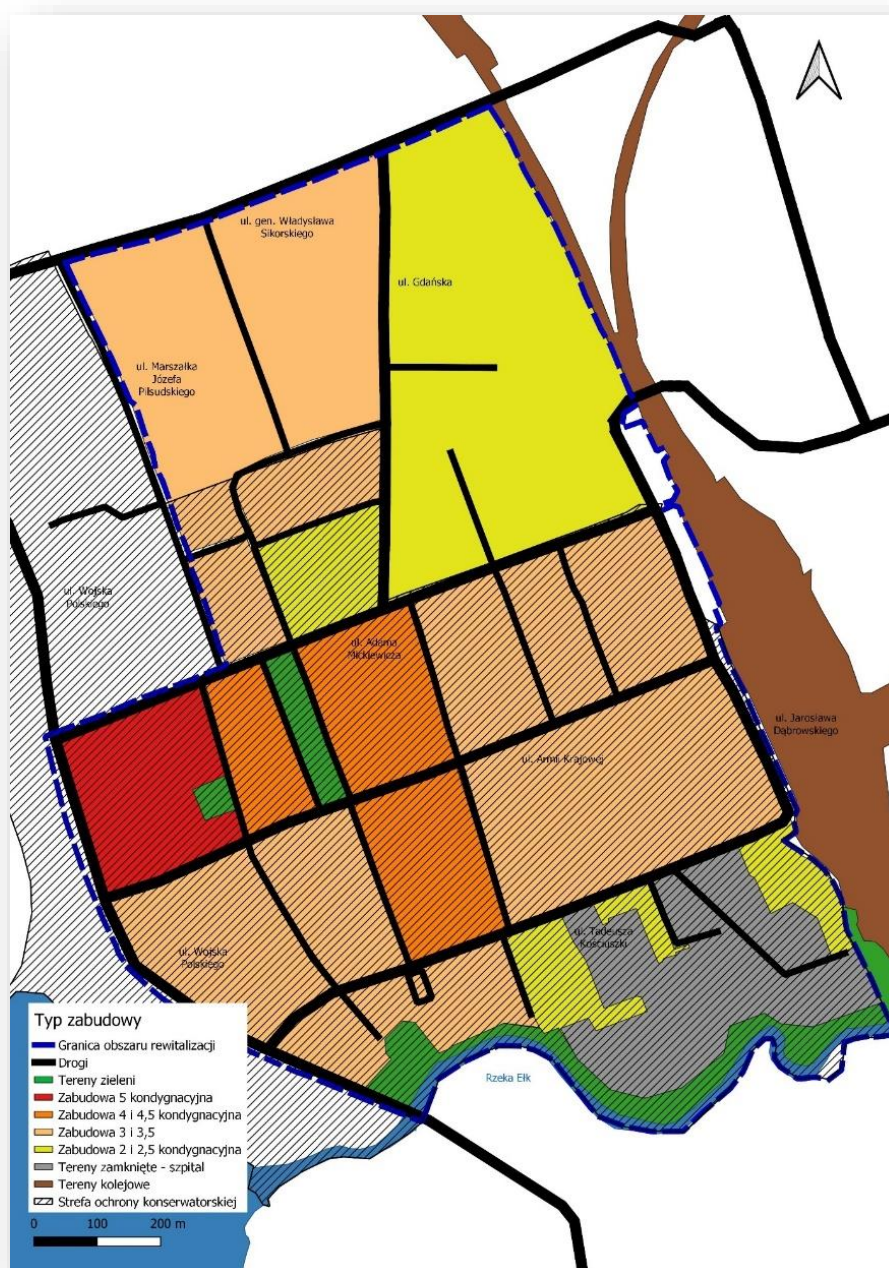
W związku z dużym zagęszczeniem zabudowy mieszkaniowej i usługowej na obszarze rewitalizacji nie ma dużych powierzchniowo terenów zielonych. Największy z nich to Park Solidarności, zlokalizowany w centralnej części obszaru. W południowej części znajdują się tereny zielone nad rzeką Ełk.

Fragment obszaru rewitalizacji stanowią obszary zamknięte. Jest to przestrzeń zlokalizowana w południowo-wschodniej części obszaru – zajęta przez obiekty i tereny szpitalne. Ponadto w tej części obszaru rewitalizacji występują zabudowania powojenne, w znacznym stopniu zagospodarowane już na funkcje handlowe, usługowe, społeczne, edukacyjne.

Obszar rewitalizacji, na koniec 2022 roku, objęty był ustaleniami dwunastu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, pokrywających ok. 78% powierzchni obszaru. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego nie obejmowały jedynie terenu między ul. Tadeusza Kościuszki a rzeką Ełk.

Obszar rewitalizacji pełni funkcję usługową związaną z usługami społecznymi, kulturalnymi, sportowymi, zdrowotnymi, oświatowymi (przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe, uczelnia wyższa). Na obszarze rewitalizacji lub w jego sąsiedztwie zlokalizowane są również liczne objekty administracji publicznej, m. in. Urząd Miasta Ełku, Starostwo Powiatowe w Ełku, Urząd Gminy Ełk, delegatury Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego i Narodowego Funduszu Zdrowia.

Mapa 10 Struktura przestrzenna obszaru rewitalizacji w Ełku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ełku

Zabudowa obszaru rewitalizacji to w znacznej mierze zabytki budownictwa murowanego, mieszkalnego. Zabytkowy charakter kształtują przede wszystkim kilkukondygnacyjne kamienice murowane, powstałe w końcu XIX w. i na początku XX w. Większość z nich posiada bogato zdobione eklektyczne elewacje frontowe. Zabytkowy układ urbanistyczny miasta został zachowany dzięki obiektom podtrzymującym ciągłość tradycji budowlanej wznoszonym wg ustalonych zasad urbanistycznych. XIX-wieczne przepisy budowlane przyczyniły się do ukształtowania i utrwalenia typowych cech ówczesnej zabudowy miejskiej wznoszonej w jednej linii wzdłuż ulic. Była ona zwarta, sytuowana na granicach działek. Koniecznie musiały być zachowane linie zabudowy.

Zdjęcie 4. Zabytkowe kamienice na obszarze rewitalizacji

Źródło: materiały własne

Obiekty zabytkowe zlokalizowane na obszarze rewitalizacji:

- Katedra pw. św. Wojciecha (ul. Kościuszki 16);
- Kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki pw. Najświętszego Serca Jezusowego (ul. Wojska Polskiego 34);
- Kościół Chrześcijan Baptystów (ul. 3 Maja 8);
- liczne przykłady historycznej zabudowy – kamienic wznoszonych tu w okresie od II połowy XIX w. do pierwszych dekad XX w. Są one przykładem ówczesnego budownictwa mieszkaniowego (na potrzeby zamożniejszej części mieszkańców miast) oraz budownictwa użyteczności publicznej. Przykładami takich obiektów są m.in. kamienice przy ul. 3 Maja 10, ul. Armii Krajowej 10, 20, 21, 23, 25, ul. Armii Krajowej 18 i Chopina 2, ul. Chopina 12 czy ul. Wojska Polskiego 34;
- Zabytkowe obiekty użyteczności publicznej, które charakteryzują się przede wszystkim mocno rozczłonkowanymi bryłami, elewacjami tynkowanymi lub licowanymi różnobarwnymi cegłami, tworzącymi bogatą ornamentykę, przy zmniejszeniu nasycenia dekoracjami architektonicznymi. Przykładami takich obiektów są m.in.: Wyższe Seminarium Duchowne przy ul. Tadeusza Kościuszki 9, Sąd Rejonowy przy ul. Jana i Hieronima Małeckich 4, Szkoła Podstawowa nr 2 przy ul. Jana i Hieronima

Małeckich 1, była sala sportowa przy ul. Armii Krajowej 16, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków przy ul. Adama Mickiewicza 11.

Istotnym walorem Ełku jest dziedzictwo kulturowe. Poza zabytkami architektonicznymi to także tzw. żywa kultura czy zbiory muzealne. Dziedzictwo kulturowe ma znaczenie dla rozwoju turystyki oraz tożsamości regionalnej. Dlatego należy podejmować działania, które nie tylko będą służyły ochronie i konserwacji zabytków, ale także będą wspierały funkcjonowanie instytucji kultury i promowały dziedzictwo kulturowe w nowoczesnych, atrakcyjnych dla odbiorcy formach. Miasto dysponuje potencjałem w postaci takich instytucji, jak: Ełckie Centrum Kultury (w tym Szkoła Artystyczna), Muzeum Historyczne w Ełku czy Miejska Biblioteka Publiczna, które dzięki uzyskaniu odpowiedniego wsparcia tworzyć mogą atrakcyjne i nowatorskie produkty dla mieszkańców i turystów.

Miasto posiada „Gminny program opieki nad zabytkami miasta Ełk na lata 2023-2026” koordynujący politykę miasta w celu ochrony i wyeksponowania dziedzictwa kulturowego. Corocznie udzielane są dotacje na remonty zabytków wpisanych do rejestru i gminnej ewidencji zabytków. Działanie takie zaowocowały poprawą stanu zachowania środowiska kulturowego, uatrakcyjniły go pod względem turystycznym. W wymiarze społecznym pozwoliło to ocalić interesujące obiekty o niespotykanych cechach, przywrócić ich dawną świetność, wzbogacić wiedzę o przeszłości.

Ełk w skali makroregionu jest znaczącym drogowym węzłem komunikacyjnym. Przez miasto prowadzą drogi gminne, powiatowe i wojewódzkie (nr 656) oraz drogi krajowe nr 16 i 65. W okolicy Ełku biegnie trasa Via Baltica (S61) łącząca Polskę z krajami bałtyckimi. Ełk jest również dużym węzłem kolejowym, który jeszcze zyska na znaczeniu dzięki budowie transeuropejskiej trasy E75 (Rail Baltica). Oznacza to, że dworzec PKP w Ełku będzie ważnym punktem mobilności w ujęciu zarówno lokalnym i ponadlokalnym.

Ze względu na lokalizację obszaru rewitalizacji w centrum miasta, wybrane ciągi komunikacyjne są ważnymi elementami układu komunikacyjnego miasta oraz powiatu ełckiego. Ulica Wojska Polskiego stanowi główny łącznik komunikacyjny obszaru rewitalizacji z nadrzędnym układem komunikacyjnym, tj. łączy obszar z rejonami południowymi i północnymi miasta. Kolejnym ważnym łącznikiem komunikacyjnym jest ul. Jarosława Dąbrowskiego, która wiąże przestrzeń obszaru rewitalizacji ze wschodnią częścią miasta poprzez ul. Suwalską.

Zwiększający się udział transportu drogowego w przemieszczaniu osób i ładunków, rosnące natężenie ruchu kołowego, niska przepustowość dróg to zjawiska, które na obszarze rewitalizacji doprowadzają m.in. do:

- wzrastającego zatłoczenia dróg,
- obniżenia standardów technicznych dróg i obiektów inżynierskich,

-
- zagrożeń bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego,
 - niskiej konkurencyjności publicznego transportu zbiorowego wobec indywidualnego transportu samochodowego,
 - nadmiernej emisji spalin i hałasu.

W powyższym kontekście ważna dla układu komunikacyjnego obszaru rewitalizacji będzie budowa ul. Cypriana Kamila Norwida, która ma stanowić tzw. małą obwodnicę miasta. Docelowo ma ona odciążyć centrum Ełku od ruchu aut. Droga będzie biegła od ronda na ul. Grajewskiej, wzdłuż torów kolejowych, przez rzekę Ełk i połączy się z ul. Jarosława Dąbrowskiego w okolicach Centrum Handlowego Brama Mazur/dworca PKP. Część inwestycji została zrealizowana, a pozostała część planowana jest do ukończenia w 2024 r. Z uwagi na wyraźne deficyty powiązań komunikacyjnych obszaru rewitalizacji, inwestycja ta będzie mieć istotny wpływ na zmianę sytuacji komunikacyjnej. Zmniejszenie natężenia ruchu na ulicach obszaru rewitalizacji będzie sprzyjało szerszemu wprowadzaniu rozwiązań służących rozwojowi ruchu pieszego i rowerowego oraz komunikacji zbiorowej, przy jednoczesnym zwiększeniu bezpieczeństwa uczestników ruchu. Dotychczasowe plany przekształcenia ulic w centrum na bardziej przyjazne pieszym napotykały na trudności związane z wdrażaniem takich rozwiązań jak zamykanie ulic czy znaczące ograniczanie ruchu.

Wg danych policji wybrane ulice obszaru rewitalizacji należą do miejsc, w których notuje się najwyższą liczbę wypadków i kolizji w skali całego miasta. Zaliczyć do nich należy m. in. ulice Generała Władysława Sikorskiego, Wojska Polskiego, Marszałka Józefa Piłsudskiego, Gdańską. Jednocześnie na obszarze rewitalizacji występuje wyraźnie wyższy od średniej dla miasta odsetek tzw. bezpiecznych przejść dla pieszych.⁹ Wg danych UM Ełku było to 30,69% ogółu przejść dla pieszych na obszarze rewitalizacji, przy średniej dla miasta wynoszącej 23,11%. Najmniejszy odsetek takich przejść zlokalizowanych był na terenach na północ od ul. Adama Mickiewicza.

Zwiększanie liczby aut w Ełku i ilości odbywanych nimi podróży prowadzi do przeciążenia układu drogowego. Wobec braku praktycznych możliwości nadążenia z rozbudową sieci ulicznej i układu parkingów, skutecznym rozwiązaniem jest komunikacja miejska. Obszar rewitalizacji, ze względu na lokalizację szeregu usług oraz rozwiniętą funkcję gospodarczą, jest miejscem docelowym codziennych przemieszczeń mieszkańców Ełku oraz miejscowości powiązanych funkcjonalnie. Obszar rewitalizacji na tle miasta charakteryzuje się wyższym od średniej dla miasta wskaźnikiem liczby kursów komunikacji miejskiej na dobę w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Wg danych UM Ełku wskaźnik ten dla obszaru rewitalizacji wynosił

⁹ Wyjaśnienie: bezpieczne przejścia dla pieszych – przejścia z sygnalizacją świetlną, dźwiękową/ azylem/ wyniesionych do poziomu chodnika.

6,25 kursów, przy średniej miejskiej wynoszącej 5,7 kursów. Najwięcej linii autobusowych komunikacji miejskiej jest na ulicach Generała Władysława Sikorskiego (11) i Wojska Polskiego (9). Jednocześnie w wybranych rejonach obszaru rewitalizacji ilość kursów komunikacji miejskiej jest niższa od średniej miejskiej. Mniejszą częstotliwością kursów charakteryzuje się północna część obszaru rewitalizacji (przy ul. Gdańskiej).

Z myślą o tworzeniu ekologicznego, zintegrowanego systemu mobilności miejskiej Miasto Ełk systematycznie rozwija sieć połączeń rowerowych. W Ełku na koniec 2021 r. było 26,33 km dróg rowerowych, w tym ok. 3,5 km na obszarze rewitalizacji. Układ dróg rowerowych na terenie miasta jest jednak nadal niespójny, wynikający często z przebudowy układu drogowego, rzadziej jako samodzielny element infrastruktury transportowej. Problemem rozwoju sieci rowerowej na obszarze rewitalizacji są liczne bariery przestrzenne, w tym wąskie ulice, które utrudniają wydzielenie pasa dla ruchu rowerowego. Warto mieć także na uwadze, że ruch rowerowy może się rozwijać wraz z rozwojem funkcji turystycznej miasta. W tym przypadku obszar rewitalizacji stanowi ważny łącznik pomiędzy częścią turystyczną miasta nad Jeziorem Ełckim oraz dworcem kolejowym.

Zdjęcie 5. Przykład bariery przestrzennej utrudniającej rozwój sieci połączeń rowerowych – ul. Juliusza Słowackiego

Źródło: materiały własne

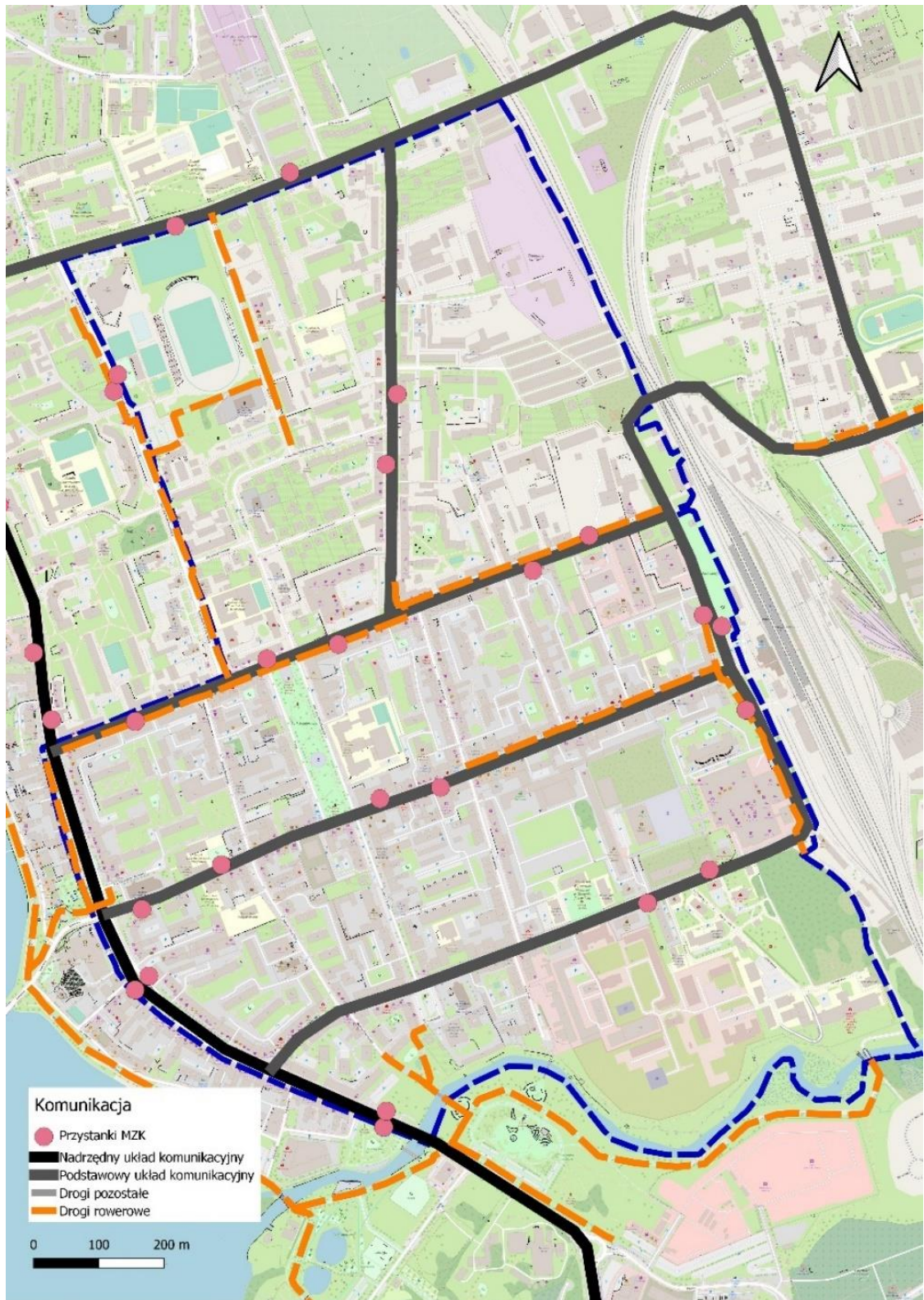
Uzupełniając analizę kwestii komunikacyjnych na obszarze rewitalizacji warto przytoczyć opinie młodych mieszkańców uczestniczących w badaniu fokusowym. Wyartykułowanym kluczowym problemem jest dla nich właśnie mobilność miejska, w tym w ujęciu powiązań z miejscowościami otaczającymi Ełk. Młodzi zdani są w dużym stopniu na ofertę komunikacji publicznej, która nie spełnia ich oczekiwań. Dotyczy to zarówno codziennych dojazdów do miasta, jak też korzystania z centrum miasta przy okazji spędzania czasu wolnego oraz

dodatkowych zajęć edukacyjnych, jak też pracy zarobkowej. Deficyt powiązań komunikacyjnych występuje przede wszystkim w dni wolne od zajęć szkolnych oraz w godzinach wieczornych i nocnych. W ich opinii miasto jeszcze nie rozwinęło dostatecznie oferty alternatywnych środków komunikacji, w tym opartej na poruszaniu się po mieście rowerem. Problemem jest przede wszystkim ciągłości dróg i ścieżek rowerowych.

Analizy sporządzone na potrzeby opracowania Polityki Parkingowej Miasta Ełku (2019 r.) pokazały, że mieszkańcy niekorzystnie postrzegają sytuację parkingową na terenie miasta, w szczególności w centrum. Obszar ten jest największym generatorem ruchu samochodowego i potrzeb parkingowych ze względu na koncentrację funkcji handlowych, usługowych i turystycznych. Jest to obszar o dużej gęstości zaludnienia, w związku z czym konflikty o przestrzeń wynikające z nadmiaru samochodów są bardzo widoczne. Przy ulicach Marszałka Józefa Piłsudskiego, Adama Mickiewicza, Armii Krajowej, przed katedrą i na terenie szpitala wojskowego zajętość miejsc parkingowych oscyluje wokół 100% w ciągu dnia w dni robocze. W soboty trudno o wolne miejsca przy obiektach handlowych. Z drugiej strony parkingi wewnątrz kwartałów zabudowy stoją przez cały czas niemal puste. Deficyt miejsc parkingowych sprawia, że zajmowane są przestrzenie nieprzeznaczone lub nieprzygotowane do pełnienia roli parkingów – w tym fragmenty terenów zielonych. Dochodzi w ten sposób do degradacji tych terenów.

Analiza bilansu potrzeb parkingowych pokazała, że ze względu na zwiększającą się liczbę samochodów problemy parkingowe w Ełku będą narastać. Na obszarze rewitalizacji deficyt parkingowy będzie szczególnie odczuwalny w dni robocze w ciągu dnia. Mieszkańcy otwarci są na różne sposoby mające na celu rozwiązanie obecnej sytuacji – zarówno dotyczące zmiany organizacji parkowania, jak i wpływające na ograniczenie użytkowania samochodów na terenie miasta. Nie ma jednak przyzwolenia na usuwanie terenów zielonych w celu przeznaczenia ich na parkingi. Poprawę sytuacji w tym wypadku może stanowić wymuszenie zwiększonej rotacji pojazdów.

Mapa 11 Obszar rewitalizacji na tle nadrzędnego i podstawowego układu komunikacyjnego w Elku

Źródło: opracowanie własne

Opisując funkcjonalność obszaru rewitalizacji nie można pominąć kwestii podwórek. W dotychczasowych działaniach rewitalizacyjnych odgrywały one ważną rolę – zarówno w odniesieniu do wymiaru komunikacyjnego, jak też integracji społecznej. W ramach inwestycji miejskich oraz dofinansowanych z funduszy UE w dużym stopniu uporządkowano przestrzeń podwórek, poprawiono ich estetykę oraz wygodę korzystania, a także poprawiono stan techniczny (np. instalacja deszczowa, oświetlenie). W planach renowacji podwórek znalazło się natomiast niewiele urządzeń małej architektury, takich jak ławki, stoliki, urządzenia do zabaw dla najmłodszych czy utwardzone place przeznaczone do mini gier. Wynikało to po części ze sprzeciwu części mieszkańców obawiających się zakłócania spokoju przez osoby korzystające z tej infrastruktury. Z drugiej strony istnieje wyrażana przez rodziców potrzeba zagospodarowania podwórek w taki sposób, aby kilkuletnie dzieci mogły spędzać czas na dworze, korzystając z przygotowanych dla nich atrakcji, w bezpośredniej bliskości swojego mieszkania.

Zasadniczą myślą, która od początku towarzyszyła koncepcji renowacji podwórek, było połączenie działań inwestycyjnych i społecznych. Planując inwestycje myślano również o ofercie skierowanej do ich użytkowników. Zmodernizowane podwórka były miejscem pracy etycznych streetworkerów. Kompleksowe działania na podwórkach były modelowym przykładem połączenia modernizacji przestrzeni z włączeniem i aktywizacją społeczności lokalnej.

Zdjęcie 6. Podwórka na obszarze rewitalizacji po modernizacji

Źródło: materiały własne

Podwórka, ze względu na publiczną dostępność, pełnią również rolę parkingową dla mieszkańców oraz osób przybywających do centrum, co powoduje konflikty. W tym kontekście jednym z diskutowanych przez mieszkańców obszaru rewitalizacji problemów podwórek była kwestia zlokalizowanych tam garaży. Jest to temat wrażliwej dyskusji. Z jednej strony są to przestrzenie, w których mieszkańcy mogą przechowywać swoje rzeczy i pojazdy, a z drugiej strony ze względu na niski poziom estetyki i stan techniczny – wpływają na wygląd i funkcjonalność przestrzeni pomiędzy budynkami.

Zdjęcie 7. Przykład zabudowy garażowej na obszarze rewitalizacji (źródło: materiały własne)

Obszar rewitalizacji, pomimo ukształtowanej struktury przestrzennej oraz małego zasobu wolnych terenów, posiada jeszcze kilka istotnych miejsc, na których można rozwijać nowe funkcje społeczne. Należy do nich zaliczyć m. in. tereny przy ECRS „STAJNIA” oraz przy Centrum Handlowym Brama Mazur. Wyniki badań społecznych wskazują na potrzeby rozwijania tych przestrzeni z udziałem terenów zielonych oraz w sposób zwiększający aktywność i integrację społeczną.

Tereny tzw. placu defiladowego, zlokalizowanego na terenie powojkowym w okolicy ECRS „STAJNIA”, budynkach UWM i sklepu Super Plus to jedna z największych powierzchniowo przestrzeni, która może być potencjalnie zagospodarowana na potrzeby społeczne. Część tego terenu jest we władaniu Gminy Miasta Ełk. Uczestnicy badań społecznych nie znali planów Miasta odnośnie tego terenu, wskazując przy tym, że jest to przestrzeń, na której nic się nie dzieje. Obecnie pełni funkcję parkingową. Część przestrzeni stanowi obszar chłonny (niska zieleń), część pokryta jest przez betonowe płyty. Oczekiwania wskazują na rozwinięcie w tym miejscu terenów zielonych z funkcją towarzyszącą miejsca spotkań, rekreacji.

Zdjęcie 8. Teren tzw. placu defiladowego (źródło: materiały własne)

Urząd Miasta Ełku posiada wstępną koncepcję zagospodarowania tego terenu. Projekt zakłada wytworzenie wielofunkcyjnej przestrzeni otoczonej przez pierścienie zieleni i komunikacji. Rolą koncepcji jest zwizualizowanie potencjału terenu i możliwości jego odnowy. Szczegółowy zakres inwestycji powinien zostać wypracowany w uspołecznionym procesie, przy silnym zaangażowaniu społeczności obszaru i innych użytkowników tego terenu.

Zdjęcie 9. Wstępna koncepcja zagospodarowania obszaru w rejonie ulic Kościuszki, Orzeszkowej, Armii Krajowej i Placu Miejskiego (źródło: materiały własne)

Kolejną przestrzenią, która posiada potencjał do zagospodarowania na cele społeczne jest wg opinii badanych osób teren przed Centrum Handlowym „Brama Mazur”. Z uwagi na częściowe zagospodarowanie tego terenu oraz istniejącą funkcję handlową, która przyciąga już mieszkańców i przyjezdnych, warto przeznaczyć go pod funkcję kulturalno-rekreacyjną (np. budowa małej sceny do imprez plenerowych, boiska do streetballu) oraz wzbogacić o elementy zieleni. Obszar ten mógłby stać się miejscem spotkań mieszkańców, dlatego należy go powiązać ścieżkami rowerowymi, tworząc na miejscu warunki do integracji społecznej i odpoczynku.

Uczestnicy sondażu ulicznego, przeprowadzonego w październiku 2022 r., niekorzystnie wypowiedzieli się nt. dostępności do terenów zielonych na obszarze rewitalizacji, co spójne jest z danymi statystycznymi, wskazującymi na niski odsetek powierzchni terenów zielonych. Potencjał do powiększania terenów zielonych jest na obszarze rewitalizacji niewielki, dostrzegany m. in. w sąsiedztwie dworca PKP, jak też przy wspomnianych już Centrum Handlowym Brama Mazur i ECRS „STAJNIA”. Ograniczeniem jest struktura własności terenów. Realny potencjał powiększania dostępu do terenów zielonych, jak też zwiększania kontaktu z przyrodą widoczny jest przy rzece Ełk, w południowej części obszaru rewitalizacji. W opinii ankietowanych osób powinny tam powstać tereny rekreacyjno-piknikowe, przy zwiększonym udziale nasadzeń zieleni wysokiej, zapewniającej cień. Warto to miejsce wyposażyć w ławki i stoliki. Teren ten powinien być dostępny także poprzez sieć połączeń rowerowych.

Uczestnicy badania sondażowego krytycznie wypowiedzieli się o przestrzeni śródmiejskiej, wskazując na niską dostępność miejsc parkingowych, dużą presję urbanizacyjną oraz niewystarczającą aktywność kulturalną – plenerową. Postulaty odnosiły się do ograniczenia liczby aut wjeżdżających do ścisłego centrum miasta. Co ciekawe problem presji urbanizacyjnej i deficytu terenów zielonych zauważony został także przez młodych mieszkańców, którzy brali udział w badaniu fokusowym.

Zdjęcie 10. Plac przed Centrum Handlowym Brama Mazur przy Placu Miejskim (źródło: www.elk.pl)

Podobnie problemy sfery funkcjonalno-przestrzennej na obszarze rewitalizacji ocenione zostały przez dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu fokusowym. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji docenili jakość życia w Ełku, wskazując na zasadniczą poprawę przestrzeni miasta i sposobu jej funkcjonowania, przy jej jednoczesnych deficytach. Duże zagęszczenie urbanizacyjne obszaru rewitalizacji skutkuje małą ilością wolnych terenów i przestrzeni mogącej służyć mieszkańcom. Do kluczowych problemów należy zaliczyć ograniczony w centrum miasta dostęp do terenów zielonych. Brakuje również miejsc parkingowych, choć należy podkreślić, iż starsze osoby pozytywnie oceniały dostępność do komunikacji publicznej. Bariery w rozwoju mobilności miejskiej jest brak kompleksowej sieci dróg i ścieżek rowerowych. Zwarta zabudowa śródmiejska jest jedną z barier w rozwiązaniu tego problemu. Uczestnicy badania zwrócili również uwagę na wzrost cen na rynku nieruchomości spowodowany rozwojem funkcji turystycznej i rezydencjonalnej Ełku.

2.2.5. Sfera techniczna

Obszar rewitalizacji jest miejscem koncentracji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Historia powstania i rozwoju miasta spowodowała, że na obszarze rewitalizacji występuje najstarsza tkanka mieszkaniowa – 62,5% budynków mieszkalnych zostało wybudowanych przed 1970 rokiem. Ulicami, w obrębie których zlokalizowanych było najwięcej obiektów mieszkalnych wybudowanych przez 1970 roku były ul. Gdańska (29 obiektów), Adama Mickiewicza (27), Armii Krajowej (26), Elizy Orzeszkowej (21), Juliusza Słowackiego (16), Fryderyka Chopina (15), Wojska Polskiego (13). Ogółem na obszarze rewitalizacji było 245 takich obiektów.

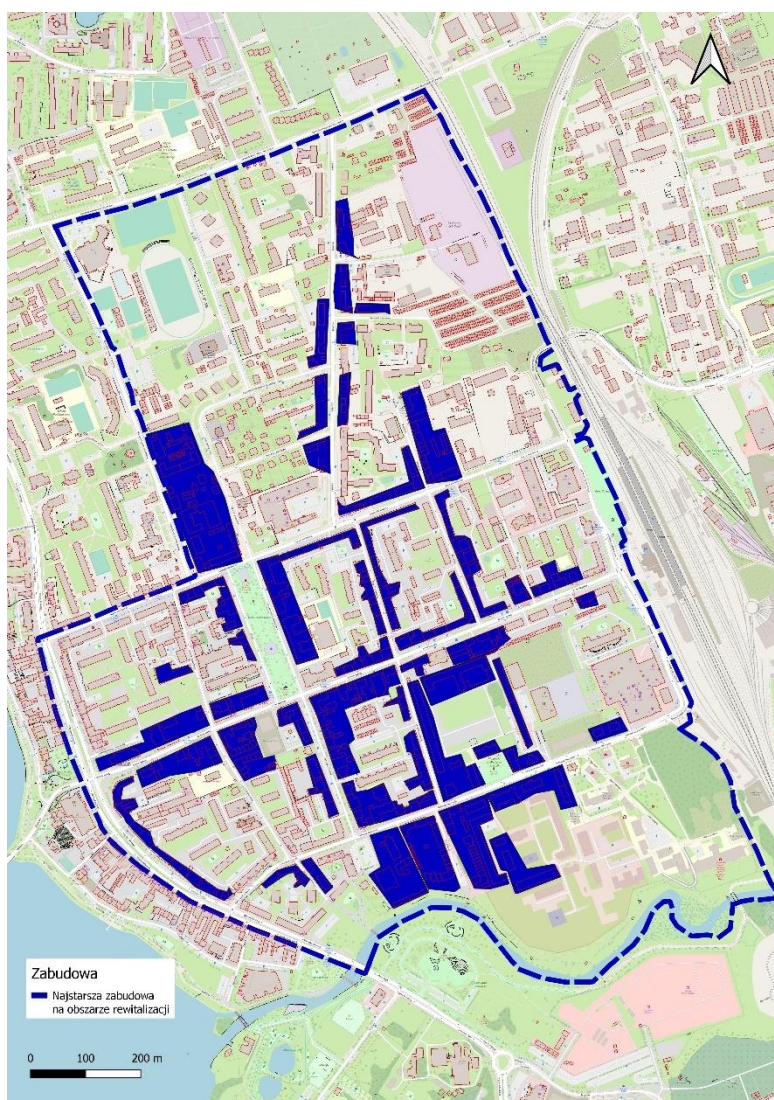
W tej części miasta widoczny jest najniższy standard wyposażenia mieszkań. Około połowy budynków na obszarze rewitalizacji, w którym zlokalizowane są mieszkania komunalne, wybudowano ponad 100 lat temu. Obszar rewitalizacji charakteryzuje się wyraźnie wyższym wskaźnikiem liczby budynków komunalnych wymagających remontów w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Wg danych UM Ełku było to 0,07 budynków na 100 mieszkańców, przy średniej dla Ełku wynoszącej 0,04 budynków. Kolejnym wskaźnikiem potwierdzającym deficyty w wyposażeniu mieszkań jest liczba mieszkań komunalnych niewyposażonych w łazienkę na 100 mieszkańców. Na obszarze rewitalizacji wskaźnik ten wynosił 1,79 budynków, przy średniej miejskiej wynoszącej 0,62 budynków. W kwartale zabudowy, której osią jest ul. Elizy Orzeszkowej – wskaźnik ten osiągał wartość powyżej 4 budynków.

Wg danych z 2021 wszystkie budynki, w których znajdują się mieszkania komunalne na obszarze rewitalizacji, są podłączone do miejskiej sieci wodociągowej i kanalizacji. Większość budynków podłączonych jest również do sieci gazowej. Gorzej sytuacja przedstawia się z podłączeniem do sieci ciepłowniczej. Około 60% takich obiektów jest podłączonych do

miejskiej sieci ciepłowniczej. Brak dostępu do sieci ciepłowniczej występuje m. in. na ul. Gdańskiej, w północnej części ul. Elizy Orzeszkowej, na ulicach Wawelskiej i 3 Maja. Na obszarze rewitalizacji w 2021 roku zlokalizowanych było 269 mieszkań ogrzewanych piecami węglowymi.

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasta Ełku na lata 2023-2027 wskazuje, że czynnikiem mającym istotny wpływ na stan techniczny budynków komunalnych jest między innymi ich wiek. Zróżnicowane wiekowo budynki przedstawiają konstrukcyjnie różnorodny poziom wyeksploatowania. W zasobie mieszkaniowym Miasta, ze względu na brak możliwości technicznych, nadal znajdują się lokale o obniżonym standardzie. Stan ten spowodowany jest m.in. brakiem pomieszczeń łazienek (tylko WC), WC usytuowanym poza lokalem, ogrzewaniem piecami węglowymi, wspólnym użytkowaniem pomieszczeń. Ilość tych lokali powiększają również lokale usytuowane w suterrenach.

Mapa 12 Lokalizacja najstarszej zabudowy na obszarze rewitalizacji (źródło: materiały własne)

Znaczne zużycie funkcjonalne i techniczne budynków ma duży wpływ na koszty remontów. Około 70% budynków z zasobu komunalnego wymaga znacznych nakładów finansowych. W budynkach stanowiących własność Miasta realizowane są m.in. prace z zakresu zapewnienia bezpieczeństwa użytkowania, a więc remonty kominów, zagrożonych elementów konstrukcyjnych, dachów, instalacji gazowych i elektrycznych. Działania remontowe i modernizacyjne w przypadku budynków wspólnot mieszkaniowych wynikają z planów gospodarczych ustalonych w drodze uchwały współwłaścicieli danej nieruchomości, przyjmowanej większością głosów. Podejmowanie uchwał w sprawie wykonania remontów uwarunkowane jest możliwościami finansowymi wspólnot oraz zaleceniami wynikającymi z obowiązkowych przeglądów okresowych budynków.

Zdjęcie 11. Zabudowa mieszkalna przy ul. Adama Mickiewicza (źródło: materiały własne)

Potrzeby remontowe budynków i lokali wynikają z konieczności:

- utrzymania stanu technicznego na poziomie zapewniającym bezpieczeństwo ludzi i mienia w okresie użytkowania;
- ochrony zdrowia i życia ludzi w budynku;
- dostosowania do obowiązujących warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie;
- zapewnienia warunków umożliwiających prawidłowe zaopatrzenie w wodę, gaz, energię cieplną, energię elektryczną, odprowadzenie ścieków, usuwanie odpadów stałych oraz ochronę przeciwpożarową;

-
- utrzymania wymaganego stanu estetycznego budynków, a w przypadku wpisania budynku do rejestru zabytków – zachowania jego wartości podlegających ochronie konserwatorskiej;
 - zapewnienia możliwości racjonalizacji wykorzystania energii poprzez działania termomodernizacyjne.¹⁰

Podobnie jak w większości polskich miast, również w Ełku osiedla blokowe stały się nieodłącznym elementem krajobrazu miejskiego, w tym również na obszarze rewitalizacji. Szczególnie dynamiczny ich rozwój nastąpił w latach 70. i 80. skutkiem wprowadzenia w budownictwie mieszkaniowym zmian technologicznych. Osiedla blokowe skupiają znaczny odsetek ogólnej liczby ludności miejskiej. Zabudowa blokowa lokalizuje się w największej ilości w zachodniej części obszaru rewitalizacji (pomiędzy ulicami Wojska Polskiego i Juliusza Słowackiego) oraz w części północnej (ulice Gdańska, Toruńska, Generała Władysława Sikorskiego). Bloki w obszarze należą głównie do Spółdzielni Mieszkaniowej „Świt”.

¹⁰ Za: Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasta Ełku na lata 2023-2027

2.3. Synteza diagnozy

Obszar rewitalizacji w sferze społecznej

Obszar rewitalizacji w Ełku ma powierzchnię 132 ha i w 2021 roku zamieszkały był przez 13767 osób. Na stosunkowo niedużej przestrzeni miasta widoczna jest koncentracja problemów społecznych, takich jak długotrwałe bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym. Występowanie negatywnych zjawisk społecznych w tej części miasta związane jest z genezą powstania i rozwoju Ełku. W centrum miasta koncentruje się m. in. najstarsza zabudowa mieszkalna, w tym mieszkania komunalne.

W wybranych rejonach obszaru rewitalizacji widoczny jest wysoki odsetek mieszkańców w wieku senioralnym. O ile sam wiek nie jest problemem społecznym, o tyle skala problemów zdrowotnych oraz związanych z samotnością i ubóstwem w znaczącym zakresie obciąża system pomocy społecznej i stanowić będzie coraz większe wyzwanie. W 2021 roku długotrwała choroba i niepełnosprawność stanowiły główną przyczynę przyznania pomocy społecznej. Przewiduje się wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, zdrowotne, jak też wsparcie osób samotnych, niesamodzielnych.

Obszar rewitalizacji zapewnia zasadniczo dobry dostęp do oferty aktywności społecznej osób w wieku senioralnym. W tym miejscu należy wspomnieć, że zdaniem młodych mieszkańców Ełku obszar rewitalizacji nie oferuje odpowiedniej jakości i częstotliwości oferty skierowanej do ich grupy wiekowej, skupiając się na kreowaniu oferty dla seniorów i dzieci.

Problemy społeczne wykazują się koncentracją w wybranych przestrzeniach obszaru rewitalizacji. Jest to najczęściej zabudowa wielorodzinna, z dużym udziałem mieszkań komunalnych. Jednym z kluczowych zagadnień związanych z problemami społecznymi jest ich dziedziczenie i powiązanie. Niska aktywność i bierność zawodowa prowadzą do problemów materialnych, które z kolei są przyczyną załamania psychicznego, często również uzależnień.

Warto podkreślić, że Miasto Ełk ma już wieloletnie doświadczenia z zakresu prowadzenia rewitalizacji, jak też dysponuje zasobem doświadczonych instytucji oraz organizacji, które działają od wielu lat w obszarze pomocy społecznej i wsparcia socjalnego. Potencjał instytucjonalny pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji jest szeroki, co wynika z nadrzędnej roli usługowej tej części miasta.

Aktywnością w zakresie polityki społecznej wykazują się również organizacje pozarządowe, tworzące podmioty pomocowe i wspierające różnorodne grupy osób defaworyzowanych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym. Organizacje pozarządowe dzięki swoim kompetencjom są w stanie realizować działania i projekty, które niekiedy trudno zorganizować, zaplanować i przeprowadzić z poziomu administracji samorządowej.

Obszar rewitalizacji i jego najbliższe otoczenie cechują się lokalizacją znacznej liczby instytucji kulturalnych oraz podmiotów działających na rzecz aktywności społecznej. Jednocześnie na części obszaru rewitalizacji zdiagnozowano niewystarczający poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym. Wynika to prawdopodobnie z niskiej potrzeby doświadczenia aktywności kulturalnej lub społecznej. Innym powodem może być profil tej oferty lub deficyt kadr, które taką ofertę mogą rozwijać. Biorąc pod uwagę zakres działalności i dostępną infrastrukturę, za najważniejszą instytucję działającą na rzecz aktywności kulturalnej należy uznać Ełckie Centrum Kultury.

Podsumowując zagadnienia społeczne należy wspomnieć o kwestii bezpieczeństwa publicznego. Na obszarze rewitalizacji, jak i w całym mieście, poważnym problemem są przestępstwa przeciwko mieniu. Warto dodać, że na obszarze rewitalizacji zlokalizowana jest Komenda Powiatowa Policji w Ełku, a w bezpośrednim sąsiedztwie funkcjonuje Straż Miejska.

Tabela 10. Problemy i potencjały obszaru rewitalizacji w sferze społecznej

Kluczowe problemy i potencjały obszaru rewitalizacji	Uzasadnienie
Problemy	
Rosnące potrzeby socjalne i zdrowotne osób starszych, samotnych oraz osób niesamodzielnymi i z niepełnosprawnościami, wynikające ze struktury wiekowej mieszkańców obszaru rewitalizacji	Na obszarze rewitalizacji mieszka znaczny odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym. Struktura wiekowa wskazuje na to, że zwiększać będzie się udział tej kategorii wiekowej ludności. Zjawisku starzenia się społeczeństwa towarzyszy samotność, a często również choroba, niepełnosprawność, ubóstwo. Na te zjawiska nakładają się problemy z dostosowaniem struktury przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Na obszarze rewitalizacji wysoki odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym to mieszkańcy bloków.
Zjawisko ubóstwa, powiązane z innymi problemami społecznymi, w tym długotrwałą chorobą, niepełnosprawnością, uzależnieniem, biernością zawodową, przemocą, trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi	Na obszarze rewitalizacji koncentruje się znaczny odsetek zjawiska ubóstwa w skali całego miasta. Wynika to z historycznych uwarunkowań, związanych zarówno z koncentracją zabudowy komunalnej, jak też przenoszeniem i dziedziczeniem problemów społecznych, takich jak długotrwałe bezrobocie, uzależnienia, przemoc, trudności opiekuńczo-wychowawcze. Problem ubóstwa dotyka również osoby starsze, niesamodzielne oraz mające problemy zdrowotne.

Kluczowe problemy i potencjały obszaru rewitalizacji	Uzasadnienie
Niska lub ograniczona aktywność społeczna	<p>Niska aktywność społeczna na obszarze rewitalizacji przejawia się m. in. niskim poziomem uczestnictwa w życiu społeczno-kulturalnym, pomimo względnej bliskości oferty miejskiej. Niski poziom aktywności społecznej należy powiązać ze słabą świadomością i chęcią uczestnictwa w życiu społecznym, co zależne może być m. im. od wieku, stanu zdrowia, aktywności zawodowej, ale również od poziomu wykształcenia. Udział w życiu społecznym może być szansą na przełamanie impasu związanego z dziedziczeniem problemów społecznych.</p> <p>Młodzi mieszkańcy Ełku podkreślają, że obszar rewitalizacji jest niewystarczająco dostosowany do potrzeb ich grupy wiekowej - zbyt mało jest miejsc i przestrzeni, w których mogą się swobodnie spotykać. Ponadto młodzi poszukują oferty dedykowanej dla nich, w tym kultury alternatywnej, dostępnej również poza sezonem letnim.</p>
Problemy związane z bezpieczeństwem publicznym, w tym uszkodzeniem mienia	Dane Policji wskazują na znaczną szkodliwość społeczną czynów związanych z uszkodzeniem mienia, w tym problem niskiej wykrywalności takich przestępstw. Niszczenie mienia wpływa na mniejsze poczucie bezpieczeństwa mieszkańców oraz poczucie społecznej niesprawiedliwości.
Potencjały	
Doświadczone służby, podmioty pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe działające w obszarze wsparcia socjalnego i bezpieczeństwa publicznego	<p>Na obszarze rewitalizacji aktywnie działają instytucje i organizacje, których zadaniem jest wsparcie socjalne i zapewnienie bezpieczeństwa publicznego. Posiadają one wieloletnie doświadczenie i kompetencje w swoich dziedzinach pracy. Instytucje i organizacje aktywnie uczestniczyły w realizacji dotychczasowych projektów rewitalizacyjnych.</p> <p>Warto dodać, że znaczna część infrastruktury ww. instytucji została wyremontowana i dostosowana do</p>

Kluczowe problemy i potencjały obszaru rewitalizacji	Uzasadnienie
	<p>potrzeb odbiorców oraz standardów dostępności, czego przykładem są obiekty MOPS, ECRS „STAJNIA”, instytucji kultury, PCPR.</p>
<p>Doświadczone instytucje i organizacje kształtujące ofertę aktywności społecznej, w tym kultury, sportu i rekreacji, współpracy społecznej</p>	<p>Na obszarze rewitalizacji aktywnie działa kilka instytucji oraz organizacji, których zadaniem jest organizacja życia społecznego, kulturalnego i sportowego. Z uwagi na lokalizację tych instytucji oraz organizacji na obszarze rewitalizacji, mieszkańcy mogą być uprzywilejowani w korzystaniu z tej oferty. Atutem jest więc fizyczna bliskość oferty, w tym m. in. Ełckiego Centrum Kultury, Szkoły Artystycznej, Miejskiej Biblioteki Publicznej, Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji.</p> <p>W przypadku działalności Ełckiego Centrum Kultury warto wymienić jeszcze nie w pełni niezagospodarowany potencjał zmodernizowanej dawnej hali bokserskiej, w której docelowo rozwinie się oferta społeczno-kulturalna i edukacyjna.</p> <p>Wskazując na potencjał instytucjonalny związany z kształtowaniem aktywności społecznej należy wskazać również na organizacje pozarządowe. Część ełckich organizacji posiada swoją siedzibę na obszarze rewitalizacji (tzw. kamienica pozarządowa), do dyspozycji jest również infrastruktura ECRS „STAJNIA”. Urząd Miasta Ełku aktywnie współpracuje z sektorem pozarządowym i mieszkańcami.</p>
<p>Narzędzia wspierające aktywność organizacji pozarządowych i inicjatyw społecznych, które można ukierunkować na procesy rewitalizacji</p>	<p>W Ełku organizacje i instytucje rozwinęły modelowe i wzorcowe narzędzie rewitalizacji, ukierunkowanej na włączenie społeczne i integrację. Przykładem jest działalność ełckich pedagogów ulicy, których obszarem działalności są kwartały mieszkalne na obszarze rewitalizacji. Prowadzone działania na podwórkach przede wszystkim integrują społeczność lokalną. Innymi narzędziami mogą być programy współpracy miasta z organizacjami pozarządowymi oraz inicjatywa lokalna.</p>

Obszar rewitalizacji w sferze gospodarczej

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się na tle miasta wysokimi wskaźnikami nasycenia podmiotami gospodarczymi. W okresie lat 2017 - 2021 odnotowano wzrost liczby firm. Obszar posiada funkcje handlowe i usługowe, którą tworzą głównie mikro i małe przedsiębiorstwa. Funkcjonuje również kilka obiektów handlowych – wielkopowierzchniowych.

Problemy gospodarcze, które widoczne są na obszarze rewitalizacji wynikają z jednej strony z kondycji gospodarczej miasta, regionu i kraju, a z drugiej strony wykazują się pewnymi uwarunkowaniami lokalnymi. Do problemów generowanych ponadlokalnie należy zaliczyć zdarzenia makroekonomiczne, w tym wysoką inflację. Ważnym czynnikiem, który kształtować będzie konkurencyjność gospodarki jest sytuacja demograficzna, w tym deficyt specjalistycznych kadr na rynku pracy.

Uwarunkowania lokalne wynikają ze specyfiki obszaru rewitalizacji jako przestrzeni zdominowanej przez handel i usługi. Są to z reguły nieduże firmy rodzinne lub mikroprzedsiębiorstwa, które są szczególnie podatne na zmiany czynników kształtujących dochodowość i konkurencyjność. Nie bez znaczenia dla konkurencyjności usług na obszarze rewitalizacji mogą być również stawki czynszów, jak też poziom wynagrodzeń (trudność konkurowania o pracownika) oraz rozwój konkurencji w postaci wielkopowierzchniowych sklepów.

Korzystnie w skali całego miasta należy ocenić sytuację na rynku pracy, choć prognozy co do przyszłości są niepewne. Pomiędzy 2012 a 2021 rokiem, udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w Ełku istotnie się zmniejszył. Oznacza to, że potencjalnie Ełk oferuje miejsca pracy, także mieszkańcom obszaru rewitalizacji. Warto jednak dodać, że wg danych PUP w Ełku na koniec 2021 roku na obszarze rewitalizacji było 36% wszystkich osób długotrwale bezrobotnych w mieście.

Oceniając potencjał rozwoju aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji nie można pominąć funkcji turystycznej Ełku. Obecnie największą atrakcją i wyróżnikiem miasta jest Jezioro Ełckie, przyległe do niej tereny rekreacyjne oraz promenada wraz z ofertą gastronomiczną. Obszar rewitalizacji nie posiada styczności z Jeziorem Ełckim, ale sąsiaduje z tą przestrzenią. Jest również łącznikiem komunikacyjnym pomiędzy promenadą oraz dworcem kolejowym.

Istotnym walorem Ełku jest dziedzictwo kulturowe, które ma znaczenie dla rozwoju turystyki oraz tożsamości regionalnej. Miasto dysponuje bowiem potencjałem takich instytucji, jak: Ełckie Centrum Kultury (w tym) Szkoła Artystyczna, Muzeum Historyczne w Ełku czy Miejska Biblioteka Publiczna, które dzięki uzyskaniu odpowiedniego wsparcia mogą tworzyć atrakcyjne i nowatorskie produkty dla mieszkańców i turystów.

Tabela 11. Problemy i potencjały obszaru rewitalizacji w sferze gospodarczej

Problemy i potencjały obszaru rewitalizacji	Uzasadnienie
Problemy	
<p>Pogarszająca się konkurencyjność podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na obszarze rewitalizacji, spowodowana zarówno czynnikami zewnętrznymi, jak też większą podatnością na czynniki kryzysowe</p>	<p>Spadek poziomu konkurencyjności działalności gospodarczych na obszarze rewitalizacji koresponduje z niekorzystnymi zjawiskami demograficznymi. Brak kadr na rynku pracy, połączony z niskim poziomem wynagrodzeń, może być jedną z przyczyn zamykania się działalności usługowych i handlowych. Skutkować to może m. im. opuszczaniem lokali usługowych. Ten trend jest już widoczny na obszarze rewitalizacji. Powodować to może spadek atrakcyjności usługowej i handlowej obszaru rewitalizacji, problemy związane z estetyką przestrzeni oraz dostępnością do wybranej oferty usługowo-handlowej.</p>
<p>Problemy związane z aktywnością zawodową mieszkańców obszaru rewitalizacji, przejawiające się m. in. wysokimi wskaźnikami długotrwałego bezrobocia, jak też wynikające z sytuacji demograficznej</p>	<p>W Ełku oraz na obszarze rewitalizacji obserwowano korzystne zjawiska związane z rynkiem pracy. Zwiększała się liczba miejsc pracy, rosły wynagrodzenia oraz malało bezrobocie. Te zjawiska wpłynęły pozytywnie na sytuację ekonomiczną mieszkańców, widoczną m. in. w zasięgu ubóstwa. Jednocześnie na obszarze rewitalizacji widoczne są problemy generowane przez niską aktywność ekonomiczną. Długotrwałe bezrobocie oraz zjawiska ograniczające aktywność zawodową, takie jak wiek, choroba, niepełnosprawność – wpływać mogą na konkurencyjność podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na obszarze rewitalizacji.</p>
Potencjały	
<p>Wysoki poziom przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji, wynikające z nadrzędnej roli usługowej i handlowej obszaru rewitalizacji w stosunku do całego miasta</p>	<p>Wysoki poziom przedsiębiorczości widoczny na obszarze rewitalizacji wskazuje, że jest to przestrzeń posiadająca przewagę konkurencyjne, w szczególności dla działalności usługowych i handlowych. Kluczową przewagą jest lokalizacja oraz koncentracja usług i oferty handlowej, również usług publicznych, jak też znaczna liczba mieszkańców. Wpływa to na dostępność i popyt</p>

Problemy i potencjały obszaru rewitalizacji	Uzasadnienie
	usług i oferty handlowej. Korzystna sytuacja ekonomiczna w ciągu ostatnich lat sprzyjała wzrostowi aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji.
Potencjał otoczenia oraz usług towarzyszących dających szansę na rozwój aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji, w tym wynikający z sąsiedztwa z terenami nad Jeziorem Ełckim oraz lokalizacji nadrzędnej funkcji komunikacyjnej	Nie bez znaczenia dla poprawy konkurencyjności usług oraz oferty handlowej na obszarze rewitalizacji jest rozwój funkcji turystycznej, która stanowi zasadniczo szansę dla obszaru rewitalizacji. Główny potencjał turystyczny Ełku ulokowany jest wzdłuż Jeziora Ełckiego. Obszar rewitalizacji sąsiaduje z tą przestrzenią, stanowiąc jednocześnie bezpośrednie zaplecze usługowe, gastronomiczne, noclegowe. Jest również łącznikiem komunikacyjnym pomiędzy jeziorem oraz dworcem i innymi rejonami miasta. Ważne dla potencjału usługowego obszaru rewitalizacji jest również dziedzictwo i walory kulturowe oraz oferta kulturalna.

Obszar rewitalizacji w sferze środowiskowej

Obszar rewitalizacji w Ełku ze względu na swoją lokalizację i funkcję oraz strukturę przestrzenną charakteryzuje się problemami oraz barierami związanymi z ochroną i stanem środowiska. Ważnym zagadnieniem jest stan powietrza atmosferycznego. Na jakość powietrza na obszarze rewitalizacji oddziałuje przede wszystkim znaczne natężenie ruchu komunikacyjnego oraz instalacje grzewcze gospodarstw domowych bazujące na paliwach stałych (źródło tzw. „emisji niskiej”). Dane wskazują na to, że na obszarze rewitalizacji koncentruje się zabudowa komunalna, która częściowo ogrzewana jest piecami węglowymi.

Kompensację negatywnych oddziaływań na środowisko i mieszkańców mogą powodować m. in. rozwiązania bazujące na terenach zielonych, jednak kwestia dostępności i jakości zieleni na obszarze rewitalizacji jest kolejnym kluczowym obszarem problemowym. Tereny zieleni urządzonej zajmują tylko 2,7% powierzchni obszaru rewitalizacji, stąd trudno mówić o ich istotnym znaczeniu w przeciwdziałaniu problemów takich jak zła jakość powietrza, zjawisko miejskiej wyspy ciepła czy też hałas uliczny. Zasadniczo na obszarze rewitalizacji występuje tylko jeden większy teren zieleni miejskiej - Park Solidarności. Potencjał dostępności do zieleni oferuje przestrzeń bezpośrednio przy granicy obszaru rewitalizacji – Park Kopernika i park

sportowo-rekreacyjny, zlokalizowane przy południowej granicy obszaru rewitalizacji nad rzeką Ełk.

Na obszarze rewitalizacji widoczny jest deficyt rozwiązań związanych z powierzchnią chłonną. Duża część powierzchni zajęta jest przez budynki, ulice, chodniki, parkingi i inne zabudowania oraz utwardzone powierzchnie. Niski udział zieleni, powierzchni chłonnej, negatywnie wpływa na bilans wodny, generując m. in. spływ powierzchniowy zanieczyszczeń do rzeki Ełk oraz ilość wody dostępnej dla wysokiej zieleni.

Jak pokazują badania prowadzone z mieszkańcami – to właśnie inwestycje w tereny zielone są jednymi z najbardziej pożądanym kierunków rozwoju na obszarze rewitalizacji. Tereny zielone stanowią bowiem swoistą enklawę, dającą kontakt z przyrodą i ochronę przed upałami, w szczególności osobom mniej mobilnym, np. seniorom, osobom niepełnosprawnym.

Wspominając o problemach środowiskowych należy wspomnieć o złym stanie wód Jeziora Ełckiego oraz rzeki Ełk. Rzeka Ełk stanowi południową granicę obszaru rewitalizacji. Wpływ na jej stan mają w przeważającej skali zanieczyszczenia migrujące. Cegielkę dokłada również spływ powierzchniowy z przestrzeni śródmiejskiej, która posiada małą zdolność do zatrzymywania wody opadowej.

Tabela 12. Problemy i potencjały obszaru rewitalizacji w sferze środowiskowej

Problemy i potencjały obszaru rewitalizacji	Uzasadnienie
Problemy	
Występujące okresowo przekroczenia norm jakości powietrza generowane przez niską emisję, w tym pochodzącą ze źródeł komunalnych oraz komunikacji	Jakość powietrza atmosferycznego na obszarze rewitalizacji wynika w dużej mierze ze standardu rozwiązań technicznych związanych z zabudową mieszkaniową. Znaczna liczba mieszkań wciąż korzysta z pieców węglowych. Ponadto obszar rewitalizacji jest ważnym miejscem na mapie komunikacyjnej miasta. O skali presji komunikacyjnej świadczy m. in. zajętość miejsc parkingowych. Na obszarze rewitalizacji występuje deficyt rozwiązań umożliwiających kompensację wpływu złego stanu powietrza na ludzi i środowisko. Związane jest to z małą ilością i powierzchnią zieleni miejskiej, a także gęstą zabudową wpływającą na warunki przewietrzania.
Niska chłonność terenów i niski poziom bioróżnorodności	Znaczny stopień urbanizacji i zwarta zabudowa obszaru rewitalizacji wpływają na zdolność tej przestrzeni do

Problemy i potencjały obszaru rewitalizacji	Uzasadnienie
spowodowane małym udziałem terenów zielonych i znacznym stopniem urbanizacji	zatrzymywania wody. To z kolei oddziałuje na jakość i dostępność zasobów wodnych dla lokalnego układu przyrodniczego. Warto zauważyć, że obszar rewitalizacji charakteryzuje się małym odsetkiem powierzchni biologicznie czynnej, w tym zajętej przez tereny zielone. Ogranicza to możliwość kształtowania bioróżnorodności przestrzeni i kontaktu mieszkańców z przyrodą, powoduje zjawisko miejskiej wyspy ciepła.
Zły stan wód powierzchniowych rzeki Ełk, na który wpływa sposób gospodarowania wodami opadowymi na obszarze rewitalizacji	Zła jakość wód powierzchniowych Jeziora Ełckiego i rzeki Ełk stanowi problem nierozwiązany od wielu lat. Rzeka Ełk stanowi fragment obszaru rewitalizacji. Na jakość wód rzeki wpływ ma m.in. spływ powierzchniowy z przestrzeni śródmiejskiej oraz doływ z kanalizacji deszczowej. Przestrzeń nad rzeką Ełk jest terenem wykorzystanym społecznie – dającym mieszkańcom obszaru rewitalizacji bezpośredni kontakt z przyrodą, stąd istotne jest zapewnienie dobrego stanu wód.
Potencjały	
Tereny zielone zlokalizowane nad rzeką Ełk	Tereny zielone nad rzeką Ełk, praktycznie na całej długości wzdłuż południowych granic obszaru rewitalizacji, mogą być ważnym elementem struktury przyrodniczej. Mieszkańcy oczekują, że w tej części obszaru rozwinie się funkcja wypoczynkowa.
Podmioty i organizacje działające na rzecz ochrony środowiska, gospodarowania zielenią	W Ełku działają aktywnie podmioty i organizacje działające na rzecz ochrony środowiska, gospodarowania zielenią. Coraz aktywniejsza jest również oddolna działalność społeczna.

Obszar rewitalizacji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Układ przestrzenny miasta i geneza jego rozwoju determinują rolę obszaru rewitalizacji jako przestrzeni o funkcjach mieszkaniowych oraz usługowych w stosunku do całego miasta i otoczenia. Jest to obszar o dużej gęstości zaludnienia, wysokiej aktywności gospodarczej i koncentracji usług publicznych. Charakter obszaru kształtuje zabytkowa zabudowa, przede wszystkim kilkukondygnacyjne kamienice murowane powstałe w końcu XIX w. i na początku XX w. Strefa ochrony konserwatorskiej obejmuje większą część obszaru rewitalizacji. W związku z dużym zagęszczeniem zabudowy mieszkaniowej i usługowej, na obszarze rewitalizacji nie ma dużych powierzchniowo terenów zielonych.

Obszar rewitalizacji pełni funkcję usługową w zakresie komunikacyjnym. Ma to związek z lokalizacją dworca PKP oraz przebiegiem ciągów komunikacyjnych, będących ważnymi elementami układu komunikacyjnego miasta oraz powiatu ełckiego.

Obszar rewitalizacji, ze względu na centralne położenie w układzie przestrzennym miasta oraz funkcję usługową, cechuje względnie dobra dostępność do sieci komunikacji miejskiej. Jednak mieszkańcy i użytkownicy obszaru wskazują na konieczność dalszego usprawniania systemu komunikacji publicznej w celu wykształcenia zrównoważonego modelu mobilności miejskiej. Miasto nie rozwinęło jeszcze dostatecznie nowoczesnej infrastruktury komunikacji publicznej oraz oferty alternatywnych środków komunikacji, w tym opartej na poruszaniu się po mieście rowerem. Warto dodać, że na obszarze rewitalizacji występują liczne bariery przestrzenne, w tym wąskie ulice, które utrudniają wydzielenie pasa dla ruchu rowerowego.

Mieszkańcy Ełku niekorzystnie postrzegają sytuację parkingową w centrum miasta. Analiza bilansu potrzeb parkingowych wskazuje, że ze względu na zwiększającą się liczbę samochodów problemy parkingowe będą narastać. Wg danych Policji wybrane ulice obszaru rewitalizacji należą do miejsc, w których notuje się najwyższą liczbę wypadków i kolizji w skali całego miasta. Dlatego konieczne jest wprowadzenie rozwiązań uspokajających ruch kołowy i służących rozwojowi ruchu pieszego i rowerowego.

Podwórka w działaniach rewitalizacyjnych pełnią rolę miejsc, w których realizowane są kompleksowe interwencje na rzecz poprawy stanu technicznego oraz zwiększenia aktywności i integracji społecznej (m.in. metodą streetworkingu). Wymiernym efektem modernizacji podwórek było uporządkowanie przestrzeni, poprawa estetyki oraz wygody korzystania z przejść i przejazdów, a także poprawa stanu technicznego. W opiniach użytkowników w ramach renowacji podwórek znalazło się natomiast zbyt mało zieleni i urządzeń małej architektury. Mieszkańcy, w szczególności seniorzy, oczekują rozwiązań, które będą pozwalać na integrację społeczną i odpoczynek blisko miejsca zamieszkania.

Jednym z diskutowanych problemów podwórek jest kwestia zlokalizowanych tam garaży. Niski poziom estetyki oraz stan techniczny tych budowli wpływają na wygląd i funkcjonalność przestrzeni pomiędzy budynkami.

Obszar rewitalizacji, pomimo, iż posiada już ukształtowaną strukturę przestrzenną oraz mały zasób wolnych terenów, posiada jeszcze kilka istotnych miejsc, na których można rozwijać nowe funkcje społeczne. Badania przeprowadzone z mieszkańcami wskazały na potrzebę rozwijania przestrzeni publicznych z udziałem terenów zielonych, umożliwiających aktywność i integrację społeczną.

Tabela 13. Problemy i potencjały obszaru rewitalizacji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Problemy i potencjały obszaru rewitalizacji	Uzasadnienie
Problemy	
<p>Znaczny stopień urbanizacji oraz deficyt wolnych terenów, które można przeznaczyć pod funkcje społeczne, kulturalne, przyrodnicze</p>	<p>Obszar rewitalizacji posiada coraz mniej możliwości rozwoju w oparciu o własne zasoby. Ze względu na duże zagęszczenie urbanizacyjne, deficytowe są wolne tereny i przestrzenie mogące służyć mieszkańcom. Do kluczowych problemów należy zaliczyć m. in. ograniczony dostęp do terenów zielonych. Ukształtowana struktura funkcjonalno-przestrzenna nie daje dużego pola do realizacji działań podnoszących jakość przestrzeni publicznych, dlatego kluczowe wydaje się optymalne wykorzystanie posiadanych wolnych terenów oraz poszukiwanie rozwiązań, które uwolnią przestrzeń dla mieszkańców.</p>
<p>Deficyt miejsc parkingowych na obszarze rewitalizacji</p>	<p>Trudności z parkowaniem wynikają z nadrzędnej roli usługowej obszaru rewitalizacji, która przeplata się z funkcją mieszkaniową. Na ten stan należy nałożyć sposób funkcjonowania układu komunikacyjnego i zachowania mieszkańców oraz osób przybywających do Ełku. Wciąż zbyt mało popularna jest oferta komunikacji publicznej oraz alternatywne sposoby przemieszczania się po mieście, w szczególności rowerem.</p>
<p>Występujące zagrożenia w zakresie bezpieczeństwa w ruchu komunikacyjnym</p>	<p>Dane Policji wskazują, że na obszarze rewitalizacji występuje najwyższa liczba wypadków i kolizji w skali całego miasta. Wymaga to odpowiedniego dostosowania rozwiązań komunikacyjnych, które poprawią bezpieczeństwo mieszkańców, użytkowników dróg oraz pieszych i rowerzystów.</p>

Problemy i potencjały obszaru rewitalizacji	Uzasadnienie
Niefunkcjonalne rozwiązania w zakresie komunikacji publicznej i mobilności miejskiej	Niska konkurencyjność oferty komunikacji publicznej względem podróży samochodem wpływa na obciążenie szlaków komunikacyjnych i zajętość miejsc parkingowych. Stosunkowo niewielkie zainteresowanie miejską komunikacją autobusową może wynikać z niskiej częstotliwości kursowania, m.in. w dni wolne od zajęć szkolnych oraz w godzinach wieczornych i nocnych. Miasto nie rozwinęło jeszcze dostatecznie oferty alternatywnych środków komunikacji, w tym opartej na poruszaniu się po mieście rowerem. Brakuje przede wszystkim ciągłości dróg i ścieżek rowerowych. Na obszarze rewitalizacji występują liczne bariery przestrzenne, w tym wąskie ulice, które utrudniają wydzielenie pasa dla ruchu rowerowego.
Potencjały	
Koncentracja na obszarze rewitalizacji usług rynkowych, społecznych i publicznych	Na obszarze rewitalizacji lub w jego sąsiedztwie zlokalizowane są liczne obiekty administracji publicznej. Centrum Ełku pełni także funkcje społeczne, kulturalne, sportowe, oświatowe i zdrowotne. Tym samym ta szeroka oferta jest w zasięgu mieszkańców obszaru rewitalizacji. Mogą z niej korzystać bez konieczności dokonywania dłuższych przemieszczeń.
Czytelny i rozwijający się układ komunikacyjny miasta oraz obszaru rewitalizacji	<p>Obszar rewitalizacji pełni funkcję usługową w zakresie komunikacyjnym. Jest to związane z lokalizacją dworca PKP. Warto dodać, że potencjał komunikacyjny Ełku w oparciu o kolej znacząco się rozwinie dzięki inwestycjom związanym z Rail Baltica.</p> <p>Wybrane ciągi komunikacyjne obszaru rewitalizacji są ważnymi elementami układu komunikacyjnego miasta oraz powiatu ełckiego. Oznacza to, że obszar rewitalizacji jest dobrze skomunikowany w skali całego miasta. Ważna dla układu komunikacyjnego obszaru rewitalizacji będzie budowa ul. Cypriana Kamila</p>

Problemy i potencjały obszaru rewitalizacji	Uzasadnienie
	Norwida, która będzie stanowić tzw. małą obwodnicę miasta.
Zmodernizowane podwórka, które mogą stanowić miejsce integracji społecznej	Podwórka obszaru rewitalizacji zostały w znaczącym stopniu zmodernizowane. Poprawiła się ich funkcjonalność i estetyka. Brak jest jednak pełnej zgody mieszkańców co do sposobu zagospodarowania. Podwórka pełnią zasadniczą rezerwę terenów, które można przeznaczać na funkcje społeczne i tereny zielone. Wymaga to jednak uzyskania społecznej akceptacji.
Wolne przestrzenie i miejsca, które można przeznaczyć pod funkcje społeczną, wraz z istniejącymi planami zagospodarowania przestrzennego	Obszar rewitalizacji, pomimo ukształtowanej struktury przestrzennej oraz małego zasobu wolnych terenów, posiada jeszcze kilka istotnych miejsc, na których można rozwijać nowe funkcje społeczne. Oczekiwania mieszkańców wskazują na potrzebę rozwijania przestrzeni z udziałem terenów zielonych oraz takich, które zwiększać będą aktywność i integrację społeczną. Obszar rewitalizacji w większości pokryty jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, co zabezpiecza zrównoważony i zgodny z oczekiwaniami społecznymi rozwój przestrzenny.

Obszar rewitalizacji w sferze technicznej

Obszar rewitalizacji jest miejscem koncentracji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Historia powstania i rozwoju miasta spowodowała, że na obszarze rewitalizacji występuje najstarsza tkanka mieszkaniowa. Udział budynków wybudowanych przed 1970 rokiem wynosi na obszarze rewitalizacji ponad 62%.

W tej części miasta widoczny jest najniższy standard wyposażenia mieszkań. Około połowy budynków na obszarze rewitalizacji, w którym zlokalizowane są mieszkania komunalne, wybudowano ponad 100 lat temu. Znaczne zużycie funkcjonalne i techniczne budynków ma kluczowy wpływ na koszty remontów. Około 70% budynków z zasobu komunalnego wymaga znacznych nakładów finansowych na remonty.

Wszystkie budynki, w których znajdują się mieszkania komunalne na obszarze rewitalizacji, są podłączone do miejskiej sieci wodociągowej i kanalizacji. Większość budynków podłączonych jest również do sieci gazowej. Gorzej sytuacja przedstawia się z podłączeniem do sieci ciepłowniczej (ok. 60% budynków). Na obszarze rewitalizacji zlokalizowanych jest jeszcze wiele mieszkań ogrzewanych piecami węglowymi.

Poprawa efektywności energetycznej oraz termomodernizacje na obszarze rewitalizacji realizowane były systematycznie, choć nie udało się przeprowadzić wszystkich inwestycji ze względu na skalę potrzeb i dostępność środków finansowych. Pewną barierą są wymagania konserwatorskie, które wpływają na zakres i wysokość inwestycji. Priorytetem dalej powinna być termomodernizacja, miejscami wymiana infrastruktury wewnętrznej (woda, gaz, kanalizacja, elektryczność), jak też infrastruktura i rozwiązania zapewniające dostępność budynków oraz poprawiające warunki bytowe mieszkańców.

Tabela 14. Problemy i potencjały obszaru rewitalizacji w sferze technicznej

Problemy i potencjały obszaru rewitalizacji	Uzasadnienie
Problemy	
Zły stan techniczny i standard wyposażenia budynków i mieszkań na obszarze rewitalizacji oraz wysokie koszty realizacji inwestycji	Na obszarze rewitalizacji widoczna jest szczególna koncentracja najstarszej tkanki budowlanej. Standard wielu zasobów mieszkaniowych jest niski. Znaczne zużycie funkcjonalne i techniczne budynków ma kluczowy wpływ na koszty remontów. Wyzwaniem jest mobilizacja inwestorów i właścicieli prywatnych do ponoszenia dużych kosztów modernizacji obiektów mieszkalnych. Barierą są ponadto wymagania konserwatorskie, które wpływają na zakres i wysokość inwestycji.
Potencjały	
Systematyczne działania inwestycyjne realizowane przez Miasto i prywatnych właścicieli w zakresie poprawy stanu technicznego budynków	Na obszarze rewitalizacji systematycznie modernizowane są zasoby mieszkaniowe oraz budynki użyteczności publicznej. Ograniczeniem jest dostępność środków oraz skala potrzeb remontowych, które są znacząco wyższe w przypadku starszych, zużytych obiektów.
Dobra dostępność do infrastruktury sieciowej na obszarze rewitalizacji, w tym	Obszar rewitalizacji posiada rozwiniętą infrastrukturę sieciową. Wszystkie budynki, w których znajdują się mieszkania komunalne na obszarze rewitalizacji, są

sieci kanalizacyjnej, wodociągowej, ciepłowniczej oraz gazowej	podłączone do miejskiej sieci wodociągowej i kanalizacji. Większość budynków podłączonych jest również do sieci gazowej. Systematycznie realizowane są inwestycje w zakresie podłączania budynków do sieci ciepłowniczej.
--	---

Tabela 15. Problemy/potrzeby i potencjały obszaru rewitalizacji w Ełku - podsumowanie

Sfera	Problemy/potrzeby	Potencjały
<p style="text-align: center;">Społeczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rosnące potrzeby socjalne i zdrowotne osób starszych, samotnych oraz osób niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami, wynikające ze struktury wiekowej mieszkańców obszaru rewitalizacji, • Zjawisko ubóstwa, powiązane z innymi problemami społecznymi, w tym długotrwałą chorobą, niepełnosprawnością, uzależnieniem, biernością zawodową, przemocą, trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, • Niska lub ograniczona aktywność społeczna (niewystarczający poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym), • Problemy związane z bezpieczeństwem publicznym, w tym uszkodzeniem mienia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Doświadczone służby, podmioty pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe działające w obszarze wsparcia socjalnego i bezpieczeństwa publicznego, • Doświadczone instytucje i organizacje kształtujące ofertę aktywności społecznej, w tym kultury, sportu i rekreacji, współpracy społecznej, • Narzędzia wspierające aktywność organizacji pozarządowych i inicjatyw społecznych, które można ukierunkować na procesy rewitalizacyjne.
<p style="text-align: center;">Gospodarcza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pogarszająca się konkurencyjność podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na obszarze rewitalizacji, spowodowana zarówno czynnikami zewnętrznymi, jak też większą podatnością na czynniki kryzysowe, • Problemy związane z aktywnością zawodową mieszkańców obszaru rewitalizacji, przejawiające się m. in. wysokimi wskaźnikami długotrwałego bezrobocia, jak też wynikające z sytuacji demograficznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki poziom przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji, wynikające z nadrzędnej roli usługowej i handlowej obszaru rewitalizacji w stosunku do całego miasta, • Potencjał otoczenia oraz usług towarzyszących dających szansę na rozwój aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji, w tym wynikający z sąsiedztwa z terenami nad Jeziorem Ełckim oraz lokalizacji nadrzędnej funkcji komunikacyjnej.

Sfera	Problemy/potrzeby	Potencjały
Środowiskowa	<ul style="list-style-type: none"> • Występujące okresowo przekroczenia norm jakości powietrza generowane przez niską emisję, w tym pochodzącą ze źródeł komunalnych oraz komunikacji, • Niska chłonność terenów i niski poziom bioróżnorodności spowodowane małym udziałem terenów zielonych i znacznym stopniem urbanizacji, • Zły stan wód powierzchniowych rzeki Ełk, na który wpływa sposób gospodarowania wodami opadowymi na obszarze rewitalizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tereny zielone zlokalizowane nad rzeką Ełk, • Podmioty i organizacje działające na rzecz ochrony środowiska, gospodarowania zielenią.
Przestrzenno-funkcjonalna	<ul style="list-style-type: none"> • Znaczny stopień urbanizacji oraz deficyt wolnych terenów, które można przeznaczyć pod funkcje społeczne, kulturalne, przyrodnicze, • Deficyt miejsc parkingowych, • Występujące zagrożenia w zakresie bezpieczeństwa w ruchu komunikacyjnym, • Deficyty w zakresie funkcjonowania komunikacji publicznej i mobilności miejskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Koncentracja na obszarze rewitalizacji usług rynkowych, społecznych i publicznych, • Czytelny i rozwijający się układ komunikacyjny miasta oraz obszaru rewitalizacji, • Zmodernizowane podwórka, które mogą stanowić miejsce integracji społecznej, • Wolne przestrzenie i miejsca, które można przeznaczyć pod funkcje społeczną, wraz z istniejącymi planami zagospodarowania przestrzennego.
Techniczna	<ul style="list-style-type: none"> • Zły stan techniczny i standard wyposażenia budynków i mieszkań komunalnych na obszarze rewitalizacji oraz wysokie koszty realizacji inwestycji remontowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Systematyczne działania inwestycyjne realizowane przez miasto Ełk i prywatnych właścicieli w zakresie poprawy stanu technicznego budynków, • Dobra dostępność do infrastruktury sieciowej na obszarze rewitalizacji, w tym sieci kanalizacyjnej, wodociągowej, ciepłowniczej oraz gazowej.

3. Wizja i cele rewitalizacji

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji odnosi się do potrzeby rozwiązania głównych problemów tej części Ełku, z wykorzystaniem lokalnych potencjałów. Wizja zawiera opis stanu idealnego obszaru rewitalizacji w sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Urzeczywistnienie obrazu przyszłości obszaru rewitalizacji będzie możliwe w efekcie wyznaczenia celów i odpowiadającym im kierunków działań, które umożliwiły identyfikację konkretnych przedsięwzięć realizujących założenia wizji. Kluczowym wyzwaniem w procesie rewitalizacji jest zaprojektowanie takich przedsięwzięć, których realizacja doprowadzi do eliminacji lub ograniczenia negatywnych zjawisk ujawnionych w szczegółowej diagnozie.

Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

W 2030 r. obszar rewitalizacji jest miejscem przyjaznym do życia i spędzania czasu, w którym panuje równowaga pomiędzy dobrostanem mieszkańców, potrzebami środowiska naturalnego oraz funkcjami publicznymi i gospodarczymi, charakterystycznymi dla centrum miasta. Ze względu na centralne położenie na szlaku prowadzącym z dworca kolejowego w stronę promenady, pełni funkcję ważnej przestrzeni publicznej w mieście, skupiając mieszkalnictwo oraz bogatą i różnorodną ofertę usługową. Atrakcyjność obszaru wzmacnia potencjał dziedzictwa kulturowego i bliskość zasobów przyrodniczych Jeziora Ełckiego i rzeki Ełk.

Instytucje i organizacje, działające w obszarze pomocy społecznej, kształtują ofertę dostosowaną do potrzeb różnych grupy mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Wysoka dostępność różnorodnych, komplementarnych usług społecznych umożliwia szybką i skuteczną pomoc, dzięki czemu w znacznym stopniu ograniczone zostały negatywne zjawiska społeczne. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji wykazują inicjatywę, odkrywają oraz realizują swoje pasje, zyskują nowe kompetencje społeczne i zawodowe korzystając z bogatej infrastruktury i oferty wspierającej aktywność społeczno-gospodarczą.

Ochrona środowiska traktowana jest priorytetowo i wielowymiarowo. Realizowane są działania sprzyjające zabezpieczeniu zasobów przyrodniczych i zrównoważonemu wykorzystaniu przestrzeni miejskiej. W efekcie blisko miejsca zamieszkania dostępne są tereny o dużej bioróżnorodności, wspierające ograniczanie negatywnych skutków zmian klimatycznych oraz jednocześnie umożliwiające aktywność i integrację społeczną.

Obszar rewitalizacji powiązany jest siecią funkcjonalnej komunikacji publicznej. Wprowadzone zostały rozwiązania zwiększające komfort i bezpieczeństwo pasażerów miejskiej komunikacji autobusowej, pieszych i rowerzystów oraz ograniczające ruch samochodowy, co pozytywnie wpłynęło na jakość powietrza i komfort życia. Obszar jest łatwo dostępny dla wszystkich mieszkańców Ełku i osób odwiedzających miasto.

Obszar rewitalizacji oferuje mieszkańcom znacząco poprawiony standard mieszkaniowy. Obiekty mieszkalne wykorzystują ekologiczne lub efektywne energetycznie źródła ciepła, co pozytywnie wpływa na jakość powietrza. Przestrzenie między budynkami są miejscami zawiązywania więzi sąsiedzkich, wyposażonymi w zielen i nowoczesną infrastrukturę techniczną. Poprawa stanu budynków, w tym zabytkowych, oraz otaczających je terenów utrwała wizerunek obszaru rewitalizacji jako reprezentacyjnej części miasta.

Z wizji płyną bezpośrednio trzy cele, które odnoszą się do zidentyfikowanych problemów obszaru rewitalizacji oraz uwzględniają oczekiwania mieszkańców względem obecnych i możliwych funkcji obszaru rewitalizacji.

Cel 1. Poprawa jakości środowiska

Cel 2. Aktywizacja oraz integracja społeczna

Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania i stanu technicznego budynków

W procesie identyfikacji wyzwań strategicznych GPR Miasta Ełku zostało wykorzystane podejście zintegrowane w następujących aspektach:

- zintegrowanie celów i kierunków działań z wynikami diagnozy pogłębionej obszaru rewitalizacji Ełku, gdzie analizę problemów połączono z diagnozą potencjałów rozwojowych; poprzez takie podejście w interwencji rewitalizacyjnej GPR Miasta Ełku możliwa będzie integracja działań rozwojowych skupionych na obniżeniu deficytów obszaru rewitalizacji i jednocześnie wzmacniających jego mocne strony, umożliwiające szybszy rozwój;
- komplementarność problemowa - umożliwiająca prześledzenie wzajemnych powiązań pomiędzy negatywnymi zjawiskami obszaru rewitalizacji Ełku, analizowanych w podziale na sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną, w konsekwencji umożliwiającą identyfikację celów strategicznych wzajemnie się dopełniających, oddziałujących na zidentyfikowane kryzysy;
- zintegrowanie celów i kierunków działań oraz wynikających z nich przedsięwzięć rewitalizacyjnych z zakresem realizacji programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027 (FEWiM 2021-2027); zastosowanie takiego podejścia umożliwia wykorzystanie do opisu przedsięwzięć oraz w systemie monitorowania GPR Miasta Ełku wskaźników produktu i rezultatu powiązanych z realizacją FEWiM 2021-2027;
- zintegrowanie występujące pomiędzy typami przedsięwzięć ujętymi w GPR Miasta Ełku - do procesu identyfikacji interwencji rewitalizacyjnej zostali zaproszeni interesariusze i partnerzy współpracujący z Miastem Ełk w tym procesie; tym samym interwencja rewitalizacyjna Ełku obejmuje wiele sfer funkcjonowania miasta, a także umożliwia włączenie partnerów (różnorodnych źródeł finansowania projektów), którzy koncentrują swoje działania na obszarze rewitalizacji.

Powiązania pomiędzy celami rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań i przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zostały zaprezentowane w poniższej tabeli, uwzględniając jednocześnie relacje z problemami i zagrożeniami, wynikającymi z diagnozy obszaru rewitalizacji.

Tabela 16 Elementy wizji, cele, kierunki działań i przedsięwzięcia rewitalizacyjne w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji (podejście zintegrowane)

Elementy wizji: Ochrona środowiska traktowana jest priorytetowo i wielowymiarowo. Realizowane są działania sprzyjające zabezpieczeniu zasobów przyrodniczych i zrównoważonemu wykorzystaniu przestrzeni miejskiej. W efekcie blisko miejsca zamieszkania dostępne są tereny o dużej bioróżnorodności, wspierające ograniczanie negatywnych skutków zmian klimatycznych oraz jednocześnie umożliwiające aktywność i integrację społeczną.

Obszar rewitalizacji powiązany jest siecią funkcjonalnej komunikacji publicznej. Wprowadzone zostały rozwiązania zwiększające komfort i bezpieczeństwo pasażerów miejskiej komunikacji autobusowej, pieszych i rowerzystów oraz ograniczające ruch samochodowy, co pozytywnie wpłynęło na jakość powietrza i komfort życia. Obszar jest łatwo dostępny dla wszystkich mieszkańców Ełku i osób odwiedzających miasto.

Cel 1. Poprawa jakości środowiska

Główne problemy	Kierunki działań	Przedsięwzięcia
<p>Wymiar: Zieleń miejska i odporność na kryzys klimatyczny</p> <ul style="list-style-type: none"> niska chłonność terenów na obszarze rewitalizacji oraz niski poziom bioróżnorodności – spowodowane małym udziałem terenów zielonych i dużym stopniem urbanizacji zły stan wód powierzchniowych rzeki Ełk, na który wpływa sposób gospodarowania wodami opadowymi na obszarze rewitalizacji 	<p>1. Zwiększenie bioróżnorodności oraz odporności przestrzeni na negatywne zjawiska klimatyczne poprzez rozwój błękitno-zielonej infrastruktury</p>	<ul style="list-style-type: none"> 1.1. Utworzenie „zielonej” przestrzeni społecznej na terenie dawnych koszar wojskowych 1.2. Modernizacja parku znajdującego się na terenie 1 Wojskowego Szpitala Klinicznego z Polikliniką SPZOZ w Lublinie Filia w Ełku 1.3. Zagospodarowanie skweru im. Gen. Aleksandra Krzyżanowskiego „Wilka” przy ul. Słowackiego 1.4. Zagospodarowanie terenu wzdłuż rzeki Ełk przy ulicy Żeromskiego 1.5. Zagospodarowanie zielenią i małą architekturą fragmentu chodnika wzdłuż ul. Wojska Polskiego 34 1.6. Poprawa społecznych i środowiskowych funkcji Placu Miejskiego 1.7. Utworzenie skweru z tężnią solankową przy ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 1.8. Zielone przystanki autobusowe 1.9. Strefa aktywności nad rzeką Ełk

	2. Budowanie więzi mieszkańców z systemem przyrodniczym	<ul style="list-style-type: none"> 1.10. Zielone dotacje na rewitalizację 1.11. Warsztaty zakładania rabat siedliskowych
Wymiar: Mobilność miejska <ul style="list-style-type: none"> niewystarczające dostosowanie mobilności miejskiej oraz komunikacji publicznej do potrzeb mieszkańców problemy w zakresie bezpieczeństwa w ruchu komunikacyjnym występujące okresowo przekroczenia norm jakości powietrza generowane przez niską emisję, w tym pochodzącą z komunikacji 	3. Wspieranie rozwoju komunikacji publicznej	<ul style="list-style-type: none"> 1.12. Rozwój sieci dróg rowerowych
	4. Inwestycje wpływające na bezpieczeństwo i uspokojenie ruchu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> 1.13. Przebudowa ulic obszaru rewitalizacji na potrzeby zrównoważonej mobilności miejskiej
<p>Elementy wizji: Instytucje i organizacje, działające w obszarze pomocy społecznej, kształtują ofertę dostosowaną do potrzeb różnych grupy mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Wysoka dostępność różnorodnych, komplementarnych usług społecznych umożliwia szybką i skuteczną pomoc, dzięki czemu w znacznym stopniu ograniczone zostały negatywne zjawiska społeczne. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji wykazują inicjatywę, odkrywają oraz realizują swoje pasje, zyskują nowe kompetencje społeczne i zawodowe korzystając z bogatej infrastruktury i oferty wspierającej aktywność społeczno-gospodarczą.</p>		
<h2>Cel 2. Aktywizacja oraz integracja społeczna</h2>		
Główne problemy	Kierunki działań	Przedsięwzięcia
<ul style="list-style-type: none"> Rosnące potrzeby socjalne i zdrowotne osób starszych, samotnych oraz osób niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami, wynikające ze struktury wiekowej mieszkańców obszaru rewitalizacji Zjawisko ubóstwa, powiązane z innymi problemami społecznymi, w tym 	1. Rozwój usług społecznych wspierających osoby i rodziny w kryzysie	<ul style="list-style-type: none"> 2.1. STAJNIA – aktywna integracja 2.2. BEZPIECZNIE I SKUTECZNIE 2.3. WSPARCIE – rozwój usług społecznych 2.4. Centrum Młodego Człowieka 2.5. Wspieranie osób bezrobotnych oraz innych niepozostających w zatrudnieniu

<p>długotrwałą chorobą, niepełnosprawnością, uzależnieniem, biernością zawodową, przemocą, trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi</p> <ul style="list-style-type: none"> Niska lub ograniczona aktywność społeczna (niewystarczający poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym) Problemy związane z bezpieczeństwem publicznym, w tym uszkodzeniem mienia 	<p>2. Integracja i zwiększenie aktywności społeczności lokalnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> 2.6. Dom Sąsiedzki 2.7. Nowe perspektywy 2.8. To jest moje miejsce bo kocham to miejsce 2.9. Ring kultury 2.10. Źródła 2.11. Multiteka 2.12. Przebudowa i modernizacja Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Zofii Nasierowskiej w Ełku 2.13. Przestrzeń otwarta „Spotkajmy się”
<p>Elementy wizji: Obszar rewitalizacji oferuje mieszkańcom znacząco poprawiony standard mieszkaniowy. Obiekty mieszkalne wykorzystują ekologiczne lub efektywne energetycznie źródła ciepła, co pozytywnie wpływa na jakość powietrza. Przestrzenie między budynkami są miejscami zawiązywania więzi sąsiedzkich, wyposażonymi w zieleni i nowoczesną infrastrukturę techniczną. Poprawa stanu budynków, w tym zabytkowych, oraz otaczających je terenów utrwala wizerunek obszaru rewitalizacji jako reprezentacyjnej części miasta.</p>		
<p>Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania i stanu technicznego budynków</p>		
Główne problemy	Kierunki działań	Przedsięwzięcia
<ul style="list-style-type: none"> Zły stan techniczny i standard wyposażenia budynków i mieszkań na obszarze rewitalizacji oraz wysokie koszty realizacji inwestycji remontowych Występujące okresowo przekroczenia norm jakości powietrza 	<ol style="list-style-type: none"> Poprawa estetyki i stanu technicznego budynków użyteczności publicznej Poprawa estetyki i stanu technicznego budynków mieszkalnych i usługowych Kontynuacja modernizacji podwórek 	<ul style="list-style-type: none"> 3.1. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków publicznych Gminy Miasta Ełk 3.2. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych 3.3. Remonty mieszkań i budynków w celu podniesienia standardu zamieszkania na obszarze rewitalizacji Ełku 3.4. Budowa budynku komunalnego mieszkalnego wraz z kompleksowym zagospodarowaniem terenu przy ul. Elizy Orzeszkowej 3.5. Renowacja i nadanie nowych funkcji zabytkowej kamienicy przy ul. 3 Maja 11 3.6. Modernizacja podwórek na obszarze rewitalizacji Ełku

4. Planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne

W dniu 28 grudnia 2022 r. Prezydent Miasta Ełku wydał ogłoszenie o naborze przedsięwzięć do GPR Miasta Ełku wraz z załącznikami – zasadami naboru i formularzem zgłoszeniowym. Ogłoszenie zostało opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Ełku oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Ełku przy ul. Marsz. J. Piłsudskiego 6. Ponadto informacja o naborze pojawiła się w miejskich serwisach internetowych (www.elk.pl i www.rewitalizacja.elk.pl), na profilu Urzędu Miasta Ełku w serwisie społecznościowym oraz w formie plakatu w budynkach miejskich. Do kluczowych interesariuszy skierowane zostało pismo oraz wiadomość e-mail.

Rysunek 3 Plakat informujący o naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Gminnego programu Rewitalizacji Miasta Ełku 2030

Propozycje przedsięwzięć można było składać, mając na uwadze poniższe kryteria:

- zgodność z celami GPR Miasta Ełku,
- lokalizacja na obszarze rewitalizacji (w przypadku innej lokalizacji brana była pod uwagę specyfika danego przedsięwzięcia, wypełnianie celów rewitalizacji i oddziaływanie bezpośrednio na obszar rewitalizacji),
- grupę docelową muszą stanowić mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

Zgłoszone propozycje przedsięwzięć zostały zweryfikowane pod kątem kompletności formularza i zgodności z ww. kryteriami oraz przeanalizowane w zakresie stopnia wpływu na osiągnięcie założonych celów GPR Miasta Ełku. Dopełnieniem procesu była identyfikacja projektów o charakterze

rewitalizacyjnym, wynikających z innych dokumentów strategicznych i planów inwestycyjnych Miasta Ełku.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne są działaniami o charakterze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym, planowanymi do podjęcia w celu eliminacji lub ograniczenia negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji. Pozytywnie zweryfikowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały podzielone na:

- listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z ich opisami zgodnymi z wymogami określonymi w art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a) ustawy o rewitalizacji (w najwyższym stopniu będą oferować kompleksowe rozwiązanie zdiagnozowanych problemów na obszarze rewitalizacji i w znaczący sposób wpłyną na osiągnięcie założonych celów programu);
- charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących kierunki działań (wspierających proces rewitalizacji - o mniejszej skali oddziaływania lub o charakterze ogólnomiejskim).

W niektórych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych o charakterze społecznym dopuszczono realizację części zaplanowanych w nich działań poza obszarem rewitalizacji, ze względu na lokalizację niezbędnej infrastruktury (np. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Klub Seniora, przestrzenie miejskie służące rekreacji). Uczestnikami tych przedsięwzięć będą mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

Opisy poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględniają bieżący stan ich przygotowania do realizacji i mogą zostać uszczegółowione na dalszym etapie wdrażania GPR Miasta Ełku.

4.1. Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Numer: 1.1.	Nazwa przedsięwzięcia: Utworzenie „zielonej” przestrzeni społecznej na terenie dawnych koszar wojskowych
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk
Lokalizacja	Teren znajduje się we wnętrzu kwartału zabudowy dawnych koszar wojskowych, w obrębie ulic Tadeusza Kościuszki, Elizy Orzeszkowej, Armii Krajowej i Placu Miejskiego
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Zwiększenie bioróżnorodności na obszarze rewitalizacji i utworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej, umożliwiającej kontakt z przyrodą i aktywność użytkowników</p> <p><u>Zakres zadań:</u></p> <p>Zagospodarowanie terenu, na którym planuje się utworzenie wielofunkcyjnej przestrzeni z dominującą rolą zieleni. Wykorzystane zostaną dostępne zasoby przyrodnicze w postaci istniejących drzew, które będą uzupełnione o liczne nowe nasadzenia zieleni wysokiej, krzewów, kwiatów i roślin o właściwościach retencyjnych. Stare płyty betonowe zostaną zastąpione naturalnymi, przepuszczalnymi nawierzchniami. Teren będzie stanowił zieloną enklawę w centrum miasta.</p> <p>Część terenu będzie tworzyła strefę aktywności z miejscami do rekreacji - wielofunkcyjną, dedykowaną różnym aktywnościom, grupom społecznym i wiekowym. Planuje się również wytyczenie placu umożliwiającego organizację różnego rodzaju wydarzeń, m.in. w ramach działalności pobliskiego Ełckiego Centrum Rewitalizacji Społecznej „STAJNIA”.</p> <p>Teren zostanie połączony ciągami pieszymi/pieszorowerowymi z pobliskimi ulicami i Placem Miejskim, aby uczynić go możliwie dostępnym i otwartym. Przyczyni się to integracji funkcji zlokalizowanych w otoczeniu: społecznych (w tym edukacyjnych), mieszkalnych, handlowo-usługowych.</p>
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 1. Poprawa jakości środowiska
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana – ok. 0,8 ha, • Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu – ok. 0,5 ha.

	<p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – ok. 6 tys. osób. <p>Sposób pomiaru: protokół odbioru inwestycji, dokumentacja zdjęciowa, informacje od organizatorów wydarzeń.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	<p>Teren zostanie wyposażony w miejsca siedzące i stojące umożliwiające odpoczynek, w tym zadaszone. Miejsca odpoczynku będą umożliwiały zaparkowanie wózka lub roweru. Ograniczone będą nasadzenia roślin, które mogą być trujące, powodujące alergie oraz mających kolce. Urządzenia rekreacyjne będą w pełni dostępne dla wszystkich użytkowników, przy czym możliwość korzystania z poszczególnych urządzeń będzie zawsze regulowana przez ich specyfikację techniczną. Stosowane będą różne faktury i kolorystyki nawierzchni dla poszczególnych stref funkcjonalnych tego terenu.</p> <p>Strefa dojścia i wejścia na teren powinna prowadzić bezpośrednio z dostępnych przestrzeni miejskich. Ciągi piesze będą umożliwiały samodzielne i bezpieczne poruszanie się, bez stopni, uskoków oraz innych przeszkód.</p>
Okres realizacji	2026-2028
Szacowana wartość	5 000 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Priorytet 2. Środowisko, Priorytet 12. Rozwój obszarów miejskich) Krajowy Plan Odbudowy - Instrument Zielonej Transformacji Miast programy/fundusze rządowe środki własne Gminy Miasta Ełk

Numer: 1.2.	Nazwa przedsięwzięcia: Modernizacja parku znajdującego się na terenie 1 Wojskowego Szpitala Klinicznego z Polikliniką SPZOZ w Lublinie Filia w Ełku
Podmiot odpowiedzialny za realizację	1 Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką SPZOZ w Lublinie Filia w Ełku
Lokalizacja	Teren przy 1 Wojskowym Szpitalu Klinicznym z Polikliniką SPZOZ w Lublinie Filia w Ełku, ul. Tadeusza Kościuszki 30
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Utworzenie miejsca do spotkań oraz aktywnego spędzania wolnego czasu dla pacjentów szpitala, osób odwiedzających i lokalnej społeczności</p> <p><u>Zakres zadań:</u></p> <p>Przedsięwzięcie obejmuje swym zakresem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • utworzenie nowych ścieżek dla pieszych, • montaż ławek i koszy na śmieci, • pielęgnację istniejących drzew, • nasadzenia nowych drzew i krzewów, • zainstalowanie tablic informacyjnych z nazwami gatunkowymi drzew i krzewów oraz zwierząt zamieszkujących teren parku, • postawienie pergoli, • zniwelowanie krawężników od strony ul. T. Kościuszki.
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 1. Poprawa jakości środowiska
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana – ok. 1,1 ha. <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – ok. 20 tys. osób. <p>Sposób pomiaru: system rozliczeniowy KS-SOMED, dokumentacja zdjęciowa.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Nastąpi likwidacja barier utrudniających poruszanie się na wózkach inwalidzkich poprzez wyrównanie chodników, odpowiednie wyprofilowanie krawężników oraz oznakowanie kolorystyczne. Teren zostanie wyposażony w miejsca siedzące umożliwiające odpoczynek. Ograniczone będą nasadzenia roślin, które mogą być trujące, powodujące alergie oraz mających kolce.

Okres realizacji	2026 r.
Szacowana wartość	890 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • Krajowy Plan Odbudowy - Instrument Zielonej Transformacji Miast • Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Priorytet 2. Środowisko, Priorytet 12. Rozwój obszarów miejskich) • środki własne

Numer: 1.3.	Nazwa przedsięwzięcia: Zagospodarowanie skweru im. Gen. Aleksandra Krzyżanowskiego „Wilka” przy ul. Słowackiego
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk
Lokalizacja	Skwer im. gen. Aleksandra Krzyżanowskiego „Wilka” przy ul. J. Słowackiego
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Poprawa atrakcyjności skweru gen. Aleksandra Krzyżanowskiego „Wilka” poprzez uczynienie go miejscem przyjaznym do spędzania czasu wolnego, bezpiecznym i zielonym</p> <p><u>Zakres zadań:</u></p> <p>Przedsięwzięcie obejmuje swym zakresem modernizację istniejącego skweru z uwzględnieniem partycypacyjnie wypracowanej koncepcji zagospodarowania. Inwestycja ma służyć zwiększeniu zainteresowania lokalnej społeczności i użytkowników obszaru rewitalizacji tym terenem poprzez poprawę jakości przestrzeni. Zagospodarowanie terenu zakłada powstanie wielofunkcyjnej przestrzeni z dominującą rolą zieleni. Na skwerze występują liczne zadrzewienia, w związku z czym zostanie ono jedynie uzupełnione o nasadzenia z bylin i krzewów. Zaplanowano wymianę postumentu pomnika żołnierzy Kampanii Wrześniowej, który po konserwacji zyskałby bardziej nowoczesny wyraz. Przestrzeń wokół pomnika będzie łączyć dwie funkcje: reprezentacyjną oraz wypoczynkową. Przed pomnikiem będzie możliwość złożenia wieńców. Za pomnikiem staną ławki z pergolą.</p>

	<p>Przewiduje się wprowadzenie 4 stref:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Strefa przyrodnicza Na terenie skweru znajduje się wartościowy drzewostan, w tym trzy drzewa będące pomnikami przyrody. Niska i średniowysoka zieleń urządzona będzie uzupełniona o nowe nasadzenia. Możliwe jest wprowadzenie rozwiązań służących retencji wody np. poprzez utworzenie ogrodu deszczowego, niewielkiego oczka wodnego. Centralną część strefy będzie otaczała alejka i drewniana pergola. 2. Strefa relaksu Przy strefie przyrodniczej będzie zlokalizowana strefa relaksu złożona z ławek, przestrzeni o przepuszczalnej nawierzchni oraz stolików. 3. Strefa rekreacji W najlepiej nasłonecznionej części skweru znajdzie się strefa zabawy. Zamiast tradycyjnych zabawek zaproponowano umieszczenie tu ciekawych, rozwijających wyobraźnię form przestrzennych – np. sztucznych kamieni służących do wspinania, pniaków i konarów drzew ułożonych w tor przeszkód. 4. Strefa reprezentacyjna Plan zagospodarowania uwzględni historyczne dziedzictwo tego miejsca poprzez renowację i wyeksponowanie pomnika żołnierzy kampanii wrześniowej 1939 r. oraz wprowadzenie rozwiązania upamiętniającego istniejące niegdyś przy skwerze kina „Polonia” (np. poprzez wykonanie słupka informacyjnego, fragmentu posadzki w formie taśmy filmowej). Skwer zostanie wyposażony w niezbędne elementy małej architektury: ławki, kosze na śmieci, kosze na psie odchody z podajnikami torebek. Zaplanowano oświetlenie skweru latarniami parkowymi typu LED i niskimi słupkami oświetleniowymi. Ponadto możliwe jest wprowadzenie innych rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo użytkowników. Ciągi piesze zostaną wyremontowane. Teren zostanie połączony ścieżką rowerową z ul. Roosevelta, zainstalowane będą stojaki rowerowe.
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 1. Poprawa jakości środowiska
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana – ok. 0,6 ha, • Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu – ok. 0,2 ha, • Wsparta infrastruktura rowerowa – 200 m. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – ok. 5 tys. osób.

	Sposób pomiaru: protokół odbioru inwestycji, dokumentacja zdjęciowa, informacje od organizatorów wydarzeń.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	<p>Teren zostanie wyposażony w miejsca siedzące umożliwiające odpoczynek, w tym zadaszone. Zamontowane stoły umożliwią podjechanie do nich wózkiem z zapewnieniem wolnej przestrzeni manewrowej. Stosowane będą różne faktury i kolorystyki nawierzchni stref funkcjonalnych tego terenu. Elementy rekreacyjne będą służyły wszystkim użytkownikom, z uwzględnieniem ich wieku, możliwości i stopnia sprawności.</p> <p>Ograniczone będą nasadzenia roślin, które mogą być trujące, powodujące alergie oraz mających kolce. Zainstalowane oświetlenie będzie zapewniało odpowiedni poziom oświetlenia powierzchni pionowych i poziomych, wspomagając orientację w przestrzeni.</p> <p>Strefa dojścia i wejścia na teren będzie prowadzić bezpośrednio z dostępnych przestrzeni miejskich. Ciągi piesze będą umożliwiały samodzielne i bezpieczne poruszanie się, bez stopni, uskoków oraz innych przeszkód.</p>
Okres realizacji	2024-2025
Szacowana wartość	3 000 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Priorytet 2. Środowisko, Priorytet 12. Rozwój obszarów miejskich) Program Interreg Litwa – Polska 2021-2027 Krajowy Plan Odbudowy - Instrument Zielonej Transformacji Miast środki własne Gminy Miasta Ełk

Numer: 1.4.	Nazwa przedsięwzięcia: Zagospodarowanie terenu wzdłuż rzeki Ełk przy ulicy Żeromskiego
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk
Lokalizacja	Teren znajduje się pomiędzy ulicami Wojska Polskiego i S. Żeromskiego, graniczy z rzeką Ełk
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Poprawa jakości środowiska miejskiego – zwiększenie bioróżnorodności, ograniczenie hałasu komunikacyjnego i zmniejszenie spływu zanieczyszczeń do rzeki Ełk. Poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej, umożliwiającej kontakt z przyrodą i aktywność użytkowników.</p>

	<p><u>Zakres zadań:</u></p> <p>W ramach przedsięwzięcia zostanie uzupełnione zagospodarowanie skweru nad rzeką Ełk, w wyniku czego powstanie przestrzeń o charakterze miejsca odpoczynku i rekreacji, z dominującą rolą zieleni. Wykorzystane zostaną dostępne zasoby przyrodnicze w postaci istniejących drzew, które będą uzupełnione o nowe nasadzenia zieleni wysokiej ograniczającej hałas komunikacyjny od strony ul. Wojska Polskiego. Ponadto pojawią się liczne krzewy, byliny i rośliny o właściwościach retencyjnych, dzięki którym zostanie ograniczony spływ zanieczyszczonej wody opadowej do rzeki Ełk.</p> <p>Istniejący na działce plac zabaw zostanie dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami poprzez przebudowę dojazdu oraz montaż odpowiednich urządzeń. Istniejące małe boisko do gry w koszykówkę będzie zastąpione przez zainstalowanie urządzeń street workout. Na fragmencie działki wybudowany zostanie park sensoryczny z elementami małej architektury do odpoczynku.</p> <p>Teren będzie uzupełniony o brakujące elementy do komunikacji pieszej i rowerowej, aby uczynić go możliwie dostępnym i otwartym.</p>
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 1. Poprawa jakości środowiska
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana – ok. 0,8 ha, • Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu – ok. 0,5 ha. <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – ok. 2 tys. osób. <p>Sposób pomiaru: protokół odbioru inwestycji, dokumentacja zdjęciowa.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	<p>Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami zostanie zapewnione poprzez przebudowę dojazdu oraz montaż odpowiednich urządzeń. Teren zostanie wyposażony w miejsca siedzące i stojące umożliwiające odpoczynek, w tym zadaszone. Ograniczone będą nasadzenia roślin, które mogą być trujące, powodujące alergie oraz mających kolce.</p> <p>Strefa dojścia i wejścia na teren powinna prowadzić bezpośrednio z dostępnych przestrzeni miejskich. Ciągi piesze będą umożliwiały samodzielne i bezpieczne poruszanie się, bez stopni, uskoków oraz innych przeszkód.</p>
Okres realizacji	2025-2027

Szacowana wartość	5 000 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Priorytet 2. Środowisko, Priorytet 12. Rozwój obszarów miejskich) Krajowy Plan Odbudowy - Instrument Zielonej Transformacji Miast Program Interreg Litwa – Polska 2021-2027 środki własne Gminy Miasta Ełk

Numer: 1.5.	Nazwa przedsięwzięcia: Zagospodarowanie zielenią i małą architekturą fragmentu chodnika wzdłuż ul. Wojska Polskiego 34
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk
Lokalizacja	Teren przy ulicy Wojska Polskiego 34
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u> Zmniejszenie wyspy ciepła, zwiększenie bioróżnorodności na obszarze rewitalizacji i utworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej, umożliwiającej kontakt z przyrodą i miejsce odpoczynku</p> <p><u>Zakres zadań:</u> W ramach przedsięwzięcia planuje się zagospodarowanie części chodnika, który został poszerzony podczas inwestycji przebudowy ulicy Wojska Polskiego. W okolicy brakuje miejsca odpoczynku i schronienia przed słońcem, przede wszystkim dla osób starszych. Przedsięwzięcie zakłada zamontowanie ławek parkowych, dużych donic z nasadzeniami drzew, ławek typu spocznik dla osób starszych oraz ławek dostosowanych dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Inwestycja podniesie również estetykę przestrzeni, pozytywnie wpływając na potencjał handlowy ulicy Wojska Polskiego.</p>
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 1. Poprawa jakości środowiska
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana – ok. 0,2 ha. <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – ok. 1 tys. osób. <p>Sposób pomiaru: protokół odbioru inwestycji, dokumentacja zdjęciowa</p>

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Teren zostanie wyposażony w ławki dostosowane do potrzeb osób starszych i poruszających się na wózkach inwalidzkich. Poza miejscami do siedzenia będą również zamontowane miejsca do odpoczynku na stojąco – spoczniki. Ograniczone zostaną nasadzenia roślin, które mogą być trujące, powodujące alergie oraz mających kolce. Wszystkie elementy małej architektury i mebli miejskich, znajdujące się w przestrzeni publicznej, będą łatwo widoczne oraz rozmieszczone w taki sposób, aby nie kolidowały z ruchem pieszych i nie utrudniały orientacji w przestrzeni.
Okres realizacji	2025-2026
Szacowana wartość	200 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Priorytet 2. Środowisko, Priorytet 12. Rozwój obszarów miejskich) Krajowy Plan Odbudowy - Instrument Zielonej Transformacji Miast środki własne Gminy Miasta Ełk

Numer: 1.6.	Nazwa przedsięwzięcia: Poprawa społecznych i środowiskowych funkcji Placu Miejskiego
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk
Lokalizacja	Plac Miejski
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u> Poprawa atrakcyjności Placu Miejskiego poprzez uczynienie go miejscem przyjaznym do spędzania czasu wolnego, bezpiecznym i zielonym</p> <p><u>Zakres zadań:</u> Przedsięwzięcie obejmuje swym zakresem modernizację istniejącego Placu Miejskiego, położonego w otoczeniu obiektów handlowo-usługowych. Planuje się dostosowanie terenu pod funkcję kulturalno-rekreacyjną poprzez budowę małej sceny do imprez plenerowych i niewielkiego placu zabaw, wzbogacenie o elementy zieleni, kwiaty, częściowe „odbetonowanie” i „zacienienie”. Ze względu na brak zieleni wysokiej, planuje się wykonanie nasadzeń drzew na terenach zielonych otaczających plac. Średnio-wysoka zieleń urządzona będzie uzupełniona o nowe nasadzenia z krzewów i bylin. Możliwe jest wprowadzenie rozwiązań służących retencji wody np. poprzez utworzenie ogrodu deszczowego, niewielkiego oczka wodnego.</p>

	<p>Plac zostanie wyposażony w niezbędne elementy małej architektury: ławki, kosze na śmieci, kosze na psie odchody z podajnikami torebek. Zaplanowano oświetlenie latarniami parkowymi typu LED i niskimi słupkami oświetleniowymi. Ponadto możliwe jest wprowadzenie innych rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo użytkowników. Ciągi piesze zostaną wyremontowane.</p>
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 1. Poprawa jakości środowiska
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana – ok. 0,6 ha, Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu – ok. 0,2 ha. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – ok. 5 tys. osób. <p>Sposób pomiaru: protokół odbioru inwestycji, dokumentacja zdjęciowa, informacje od organizatorów wydarzeń.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	<p>Teren zostanie wyposażony w miejsca siedzące umożliwiające odpoczynek, w tym zadaszone. Zamontowane stoły umożliwią podjechanie do nich wózkami z zapewnieniem wolnej przestrzeni manewrowej. Stosowane będą różne faktury i kolorystyki nawierzchni dla różnych stref funkcjonalnych tego terenu. Elementy rekreacyjne będą służyły wszystkim użytkownikom, z uwzględnieniem ich wieku, możliwości i stopnia sprawności. Ograniczone będą nasadzenia roślin, które mogą być trujące, powodujące alergie oraz mających kolce. Zainstalowane oświetlenie będzie zapewniało odpowiedni poziom oświetlenia powierzchni pionowych i poziomych, wspomagając orientację w przestrzeni. Strefa dojścia i wejścia na teren będzie prowadzić bezpośrednio z dostępnych przestrzeni miejskich. Ciągi piesze będą umożliwiały samodzielne i bezpieczne poruszanie się, bez stopni, uskoków oraz innych przeszkód.</p>
Okres realizacji	2024-2025
Szacowana wartość	3 000 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Priorytet 2. Środowisko, Priorytet 12. Rozwój obszarów miejskich) Program Interreg Litwa – Polska 2021-2027 Krajowy Plan Odbudowy - Instrument Zielonej Transformacji Miast środki własne Gminy Miasta Ełk

Numer: 1.7.	Nazwa przedsięwzięcia: Utworzenie skweru z tężnią solankową przy ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk
Lokalizacja	Teren w pobliżu ulicy Marszałka Józefa Piłsudskiego 25D oraz parkingu przy stadionie miejskim
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Poprawa jakości powietrza, zwiększenie bioróżnorodności na obszarze rewitalizacji i utworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej, umożliwiającej kontakt z przyrodą i odpoczynek</p> <p><u>Zakres zadań:</u></p> <p>W ramach przedsięwzięcia planuje się zagospodarowanie terenu zieleni nieurządzonej o powierzchni ok. 2 300 m². Na tym terenie brak jest infrastruktury oraz drzewostanu. Projekt zakłada powstanie strefy odpoczynku i relaksu, którego główną atrakcją ma być zadaszona tężnia solankowa. Budowa tężni wpisuje się w miejskie działania na rzecz walki ze smogiem - takie konstrukcje działają bowiem jak filtr powietrza. Tężnia stanowić ma punkt centralny projektowanego skweru. Poprowadzone zostaną ciągi pieszoroweryjne oraz zamontowana zostanie mała architektura. Tężnia będzie zadaszona, więc będzie można z niej korzystać niezależnie od warunków pogodowych.</p> <p>Ciągi pieszoroweryjne zostaną wykonane tzw. systemem kamienny dywan (wodoprzepuszczalna nawierzchnia mineralno-żywiczna). System ten przeznaczony jest do wykonania powierzchni na alejkach parkowych, ścieżkach ogrodowych i rowerowych, jest przyjazna dla wózków inwalidzkich, dziecięcych, rowerów i rolek, co bezpośrednio odpowiada za bezpieczeństwo i komfort użytkownika.</p> <p>Teren zostanie połączony ciągami pieszymi/pieszoroweryjnymi z pobliskimi ulicami, aby uczynić go możliwie dostępnym i otwartym. Przyczyni się to integracji różnego rodzaju funkcji zlokalizowanych w otoczeniu: społecznych, mieszkalnych, handlowo-usługowych.</p>
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 1. Poprawa jakości środowiska
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana – ok. 0,23 ha. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – ok. 1 tys. osób. <p>Sposób pomiaru: protokół odbioru inwestycji, dokumentacja zdjęciowa.</p>

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Teren zostanie wyposażony w miejsca siedzące umożliwiające odpoczynek. Miejsca odpoczynku będą umożliwiały zaparkowania wózka lub roweru. Wszystkie elementy małej architektury i mebli miejskich, znajdujące się w przestrzeni publicznej, będą zlokalizowane poza szerokością trasy wolnej od przeszkód (tak, by nie kolidowały one z ruchem pieszych i nie utrudniały orientacji w przestrzeni, szczególnie użytkownikom z niepełnosprawnością wzroku). Poza miejscami do siedzenia będą również zamontowane miejsca do odpoczynku na stojąco – spoczniki, ławki dla matek karmiących oraz ławki przystosowane dla osób z niepełnosprawnościami.
Okres realizacji	2025-2026
Szacowana wartość	500 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • Krajowy Plan Odbudowy - Instrument Zielonej Transformacji Miast • Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Priorytet 2. Środowisko, Priorytet 12. Rozwój obszarów miejskich) • Program Interreg Litwa – Polska 2021-2027 • środki własne Gminy Miasta Ełk

Numer: 1.8.	Nazwa przedsięwzięcia: Zielone przystanki autobusowe
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk
Lokalizacja	Przystanki komunikacji publicznej przy ulicach J. Dąbrowskiego, Gdańskiej, T. Kościuszki, A. Mickiewicza
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u> Przedsięwzięcie ma na celu zwiększenie bioróżnorodności, poprawę jakości powietrza, estetyki przestrzeni i funkcjonalności transportu publicznego na obszarze rewitalizacji Ełku</p> <p><u>Zakres zadań:</u> W ramach przedsięwzięcia planuje się budowę tzw. zielonych przystanków, czyli wiat przystankowych na/wokół których wprowadzana jest roślinność. Takie rozwiązanie nie tylko poprawi walory estetyczne przestrzeni obszaru rewitalizacji, cechujący się deficytem terenów zieleni, ale także przyniesie szereg korzyści środowiskowych i społecznych – retencjonowanie wody deszczowej, mini siedlisko owadów i ptaków, ochrona oczekujących na autobus przed wysoką temperaturą.</p>

Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 1. Poprawa jakości środowiska
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktura komunikacji miejskiej – 7 szt. • Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu – 100 m². <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – ok. 70 tys. osób rocznie. <p>Sposób pomiaru: protokół odbioru inwestycji, dokumentacja zdjęciowa, badanie automatycznym systemem zliczania pasażerów.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Zapewnienie dostępności przystanków osobom ze szczególnymi potrzebami będzie zrealizowane poprzez wydzielenie pod wiatą miejsca osobie poruszającej się na wózku. Przystanki będą zapewniały możliwość odpoczynku, ochrony przed słońcem i wysoką temperaturą osobom starszym i z problemami zdrowotnymi. Ograniczone będą nasadzenia roślin, które mogą być trujące, powodujące alergie oraz mających kolce.
Okres realizacji	2025-2026
Szacowana wartość	560 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Priorytet 2. Środowisko) • Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 • Krajowy Plan Odbudowy - Instrument Zielonej Transformacji Miast • środki własne Gminy Miasta Ełk

Numer: 1.9.	Nazwa przedsięwzięcia: Strefa aktywności nad rzeką Ełk
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk
Lokalizacja	Teren nad rzeką Ełk od ul. Stary Rynek do szpitala
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u> Wykreowanie miejsca spotkań i rekreacji dla młodych mieszkańców obszaru rewitalizacji, w otoczeniu natury</p>

	<p><u>Zakres zadań:</u> Zagospodarowanie terenu wzdłuż rzeki jako przestrzeni dedykowanej młodzieży o charakterze miejsca odpoczynku i rekreacji, z dominującą rolą zieleni. Planowana jest budowa skate parku i pump tracku. Przygotowanie inwestycji nastąpi przy aktywnym udziale przyszłych użytkowników. Istotnym założeniem jest wpisanie się projektu w ukształtowanie zastanego terenu i uzyskanie jak najbardziej naturalnego charakteru, współgrającego z otoczeniem. Pojawią się również liczne rośliny o właściwościach retencyjnych, dzięki którym zostanie ograniczony spływ zanieczyszczonej wody opadowej do rzeki Ełk. Zaplanowano oświetlenie skweru latarniami parkowymi typu LED. Teren zostanie połączony ciągami pieszymi/pieszorowerowymi z pobliskimi ulicami.</p>
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 1. Poprawa jakości środowiska
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana – ok. 0,96 ha, Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu – ok. 0,96 ha. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – ok. 5 tys. osób. <p>Sposób pomiaru: protokół odbioru inwestycji, dokumentacja zdjęciowa.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Strefa dojścia i wejścia na teren powinna prowadzić bezpośrednio z dostępnych przestrzeni miejskich. Ciągi piesze będą umożliwiały samodzielne i bezpieczne poruszanie się, bez stopni, uskoków oraz innych przeszkód. Stosowane będą różne faktury i kolorystyki nawierzchni dla poszczególnych stref funkcjonalnych tego terenu. Teren zostanie wyposażony w miejsca siedzące umożliwiające odpoczynek. Ograniczone będą nasadzenia roślin, które mogą być trujące, powodujące alergie oraz mających kolce.
Okres realizacji	2024-2026
Szacowana wartość	2 000 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Priorytet 2. Środowisko, Priorytet 12. Rozwój obszarów miejskich) Program Interreg Litwa – Polska 2021-2027 Krajowy Plan Odbudowy - Instrument Zielonej Transformacji Miast środki własne Gminy Miasta Ełk

Numer: 1.10.	Nazwa przedsięwzięcia: Zielone dotacje na rewitalizację
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk
Lokalizacja	obszar rewitalizacji Ełku
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Poprawa warunków środowiskowych i atrakcyjności przestrzeni obszaru rewitalizacji poprzez zwiększenie ilości i jakości terenów zieleni</p> <p><u>Zakres zadań:</u></p> <p>Przedsięwzięcie polega na corocznym udzielaniu dotacji miejskich na dofinansowanie oddolnych inicjatyw ukierunkowanych na zazielenienie przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji Ełku. Możliwe będzie tworzenie nowych i/lub doposażenie istniejących terenów zieleni, miejsc rekreacji oraz inne działania z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury.</p> <p>Dotacje będą miały pozytywny wpływ na środowisko - poprawią jakość powietrza, zredukują występowanie wysp ciepła, zwiększą bioróżnorodność i zatrzymywanie wody w miejscu opadu, co ograniczy spływ zanieczyszczeń do rzeki Ełk i tym samym do Jeziora Ełckiego. W sferze społecznej zwiększą zaangażowanie mieszkańców, zarządców nieruchomości i innych podmiotów w sprawy lokalnej społeczności. Poprawią również warunki życia poprzez lokalizowanie atrakcyjnych miejsc do spędzania czasu w pobliżu miejsca zamieszkania, zwiększą poczucie odpowiedzialności na własne otoczenie.</p>
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 1. Poprawa jakości środowiska
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Liczba udzielonych dotacji – 40. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Powierzchni utworzonych lub zmodernizowanych terenów zielonych – ok. 1,5 ha. <p>Sposób pomiaru: sprawozdania końcowe z wykorzystania dotacji.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Realizacja przedsięwzięcia zwiększy dostęp do przestrzeni publicznych oraz warunki korzystania z nich osobom starszym, o ograniczonej mobilności.

Okres realizacji	2024-2030 (przedsięwzięcie realizowane w corocznych edycjach)
Szacowana wartość	400 000 zł (łącznie we wszystkich edycjach)
Potencjalne źródła finansowania	środki własne Gminy Miasta Ełk

Numer: 1.11.	Nazwa przedsięwzięcia: Warsztaty zakładania rabat siedliskowych
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk/Centrum Edukacji Ekologicznej w Ełku
Lokalizacja	Hala im. Leszka Błazyńskiego, ul. Armii Krajowej 16
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Przedsięwzięcie ma na celu zwiększenie wiedzy i umiejętności mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie kształtowania terenów zielonych i dbania o nie.</p> <p><u>Zakres zadań:</u></p> <p>Istnieje niewiele ograniczeń, jeśli chodzi o potencjalny teren, na którym można założyć ogród rodzimy. Może to być zarówno fragment trawnika, zieleńca czy parku, jak i niewielka rabata, pas wzdłuż ogrodzenia, drogi, a nawet dotychczas niezagospodarowany, zdegradowany nieużytek.</p> <p>Uczestnicy warsztatów poznają gatunki roślin rodzimych, nauczą się je dobierać w zależności od siedliska, prawidłowo sadzić i pielęgnować w naturalny sposób, tak by byli w stanie robić to samodzielnie w przyszłości. Dowiedzą się również, jak rozpoznać często spotykane rośliny inwazyjne i jak prawidłowo je usunąć, by nie zagrażały przyrodzie. Zajęcia pozwolą zrozumieć znaczenie roślin rodzimych w środowisku miejskim oraz to, dlaczego gatunki obce, a zwłaszcza inwazyjne, nie są „ekologicznym” rozwiązaniem. W efekcie mieszkańcy obszaru rewitalizacji będą potrafili tworzyć atrakcyjne wizualnie i przyjazne dla środowiska tereny zielone.</p>
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 1. Poprawa jakości środowiska
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych warsztatów z zakresu edukacji ekologicznej – 7.

odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Liczba osób, które nabyły umiejętności w zakresie tworzenia terenów zielonych – 105. <p>Sposób pomiaru: Listy uczestników, dokumentacja zdjęciowa.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Projekt będzie uwzględniał kwestie dostępności dla osób o szczególnych potrzebach poprzez zorganizowanie warsztatów w pomieszczeniach dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, bez barier architektonicznych. Materiały szkoleniowe będą dostosowane do potrzeb uczestników projektu i ewentualnie zapewnione będą alternatywne formy wg zgłoszonych potrzeb. Uczestnicy będą na bieżąco wspierani w eliminowaniu trudności i sygnalizowaniu potrzeb.
Okres realizacji	2024-2030 (projekt realizowany w corocznych edycjach)
Szacowana wartość	150 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> środki z budżetu miasta Ełku Program Interreg Litwa – Polska 2021-2027 FEWiM 2021-2027 (jako element projektu dofinansowanego z Priorytetu 2. Środowisko)

Numer: 1.12.	Nazwa przedsięwzięcia: Rozwój sieci dróg rowerowych
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk
Lokalizacja	Ulice F. Chopina, Toruńska; rzeka Ełk
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Zwiększenie atrakcyjności komunikacji rowerowej w ramach podróży odbywanych do i wewnątrz obszaru rewitalizacji poprzez rozbudowę sieci dróg rowerowych i poprawę jej spójności</p> <p><u>Zakres zadań:</u></p> <p>Rozbudowa systemu dróg rowerowych na obszarze rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ul. Chopina (od Pl. Katedralnego do ul. Armii Krajowej) - budowa drogi rowerowej dwukierunkowej o nawierzchni asfaltowej; ul. Toruńska – budowa drogi rowerowej dwukierunkowej o nawierzchni asfaltowej, przebudowa oświetlenia ulicznego z przeniesieniem na drugą stronę ulicy;

	<ul style="list-style-type: none"> • budowa kładki pieszo-rowerowej nad rzeką Ełk przy ul. Stary Rynek (w ciągu pieszo – rowerowym).
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 1. Poprawa jakości środowiska
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wsparta infrastruktura rowerowa – 665 m. <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej (użytkownicy/rok) – ok. 12 tys. osób. <p>Sposób pomiaru: protokół odbioru inwestycji, dokumentacja zdjęciowa, pomiary ruchu.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Droga dla rowerów będzie oddzielona od chodnika buforem lub pasem zieleni. W przypadkach, gdy nie będzie możliwe oddzielenie ciągów rowerowych od ciągów pieszych, zróżnicowane zostaną nawierzchnie poszczególnych ciągów (faktura, kolorystyka) i/lub zastosowane będzie obniżenie dla rowerów w stosunku do ciągu pieszego. Strefy intensywnego ruchu pieszego oraz punkty kolizji ruchu pieszego z ruchem rowerowym i samochodowym zostaną dobrze oświetlone.
Okres realizacji	2024-2025
Szacowana wartość	2 000 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 • FEWiM 2021-2027 • środki własne Gminy Miasta Ełk

Numer: 1.13.	Nazwa przedsięwzięcia: Przebudowa ulic obszaru rewitalizacji na potrzeby zrównoważonej mobilności miejskiej
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk
Lokalizacja	Ulice J. H. Małeckich, 3 Maja, J. Słowackiego
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u> Rozwój infrastruktury służącej zrównoważonej mobilności miejskiej oraz poprawie bezpieczeństwa użytkowników przestrzeni publicznych</p> <p><u>Zakres zadań:</u> Przedsięwzięcie obejmuje przebudowę jednojezdniowych, jednokierunkowych, równoległych do siebie trzech ulic na obszarze</p>

	<p>rewitalizacji. Przewiduje się również przebudowę chodników i stanowisk postojowych, w tym utworzenie miejsc typu Kiss&Ride w okolicy Szkoły Podstawowej nr 2 na ul. J. H. Małeckich. Na ulicach J. H. Małeckich i 3 Maja zostanie wyznaczona / wydzielona na jezdni ścieżka rowerowa jednokierunkowa zgodna z kierunkiem poruszania się pojazdów. W celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa pieszych zostaną wykonane wyniesione przejścia dla pieszych. Wprowadzenie rozwiązań dla pieszych i rowerzystów spowoduje uspokojenie ruchu aut. Dodatkowo inwestycje przewidują budowę sieci wodociągowej wraz z przyłączami, kanalizacji sanitarnej, kanalizacji deszczowej oraz oświetlenia ulicznego z zastosowaniem opraw LED.</p>
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 1. Poprawa jakości środowiska
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Długość zmodernizowanych dróg – 1 km, • Wsparta infrastruktura rowerowa - 500 m. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej (użytkownicy/rok) – ok. 20 tys. osób. <p>Sposób pomiaru: protokół odbioru inwestycji, dokumentacja zdjęciowa.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	<p>Inwestycja będzie spełniała wszystkie wymogi dot. bezpieczeństwa ruchu, nośności i stateczności konstrukcji, warunków użytkowych, stanowisk postojowych, chodników, ścieżki rowerowej przez osoby z niepełnosprawnościami, w szczególności na wózkach inwalidzkich.</p> <p>Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do poprawy widoczności oraz do zwiększenia bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych.</p>
Okres realizacji	2024-2027
Szacowana wartość	11 000 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg • programy/fundusze rządowe • środki własne Gminy Miasta Ełk

Numer: 2.1.	Nazwa przedsięwzięcia: STAJNIA – aktywna integracja
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk/Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku - Ełckie Centrum Rewitalizacji Społecznej „STAJNIA”
Lokalizacja	Ełckie Centrum Rewitalizacji Społecznej „STAJNIA” w Ełku ul. Kościuszki 27a Przewiduje się realizację niektórych działań w ramach projektu poza obszarem wyznaczonym do rewitalizacji ze względu na lokalizację niezbędnej infrastruktury.
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u> Aktywizacja i zapewnienie osobom oraz rodzinom będącym w kryzysie lub zagrożonych kryzysem dostępu do kompleksowego wsparcia poprzez rozwój usług społecznych</p> <p><u>Zakres zadań:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • wsparcie terapeutyczne indywidualne i grupowe, • działania profilaktyczne poprzez propagowanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi, • organizowanie grup wsparcia, inicjatywnych i samopomocowych, • wsparcie indywidualne i grupowe w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno- zawodowych, • warsztaty rozwojowe i wspierające, treningi kompetencji i umiejętności społecznych, • rozwój działalności ECRS „STAJNIA” (warsztaty/zajęcia/treningi), ukierunkowany na zwiększenie zasięgu wśród odbiorców działań, rozwój pracowni tematycznych, • działania aktywizacyjne, profilaktyczne i integracyjne dla seniorów. <p>Działania będą ukierunkowane i zindywidualizowane, dostosowane do potrzeb uczestników.</p>
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 2. Aktywizacja oraz integracja społeczna
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem – 15, • liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej – 40, • liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny – 40. <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba nowych usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 4.

	Sposób pomiaru: sprawozdania, listy obecności, dokumentacja zdjęciowa.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	<p>Projekt będzie uwzględniał kwestie dostępności dla osób o szczególnych potrzebach w następującym zakresie: poradnictwo, pomoc psychologiczna, logopedyczna, pedagogiczna, socjalna oraz warsztaty/zajęcia/treningi dopasowane do potrzeb uczestników projektu.</p> <p>W projekcie działania będą realizowane w sposób umożliwiający korzystanie ze wsparcia i usług przez osoby z różnymi dysfunkcjami i niepełnosprawnością m.in.: dostępność pomieszczeń, usługi w miejscu zamieszkania w przypadku dysfunkcji ruchu, pomoc w wypełnianiu dokumentów, wsparcie pracownika socjalnego/asystenta rodziny, który na bieżąco wspierać będzie uczestników projektu w eliminowaniu trudności i sygnalizowaniu potrzeb. W przypadku dysfunkcji słuchu pracownicy MOPS posługują się językiem migowym lub ewentualnie zapewniony będzie tłumacz języka migowego. Zamieszczane informacje na stronie internetowej MOPS będą dostępne dla osób z dysfunkcją wzroku.</p> <p>Działania prowadzone będą w pomieszczeniach dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, bez barier architektonicznych. Materiały szkoleniowe będą dostosowane do potrzeb uczestników projektu i ewentualnie zapewnione będą alternatywne formy materiałów szkoleniowych wg zgłoszonych potrzeb. Szkolenia, zajęcia, warsztaty, treningi, kadra i specjaliści będą uwzględniać dostępność i możliwość użytkowania przez osoby ze szczególnymi potrzebami, zapewniając mechanizm racjonalnych usprawnień, komunikację, zrozumienie.</p>
Okres realizacji	2024-2028 (realizacja w 3 edycjach)
Szacowana wartość	1 500 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Priorytet 9. Włączenie i integracja EFS+) • Programy dofinansowane ze środków budżetu państwa • środki własne Gminy Miasta Ełk

Numer: 2.2.	Nazwa przedsięwzięcia: BEZPIECZNIE I SKUTECZNIE
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk/Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku
Lokalizacja	<p>Ełckie Centrum Rewitalizacji Społecznej „STAJNIA” w Ełku ul. Kościuszki 27a; przestrzeń publiczną na obszarze rewitalizacji; Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku ul. Piłsudskiego 8 (poza obszarem rewitalizacji); Klub Seniora „Senior +” ul. Piłsudskiego 10 (poza obszarem rewitalizacji)</p> <p>Przewiduje się realizację niektórych działań w ramach projektu poza obszarem wyznaczonym do rewitalizacji ze względu na lokalizację niezbędnej infrastruktury.</p>
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Zwiększenie dostępności usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych i doświadczających przemocy w rodzinie poprzez stworzenie warunków sprzyjających uzyskaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku wolnym od przemocy</p> <p><u>Zakres zadań:</u></p> <p>Realizacja działań w zakresie zintegrowanych usług interwencji kryzysowej m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizacja usług/działań na rzecz wsparcia rodziny, • organizacja poradnictwa specjalistycznego, • organizacja warsztatów i zajęć zwiększających umiejętności społeczne, • zapewnienie pomocy psychologicznej, rodzinnej, psychospołecznej, • organizacja usług społecznych na rzecz rodziny, • rozwój usług wolontariatu, • organizacja grup wsparcia, grup samopomocy, • program wspierania osób dotkniętych przemocą w rodzinie, • organizacja zajęć i warsztatów przyczyniających się do podniesienia jakości codziennego życia, • organizowanie usług wzmacniających więzi rodzinne, • organizacja zajęć wzmacniających, zajęć rozwijających, • organizacja kampanii społecznych, • realizacja projektów socjalnych i kontraktów socjalnych, • realizowanie przedsięwzięć – inicjatyw lokalnych, • organizacja usług wspierających animację lokalną, • psychoedukacja dzieci i młodzieży.

	Działania będą ukierunkowane i zindywidualizowane, dostosowane do potrzeb uczestników - osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 2. Aktywizacja oraz integracja społeczna
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem - 5, • liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej - 30, • liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny - 20. <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba nowych usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 2. <p>Sposób pomiaru: sprawozdania, listy obecności, dokumentacja zdjęciowa</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	<p>Projekt będzie uwzględniał kwestie dostępności dla osób o szczególnych potrzebach w następującym zakresie: poradnictwo, pomoc psychologiczna, logopedyczna, pedagogiczna, socjalna oraz warsztaty/zajęcia/treningi dopasowane do potrzeb uczestników projektu.</p> <p>W projekcie działania będą realizowane w sposób umożliwiający korzystanie ze wsparcia i usług przez osoby z różnymi dysfunkcjami i niepełnosprawnością m.in.: dostępność pomieszczeń, usługi w miejscu zamieszkania w przypadku dysfunkcji ruchu, pomoc w wypełnianiu dokumentów, wsparcie pracownika socjalnego/asystenta rodziny, który na bieżąco wspierać będzie uczestników projektu w eliminowaniu trudności i ewentualnego sygnalizowania potrzeb. W przypadku dysfunkcji słuchu pracownicy MOPS posługują się językiem migowym lub ewentualnie zapewniony będzie tłumacz języka migowego. Zamieszczane informacje na stronie internetowej MOPS będą dostępne dla osób z dysfunkcją wzroku.</p> <p>Działania prowadzone będą w pomieszczeniach dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, bez barier architektonicznych. Materiały szkoleniowe będą dostosowane do potrzeb uczestników projektu i ewentualnie zapewnione będą alternatywne formy materiałów szkoleniowych wg zgłoszonych potrzeb. Szkolenia, zajęcia, warsztaty, treningi, kadra i specjaliści będą uwzględniać dostępność i możliwość użytkowania przez osoby ze szczególnymi potrzebami, zapewniając mechanizm racjonalnych usprawnień, komunikację, zrozumienie.</p>
Okres realizacji	2024-2028 (realizacja w 3 edycjach)
Szacowana wartość	1 500 000 zł

Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Priorytet 9. Włączenie i integracja EFS+) Programy dofinansowane ze środków budżetu państwa środki własne Gminy Miasta Ełk
---------------------------------	---

Numer: 2.3.	Nazwa przedsięwzięcia: WSPARCIE – rozwój usług społecznych
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk/Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku
Lokalizacja	<p>Ełckie Centrum Rewitalizacji Społecznej „STAJNIA” w Ełku ul. Kościuszki 27a; przestrzeń publiczną na obszarze rewitalizacji; Klub Seniora „Senior+” ul. Piłsudskiego 10 (poza obszarem rewitalizacji); Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku ul. Piłsudskiego 8 (poza obszarem rewitalizacji)</p> <p>Przewiduje się realizację niektórych działań w ramach projektu poza obszarem wyznaczonym do rewitalizacji ze względu na lokalizację niezbędnej infrastruktury.</p>
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Kompleksowe wsparcie rodzin i osób oraz rozwój różnych form usług społecznych na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji</p> <p><u>Zakres zadań:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> wspieranie osób starszych w czynnościach dnia codziennego oraz zapewnienie innych usług wspomagających, dostosowanych do potrzeb seniorów, przeciwdziałanie izolacji i marginalizacji osób starszych, pomoc w utrzymywaniu kondycji psychofizycznej, aktywizacja osób starszych w celu podejmowania działań zmierzających do poprawy jakości ich życia, pomoc osobom i rodzinom w nabywaniu umiejętności organizacji czasu wolnego, odkrywanie i rozwijanie zainteresowań, poszerzanie i zdobywanie wiedzy oraz zaspokajanie potrzeb kulturalnych, towarzyskich, wspieranie rodzin osób starszych w opiece nad nimi, organizacja usług wspierających integrację ze środowiskiem lokalnym, organizacja usług wspierających rodziny, w których są osoby niepełnosprawne, w tym z zaburzeniami psychicznymi, organizacja usług i działań na rzecz wsparcia rodziny, rozwój działań wolontarystycznych,

	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój nowych form wsparcia ukierunkowanego i zindywidualizowanego w zakresie usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, • realizacja projektów socjalnych i kontraktów socjalnych. <p>Działania ukierunkowane i zindywidualizowane, dostosowane do potrzeb uczestników.</p>
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 2. Aktywizacja oraz integracja społeczna
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem - 15, • liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej - 40, • liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny - 40. <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba nowych usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 2. <p>Sposób pomiaru: sprawozdania, listy obecności, dokumentacja zdjęciowa.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	<p>Projekt będzie uwzględniał kwestie dostępności dla osób o szczególnych potrzebach w następującym zakresie: poradnictwo, pomoc psychologiczna, logopedyczna, pedagogiczna, socjalna oraz warsztaty/zajęcia/treningi dopasowane do potrzeb uczestników projektu.</p> <p>W projekcie działania będą realizowane w sposób umożliwiający korzystanie ze wsparcia i usług przez osoby z różnymi dysfunkcjami i niepełnosprawnością m.in.: dostępność pomieszczeń, usługi w miejscu zamieszkania w przypadku dysfunkcji ruchu, pomoc w wypełnianiu dokumentów, wsparcie pracownika socjalnego/asystenta rodziny, który na bieżąco wspierać będzie uczestników projektu w eliminowaniu trudności i ewentualnego sygnalizowania potrzeb. W przypadku dysfunkcji słuchu pracownicy MOPS posługują się językiem migowym lub ewentualnie zapewniony będzie tłumacz języka migowego. Zamieszczane informacje na stronie internetowej MOPS będą dostępne dla osób z dysfunkcją wzroku.</p> <p>Działania prowadzone będą w pomieszczeniach dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, bez barier architektonicznych. Materiały szkoleniowe będą dostosowane do potrzeb uczestników projektu i ewentualnie zapewnione będą alternatywne formy materiałów szkoleniowych wg zgłoszonych potrzeb. Szkolenia, zajęcia, warsztaty, treningi, kadra i specjaliści będą uwzględniać dostępność i możliwość użytkowania przez osoby ze szczególnymi potrzebami, zapewniając mechanizm racjonalnych usprawnień, komunikację, zrozumienie.</p>
Okres realizacji	2024-2028 (realizacja w 3 edycjach)

Szacowana wartość	1 500 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Priorytet 9. Włączenie i integracja EFS+) Program Interreg Litwa – Polska 2021-2027 Programy dofinansowane ze środków budżetu państwa środki własne Gminy Miasta Ełk

Numer: 2.4.	Nazwa przedsięwzięcia: Centrum Młodego Człowieka
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Human „Lex” Instytut
Lokalizacja	Ul. E. Orzeszkowej 3/1U oraz ulice i przestrzenie publiczne obszaru rewitalizacji
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Włączenie społeczne osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społeczno-ekonomicznym poprzez świadczenie wysokiej jakości usług wspierających rodziny jako całości oraz jej członków jako odrębne jednostki</p> <p><u>Zakres zadań:</u></p> <p>Projekt będzie skoncentrowany wokół kompetencji kluczowych dotyczących jednostek i dedykowanych grup poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> działania wspierające rodzinę przez pracę wychowawców, zajęcia rozwijające umiejętności wychowawcze, zajęcia rozwijające kompetencje społeczne, wsparcie specjalistyczne – psycholog, psychoterapeuta, socjoterapeuta, prawnik, pedagog itp., grupy wsparcia, działania integracyjne ze środowiskiem lokalnym np. pikniki osiedlowe itp., warsztaty rozwojowe, warsztaty aktywizacyjne.
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 2. Aktywizacja oraz integracja społeczna
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej – 40, Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny – 40. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług wspierania rodziny istniejących po zakończeniu projektu – 2,

	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nowych usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 2. <p>Sposób pomiaru: deklaracje uczestnictwa, sprawozdania z działań, listy obecności, dzienniki zajęć.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	<p>Projekt będzie uwzględniał kwestie dostępności dla osób o szczególnych potrzebach w następującym zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> architektoniczny – zajęcia będą prowadzone w środowisku otwartym (podwórka, centrum miasta itp.) lub w pomieszczeniach Centrum Młodego Człowieka przy ulicy Orzeszkowej 3/1U, który jest lokalem jednopoziomowym. Działania realizowane będą w sposób umożliwiający uczestnictwo każdemu uczestnikowi. cyfrowy – w ramach projektu będzie prowadzona strona na portalu społecznościowym, która będzie służyła do promocji wybranych realizowanych działań, dodatkowo w celu usprawnienia kontaktu będzie utworzona grupa uczestników projektu na wybranym komunikatorze. informacyjny – komunikacyjny – w razie potrzeby zapewnione zostanie wsparcie asystenta w celu odczytania tekstu niedostępnego w formie cyfrowej. Materiały informacyjno - promocyjne dotyczące działań, np. plakaty, będą przygotowane przy wykorzystaniu czcionki bezszeryfowej, o dużym kontraście do jednolitego tła. <p>W razie potrzeby (na wniosek) zastosowane będą racjonalne usprawnienia np. spotkanie z tłumaczem PJM lub tzw. dostęp alternatywny, który może polegać w szczególności na:</p> <ul style="list-style-type: none"> zapewnieniu osobie ze szczególnymi potrzebami wsparcia innej osoby, zapewnieniu wsparcia technicznego osobie ze szczególnymi potrzebami, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii (np. udostępnienie nagrania video z zajęć), wprowadzenie takiej organizacji usługi, która umożliwi realizację potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w niezbędnym zakresie dla tych osób.
Okres realizacji	2024 – 2026
Szacowana wartość	1 000 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Priorytet 9. Włączenie i integracja EFS+) Środki własne Dotacje z budżetu Gminy Miasta Ełk

Numer: 2.5.	Nazwa przedsięwzięcia: Wspieranie osób bezrobotnych oraz innych niepozostających w zatrudnieniu
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk/Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku
Lokalizacja	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku ul. Piłsudskiego 8 (poza obszarem rewitalizacji); Ełckie Centrum Rewitalizacji Społecznej „STAJNIA” w Ełku ul. Kościuszki 27a Przewiduje się realizację niektórych działań w ramach projektu poza obszarem wyznaczonym do rewitalizacji ze względu na lokalizację niezbędnej infrastruktury.
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u> Aktywizacja zawodowa i społeczna osób bezrobotnych oraz innych niepozostających w zatrudnieniu</p> <p><u>Zakres zadań:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • realizacja programu prac społecznie użytecznych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy i kierowanie osób do programu celem aktywizacji zawodowej; • kierowanie osób do udziału w programie reintegracji społeczno-zawodowej w ramach centrum integracji społecznej (Centrum Integracji Społecznej „AlterCIS” prowadzonym przez Stowarzyszenie ADELFI w Ełku oraz Centrum Integracji Społecznej prowadzonym przez Stowarzyszenie im. Króla Augusta w Augustowie); • aktywizacja społeczno-zawodowa w ramach działań w Ełckim Centrum Rewitalizacji Społecznej „STAJNIA”; • realizacja pracy socjalnej przy wykorzystaniu narzędzi aktywnej integracji tj. kontraktów socjalnych.
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 2. Aktywizacja oraz integracja społeczna
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba osób objętych kontraktami socjalnymi - 20, • liczba osób objętych program prac społecznie użytecznych - 10, • liczba osób skierowanych do indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego (IPZS) realizowanych w ramach programu reintegracji społeczno-zawodowej centrum integracji społecznej - 20. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba realizowanych kontraktów socjalnych – 20, • liczba programów zatrudnienia socjalnego - 20.

	Sposób pomiaru: wykaz (rejestr) osób skierowanych do programów lub inna dokumentacja, sprawozdania.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	<p>Działania będą uwzględniały kwestie dostępności dla osób o szczególnych potrzebach w następującym zakresie: poradnictwo, pracę socjalną oraz zajęcia dopasowane do potrzeb uczestników projektu.</p> <p>Działania będą realizowane w sposób umożliwiający korzystanie ze wsparcia i usług przez osoby z różnymi dysfunkcjami i niepełnosprawnością m.in.: dostępność pomieszczeń, pomoc w wypełnianiu dokumentów, wsparcie pracownika socjalnego, który na bieżąco wspierać będzie w eliminowaniu trudności i ewentualnego sygnalizowania potrzeb. W przypadku dysfunkcji słuchu pracownicy MOPS posługują się językiem migowym lub ewentualnie zapewniony będzie tłumacz języka migowego. Zamieszczane informacje na stronie internetowej MOPS będą dostępne dla osób z dysfunkcją wzroku.</p> <p>Działania prowadzone będą w pomieszczeniach dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, bez barier architektonicznych. Materiały szkoleniowe będą dostosowane do potrzeb uczestników projektu i ewentualnie zapewnione będą alternatywne formy materiałów szkoleniowych wg zgłoszonych potrzeb. Szkolenia, zajęcia, warsztaty, treningi, kadra i specjaliści będą uwzględniać dostępność i możliwość użytkowania przez osoby ze szczególnymi potrzebami, zapewniając mechanizm racjonalnych usprawnień, komunikację, zrozumienie.</p>
Okres realizacji	2024-2030
Szacowana wartość	1 000 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne • budżet państwa • Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027

Numer: 2.6.	Nazwa przedsięwzięcia: Dom Sąsiedzki
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Fundacja Innowacja
Lokalizacja	Przewiduje się realizację działań w różnych lokalizacjach na obszarze rewitalizacji Ełku
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Głównym celem przedsięwzięcia jest zwiększenie dostępu do usług publicznych wysokiej jakości, w tym w aspekcie wzmocnienia kompetencji społecznych i zawodowych oraz integracji społecznej.</p>

	<p><u>Zakres zadań:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • praca 2 streetworkerów, 2 animatorów w środowisku, • działania edukacyjne, szkolenia, warsztaty dla grup defaworyzowanych, • włączenie społeczne poprzez realizację działań integracyjnych i edukacyjnych w środowisku, • zapewnienie specjalistycznych usług, w tym doradców, edukatorów, prawników, psychologów dla mieszkańców, • wyjazdy edukacyjne i szkolenia wyjazdowe, rozwojowe w kontekście kompetencji społecznych i zawodowych, w tym do podmiotów ekonomii społecznej.
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 2. Aktywizacja oraz integracja społeczna
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem - 30, • liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem – 5, • liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej – 120, • liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny – 60. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po zakończeniu projektu – 10, • liczba osób objętych usługami publicznymi wysokiej jakości, świadczonymi w społeczności lokalnej – 120. <p>Sposób pomiaru: sprawozdania, listy obecności, dokumentacja zdjęciowa</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Projekt będzie uwzględniał kwestie dostępności dla osób o szczególnych potrzebach w następującym zakresie: poradnictwo - świadczone usługi będą dopasowane do potrzeb uczestników projektu, zapewniona będzie dostępność pomieszczeń dla osób z różnymi dysfunkcjami i niepełnosprawnością, materiały szkoleniowe/edukacyjne będą dostosowane do potrzeb uczestników projektu i ewentualnie zapewnione będą ich alternatywne formy.
Okres realizacji	2024-2028 (możliwa jest realizacja projektu w edycjach)
Szacowana wartość	4 000 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Priorytet 9. Włączenie i integracja EFS+) • środki z budżetu miasta • środki własne

Numer 2.7.	Nazwa przedsięwzięcia: Nowe perspektywy
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk
Lokalizacja	podwórka na obszarze rewitalizacji; Ełckie Centrum Rewitalizacji Społecznej „STAJNIA” w Ełku ul. Kościuszki 27a; hala im. L. Błazyńskiego ul. Armii Krajowej 16 Przewiduje się realizację niektórych działań w ramach projektu poza obszarem wyznaczonym do rewitalizacji ze względu na lokalizację niezbędnej infrastruktury.
Opis przedsięwzięcia	<u>Główny cel:</u> Integracja społeczności lokalnych poprzez pracę w ich środowisku, wspieranie rodzin w rozwiązywaniu problemów i wzmacnianiu więzi <u>Zakres zadań:</u> <ul style="list-style-type: none"> • integracja rodzin ze środowisk lokalnych, • wspieranie rodziny w ich środowisku lokalnym i przestrzeni publicznej (pikniki, festyny itp.), • organizacja usług wspierających animację lokalną, • realizacja przedsięwzięć będących inicjatywą społeczności lokalnej, • animacja czasu wolnego i rozwijanie pasji dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów, • poradnictwo specjalistyczne dostosowane do indywidualnych potrzeb uczestników.
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 2. Aktywizacja oraz integracja społeczna
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki produktu: <ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej - 60, • Liczba zorganizowanych wydarzeń – 6. Wskaźniki rezultatu: <ul style="list-style-type: none"> • Liczba zatrudnionych streetworkerów pracujących w środowisku otwartym – 6. Sposób pomiaru: sprawozdania, dokumentacja zdjęciowa, listy obecności.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Poradnictwo specjalistyczne będzie dostosowane do indywidualnych potrzeb uczestników. W projekcie działania będą realizowane w sposób umożliwiający korzystanie ze wsparcia i usług przez osoby z różnymi dysfunkcjami i niepełnosprawnością m. in.: dostępność pomieszczeń,

	usługi w miejscu zamieszkania w przypadku dysfunkcji ruchu, pomoc w wypełnianiu dokumentów/kwestionariuszy.
Okres realizacji	2024-2028 (realizacja w 3 edycjach)
Szacowana wartość	1 500 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Priorytet 9. Włączenie i integracja EFS+) • Programy dofinansowane ze środków budżetu państwa • środki własne Gminy Miasta Ełk

Numer: 2.8.	Nazwa przedsięwzięcia: To jest moje miejsce bo kocham to miejsce
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Human „Lex” Instytut
Lokalizacja	Ul. E. Orzeszkowej 3/1U oraz ulice obszaru rewitalizacji
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Włączenie społeczne osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społeczno-ekonomicznym poprzez świadczenie wysokiej jakości usług wspierających rodziny jako całości oraz jej członków jako odrębne jednostki.</p> <p><u>Zakres zadań:</u></p> <p>Rodziny zostaną objęte stałym, eksperckim wsparciem dostosowanym do potrzeb zarówno grupy jak i jednostki. Projekt polega również na aktywnym włączaniu grupy docelowej do współpracy z otoczeniem poprzez działania integracyjne, prospołeczne, animacyjne.</p> <p>Planowane działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wsparcie rodzin poprzez pracę streetworkerów, • wsparcie specjalistyczne - indywidualne i grupowe - dzieci, młodzież, dorośli, • wsparcie psychoterapeutyczne, psychologiczne, pedagogiczne, prawne itp., • obozy terapeutyczne, • wsparcie edukacyjne – rozwój własnych pasji i zainteresowań w formie warsztatów, • kompleksowa pomoc osobom i rodzinom znajdującym się w nagłym lub przewlekłym kryzysie,

	<ul style="list-style-type: none"> • działania integracyjne ze środowiskiem lokalnym – pikniki itp., • grupy wsparcia.
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 2. Aktywizacja oraz integracja społeczna
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej – 40, • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi w interesie ogólnym w programie – 40. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba dzieci i młodzieży, które opuściły opiekę instytucjonalną dzięki wsparciu w programie – 2, • Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu – 3. <p>Sposób pomiaru: deklaracje uczestnictwa, sprawozdania z działań, listy obecności, dzienniki zajęć.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	<p>Projekt będzie uwzględniał kwestie dostępności dla osób o szczególnych potrzebach w następującym zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • architektoniczny – zajęcia będą prowadzone w środowisku otwartym (podwórka, centrum miasta itp.) lub w pomieszczeniach Centrum Młodego Człowieka przy ulicy Orzeszkowej 3/1U, który jest lokalem jednopoziomowym. Działania realizowane będą w sposób umożliwiający uczestnictwo każdemu uczestnikowi. • cyfrowy – w ramach projektu będzie prowadzona strona na portalu społecznościowym, która będzie służyła do promocji wybranych realizowanych działań, dodatkowo w celu usprawnienia kontaktu będzie utworzona grupa uczestników projektu na wybranym komunikatorze. • informacyjno–komunikacyjny – w razie potrzeby zapewnione zostanie wsparcie asystenta w celu odczytania tekstu niedostępnego w formie cyfrowej. Materiały informacyjno-promocyjne dotyczące działań np. plakaty będą przygotowane przy wykorzystaniu czcionki bez szeryfowej, o dużym kontraście do jednolitego tła. <p>W razie potrzeby (na wniosek) zastosowane będą racjonalne usprawnienia np. spotkanie z tłumaczem PJM lub tzw. dostęp alternatywny, który może polegać w szczególności na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnieniu osobie ze szczególnymi potrzebami wsparcia innej osoby,

	<ul style="list-style-type: none"> zapewnieniu wsparcia technicznego osobie ze szczególnymi potrzebami, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii (np. udostępnienie nagrania video z zajęć), wprowadzenie takiej organizacji usługi, która umożliwi realizację potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w niezbędnym zakresie dla tych osób.
Okres realizacji	2026-2028
Szacowana wartość	1 000 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Priorytet 9. Włączenie i integracja EFS+) Środki własne Dotacje z budżetu Gminy Miasta Ełk

Numer: 2.9.	Nazwa przedsięwzięcia: Ring kultury
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Ełckie Centrum Kultury
Lokalizacja	Hala im. L. Błazyńskiego, ul. Armii Krajowej 16
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u> Zwiększenie społecznej aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji, szczególnie w dziedzinie kultury, poprzez poprawę warunków do prowadzenia działalności kulturalnej i wzmocnienie zdolności mieszkańców do organizowania się i inicjowania własnych działań kulturalnych.</p> <p><u>Zakres zadań:</u> Projekt zakłada działania kulturalne realizowane przez i dla mieszkańców Ełku:</p> <ol style="list-style-type: none"> Kursy dla osób prywatnych, organizacji pozarządowych, grup nieformalnych z planowania i organizowania lokalnych działań kulturalnych i społecznych, prowadzony przez praktyków działań kulturalnych. Strona internetowa hali z funkcją rezerwacji sali, sprzętu i in., bazą dostępnego sprzętu, materiałów i in., prezentacją zrealizowanych działań i zapowiedziami kolejnych. Dotacje na realizację małych działań społeczno-kulturalnych. Aktywizujące działania społeczno-kulturalne:

	<ul style="list-style-type: none"> • filmowe: m.in. seanse dla dzieci i młodzieży, również tym kinoterapia i edukacja filmowa; warsztaty filmowe: animacja poklatkowa, tworzenie filmów oraz ich postprodukcja; wirtualne lekcje dla dzieci z dziedziny kultury i sztuki (VR); • integracyjne: m.in. otwarty klub młodzieżowy, klub gier planszowych, pchle targi, bookcrossing, działania sceniczne mieszkańców Ełku (stand-upy, rap bitwy, slamy poetyckie itp.), spotkania z podróżnikami itp. <p>5. Zakup wyposażenia i materiałów (m.in. systemu nagłośnieniowego, sprzętu multimedialnego i komputerowego, mebli, gier planszowych, książek, materiałów na warsztaty i in.).</p>
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 2. Aktywizacja oraz integracja społeczna
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem (szt.) – 1, • Liczba osób uczestniczących w projektach kulturalnych – 10 tys. <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 4 tys. rocznie. <p>Sposób pomiaru: protokoły odbioru, listy obecności, sprawozdania z realizacji działań, dokumentacja zdjęciowa.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	<p>Projekt będzie uwzględniał kwestie dostępności dla osób o szczególnych potrzebach poprzez lokalizację działań w budynku, który jest w pełni dostępny dla osób z niepełnosprawnością ruchową (schodolaz, zniesione progi, dostosowane toalety).</p> <p>Strona internetowa będzie zapewniała dostępność cyfrową, spełniając zasady postrzegalności, funkcjonalności, zrozumiałości, kompatybilności (solidności).</p> <p>W razie zaistnienia potrzeby będzie można skorzystać z pomocy asystenta, który na bieżąco wspierać będzie w eliminowaniu trudności i ewentualnym sygnalizowaniu potrzeb.</p>
Okres realizacji	2026-2028
Szacowana wartość	800 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego • Programy Narodowego Centrum Kultury • Program Współpracy Transgranicznej Interreg Litwa-Polska 2021-2027 • Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Priorytet 11. Turystyka i kultura) • Środki własne ECK

Numer: 2.10.	Nazwa przedsięwzięcia: Źródła
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Miejska Biblioteka Publiczna im. Zofii Nasierowskiej w Ełku
Lokalizacja	Hala im. Leszka Błazyńskiego, ul. Armii Krajowej 16; Miejska Biblioteka Publiczna im. Zofii Nasierowskiej w Ełku, ul. Armii Krajowej 17B
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Integracja międzypokoleniowa społeczności lokalnej oraz zwiększenie jej udziału w kulturze.</p> <p><u>Zakres zadań:</u></p> <p>Organizacja wydarzeń integracyjnych z wykorzystaniem różnorodnych działań: spotkania autorskie, warsztaty, koncerty, zajęcia muzyczne i fotograficzne, małe formy teatralne, wystawy.</p> <p>Cykliczne spotkania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spotkanie pt. „Korzenie” - Jesienne spotkania dedykowane mieszkańcom Ełku, a w szczególności młodzieży. Spotkania będą miały na celu ukazanie tożsamości dawnych ełczan, historii Ełku oraz próby nawiązania dialogu międzypokoleniowego. Wydarzeniom towarzyszyć będą wystawa, prezentacja oraz wystąpienia ełczan, które przybliżą historie poprzez prywatne, archiwalne zdjęcia i kroniki. • Koncert „Nowalijki”. Wydarzenie będzie odpowiedzią ełckiej młodzieży na jesienne spotkanie „Korzenie”. Młode pokolenie zaprosi wszystkich do zapoznania się ze światem postrzeganym przez nich. Opowiedzą o teraźniejszym życiu w Ełku, perspektywach mieszkania w małym mieście, pokażą swoje ulubione miejsca i świat, w którym obecnie mieszkają, zorganizują koncert. • Spotkanie i prelekcja „Wspólny język”. Wspólne spotkanie międzypokoleniowe w przestrzeni doświadczeń i przeżyć ukazujące dialog międzyludzki. Wspólne zdobywanie doświadczeń, wymiana i dzielenie się wiedzą między młodymi a starszymi. Wzajemne uczenie się młodzieży i osób starszych, przekazywanie wiedzy i umiejętności między pokoleniami, które na co dzień nie mają wspólnej płaszczyzny kontaktu. Ideą warsztatów jest „uczenie rzeczy, których się teraz nie uczy”.
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 2. Aktywizacja oraz integracja społeczna

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych wydarzeń – 4. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Liczba osób uczestniczących w projektach kulturalnych – 100. <p>Sposób pomiaru: sprawozdania, dokumentacja zdjęciowa.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Projekt będzie uwzględniał kwestie dostępności dla osób o szczególnych potrzebach poprzez realizację działań na parterze obiektu (łatwy dostęp), szerokie przejścia, poręcze. W razie konieczności zostanie zapewnione wsparcie pracownika/asystenta, który na bieżąco wspierać będzie uczestników wydarzeń w eliminowaniu trudności i ewentualnym sygnalizowaniu potrzeb.
Okres realizacji	2024-2025
Szacowana wartość	200 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> Program Współpracy Transgranicznej Interreg Litwa-Polska 2021-2027 Środki własne

Numer: 2.11.	Nazwa przedsięwzięcia: Multiteka
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Miejska Biblioteka Publiczna im. Zofii Nasierowskiej w Ełku
Lokalizacja	Miejska Biblioteka Publiczna im. Zofii Nasierowskiej w Ełku, ul. Armii Krajowej 17B
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Integracja międzypokoleniowa społeczności lokalnej oraz zwiększenie jej udziału w kulturze.</p> <p><u>Zakres zadań:</u></p> <p>Planowane jest zaaranżowanie dwóch sal na ostatnim piętrze biblioteki, zmieniając ich dotychczasową funkcję i przeznaczenie. Multiteka ma stać się miejscem międzypokoleniowych spotkań młodych i starszych, gdzie będą mieli okazję do wymiany doświadczeń, dialogu czy wspólnej nauki. Miejsce zostanie wyposażone w regały, sofy, siedziska i stoły oraz inny niezbędny sprzęt. Będzie w nim dostępny bogaty zbiór gier planszowych,</p>

	audiobooków, gier komputerowych, tradycyjnych książek itp. narzędzi, pomagających w rozwoju człowieka na różnych etapach życia. Planuje się przeprowadzenie sześciu spotkań warsztatowych, które poprowadzą młodzi ludzie, udzielając wsparcia technologicznego seniorom (nauka obsługi sprzętu w Multitece). W zamian osoby starsze nauczą młodzież umiejętności charakterystycznych dla ich pokolenia np. robótki ręczne, majsterkowanie, robienie przetworów, gotowanie.
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 2. Aktywizacja oraz integracja społeczna
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wskaźniki produktu: <ul style="list-style-type: none"> Liczba obiektów kulturalnych objętych wsparciem (szt.) – 1, Liczba zrealizowanych wydarzeń – 6. Wskaźniki rezultatu: <ul style="list-style-type: none"> Liczba uczestników wydarzeń integracji międzypokoleniowej – 100. Sposób pomiaru: sprawozdania, dokumentacja zdjęciowa
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Projekt będzie uwzględniał kwestie dostępności poprzez dostęp do pomieszczeń za pomocą windy. Wprowadzone zostaną elementy aranżacji ułatwiające samodzielną orientację w budynku. Meble będą tak rozmieszczone, by mogły z nich również korzystać osoby poruszające się na wózku, bez ryzyka kolizji z innymi użytkownikami. Gry planszowe, komputerowe będą dobierane w sposób umożliwiający korzystanie z nich przez osoby z dysfunkcjami wzroku i słuchu.
Okres realizacji	2024-2025
Szacowana wartość	1 100 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> Program Współpracy Transgranicznej Interreg Litwa-Polska 2021-2027 Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 Środki własne/budżet miasta

Numer: 2.12.	Nazwa przedsięwzięcia: Przebudowa i modernizacja Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Zofii Nasierowskiej w Ełku
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Miejska Biblioteka Publiczna im. Zofii Nasierowskiej w Ełku
Lokalizacja	Miejska Biblioteka Publiczna im. Zofii Nasierowskiej w Ełku, ul. Armii Krajowej 17B

Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Poprawa zarządzania dziedzictwem kulturowym, zwiększenie dostępności do usług kulturalnych i edukacyjnych.</p> <p><u>Zakres zadań:</u></p> <p>Projekt obejmuje roboty budowlane mające na celu stworzenie przyjaznej przestrzeni dla czytelników MBP poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przebudowę istniejącego układu funkcjonalnego, • wymianę dźwigu na windę wraz z pogłębieniem szybu windy, co pozwoli na dostęp do pomieszczeń piwnicy i włączenie ich do stałego użytku, • powiększenie powierzchni użytkowej działów, • roboty ogólnobudowlane (także związane z aranżacją wnętrz), przebudowę istniejących oraz budowę nowych wewnętrznych instalacji sanitarnych i elektrycznych oraz wykonanie instalacji wentylacji.
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 2. Aktywizacja oraz integracja społeczna
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba obiektów kulturalnych objętych wsparciem (szt.) – 1, • Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.) – 1. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby) – 12 tys. <p>Sposób pomiaru: sprawozdania, protokół odbioru inwestycji, dokumentacja zdjęciowa.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Projekt będzie uwzględniał kwestie dostępności dla osób o szczególnych potrzebach poprzez wymianę windy oraz eliminację barier architektonicznych utrudniających swobodę przemieszczania się po budynku biblioteki. Wprowadzone zostaną elementy aranżacji ułatwiające samodzielną orientację w budynku.
Okres realizacji	2024-2026
Szacowana wartość	10 000 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • Program Współpracy Transgranicznej Interreg Litwa-Polska 2021-2027 • Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 • Środki własne/budżet miasta

Numer: 2.13.	Nazwa przedsięwzięcia: Przestrzeń otwarta „Spotkajmy się”
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk/ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku - Ełckie Centrum Rewitalizacji Społecznej „STAJNIA”
Lokalizacja	Ełckie Centrum Rewitalizacji Społecznej „STAJNIA” w Ełku ul. Kościuszki 27a
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Aktywizacja oraz integracja społeczna młodych mieszkańców obszaru rewitalizacji Ełku, w szczególności w wieku 17 – 30 lat</p> <p><u>Zakres zadań:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • udostępnienie pomieszczeń w ECRS STAJNIA, • udostępnienie wyposażenia ECRS STAJNIA np. gier, puzzli, tenisa stołowego, biblioteczki itp., • realizacja niewielkich działań inwestycyjnych służących wykreowaniu przestrzeni do spotkań np. aranżacja pomieszczenia i zakup wyposażenia, przy współpracy z młodzieżą, • warsztaty/treningi/spotkania tematyczne, • wsparcie indywidualne oraz grupowe, • aktywizacja poprzez wolontariat, • działania animacyjne (streetworking, animacja). <p>Przedsięwzięcie obejmuje swym zakresem działania z zakresu zintegrowanych usług aktywizacyjno-integracyjnych, realizowanych w formie wsparcia przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, grupami nieformalnymi, z wykorzystaniem Młodzieżowego Klubu Integracji Społecznej.</p> <p>Działania będą uwzględniały potrzeby lokalnej młodzieży. Osoby młode będą miały miejsce (przestrzeń) do integracji, możliwości organizowania spotkań, efektywnego spędzania wolnego czasu, wzajemnego wspierania się, możliwość rozwoju, wspólnego tworzenia. Będę współdecydować o realizowanych działaniach w ECRS STAJNIA.</p>
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 2. Aktywizacja oraz integracja społeczna
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej – 20. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba utworzonych miejsc świadczenia usług społecznych w społeczności lokalnej istniejących po zakończeniu projektu – 1.

	Sposób pomiaru: wykaz (rejestr) osób biorących udział w projekcie lub inna dokumentacja, sprawozdania, dokumentacja zdjęciowa.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Działania prowadzone będą w pomieszczeniach dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, bez barier architektonicznych. Działania będą realizowane w sposób umożliwiający korzystanie ze wsparcia i usług przez osoby z różnymi dysfunkcjami i niepełnosprawnością m.in.: wsparcie pracownika socjalnego, który na bieżąco wspierać będzie w eliminowaniu trudności i ewentualnego sygnalizowania potrzeb, w przypadku dysfunkcji słuchu pracownicy MOPS posługują się językiem migowym lub ewentualnie zostanie zapewniona pomoc tłumacza języka migowego, itp. Materiały na zajęcia będą dostosowane do potrzeb uczestników projektu lub zapewnione będą alternatywne formy wg zgłoszonych potrzeb.
Okres realizacji	2024-2030
Szacowana wartość	1 000 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • Program Współpracy Transgranicznej Interreg Litwa-Polska 2021-2027 • Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 • Środki własne/budżet miasta np. w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Numer: 3.1.	Nazwa przedsięwzięcia: Zwiększenie efektywności energetycznej budynków publicznych Gminy Miasta Ełk
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk
Lokalizacja	<ul style="list-style-type: none"> • Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Ełku - Park Wodny, ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 29 • Szkoła Podstawowa nr 2 ul. Jana i Hieronima Małeckich 1 • Miejskie Przedszkole Perełka ul. Armii Krajowej 4 • Miejska Biblioteka Publiczna ul. Armii Krajowej 17B • Urząd Miasta/"kamienica pozarządowa" ul. Jana i Hieronima Małeckich 3
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Zwiększenie efektywności energetycznej miejskich budynków publicznych służące reedukacji kosztów energii i poprawie jakości realizowanych usług</p> <p><u>Zakres zadań:</u></p> <p>Wsparcie będzie skierowane na głęboką, kompleksową modernizację budynków w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocieplenie obiektu, wymianę okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne; • przebudowa systemów grzewczych (wraz z wymianą źródła ciepła, podłączeniem lub modernizacją przyłącza, podłączeniem do sieci ciepłowniczej); • przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji, instalacja systemów chłodzących, w tym również OZE. <p>Zakres rzeczowy prac będzie określony w audycie energetycznym danego budynku. W inwestycjach, o ile będzie to adekwatne, mogą zostać zastosowane rozwiązania sprzyjające zarządzaniu energią oraz adaptacji do zmian klimatu.</p>
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania i stanu technicznego budynków
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej – 6. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej (MWh/rok) – 2 200. <p>Sposób pomiaru: protokół odbioru prac, dokumentacja zdjęciowa, sprawozdanie administratora obiektu.</p>

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Projekt będzie uwzględniał kwestie dostępności dla osób o szczególnych potrzebach w postaci zmniejszenia utraty ciepła, co doprowadzi do obniżenia kosztów eksploatacyjnych energii cieplnej i elektrycznej oraz poprawy jakości usług społecznych świadczonych przez Gminę Miasto Ełk.
Okres realizacji	2024-2028
Szacowana wartość	9 000 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Priorytet 2. Środowisko) Programy/fundusze rządowe Środki własne Gminy Miasta Ełk

Numer: 3.2.	Nazwa przedsięwzięcia: Zwiększenie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych
Podmiot odpowiedzialny za realizację	wspólnoty mieszkaniowe z obszaru rewitalizacji Ełku, "Administrator" sp. z o.o., Gmina Miasto Ełk
Lokalizacja	S. Moniuszki 4 Armii Krajowej 6, 8, 13, 37, 38, 38A F. Chopina 9a, 13, 21 Gdańska 8, 16, 18, 26-28, 30, 32, 34, 36, 38 A. Mickiewicza 38, 38A, 37-39, 39A E. Orzeszkowej 3, 16, 17, 18 W. Sikorskiego 8 J. Słowackiego 4 Wawelska 6, 8 Wojska Polskiego 10, 24, 38
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez remont obiektów mieszkalnych. Podniesienie estetyki przestrzeni centrum Ełku.</p> <p><u>Zakres zadań:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> wykonanie ocieplenia, wymiana/odnowienie stolarki okiennej i drzwiowej, wzmocnienie ścian za pomocą kotew, remont balkonów, renowacja elewacji, wymiana instalacji.

Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania i stanu technicznego budynków
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Lokale mieszkalne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej – 469 szt. <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkańców wyremontowanych nieruchomości – 950 osób. <p>Sposób pomiaru: protokół odbioru, dokumentacja zdjęciowa, sprawozdanie wspólnoty.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Przedsięwzięcie uwzględnia kwestie dostępności dla osób o szczególnych potrzebach poprzez poprawę jakości zamieszkania oraz zmniejszenie utraty ciepła z lokali mieszkalnych, co doprowadzi do obniżenia kosztów eksploatacyjnych energii cieplnej i elektrycznej.
Okres realizacji	2024-2030
Szacowana wartość	10 000 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> kredyt bankowy środki wspólnot mieszkaniowych Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Priorytet 2. Środowisko) Rządowy Program Odbudowy Zabytków dotacje z budżetu miasta Ełku na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku

Numer: 3.3.	Nazwa przedsięwzięcia: Remonty mieszkań i budynków w celu podniesienia standardu zamieszkania na obszarze rewitalizacji Ełku
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk
Lokalizacja	<p>Lokale mieszkalne: ul. A. Mickiewicza 39a/12, Magazynowa 2/1, E. Orzeszkowej 3/8, Wawelska 2/11,</p> <p>Klatki schodowe oraz korytarze wspólne: A. Mickiewicza 28, E. Orzeszkowej 16, 18,22, Wawelska 2, F. Chopina 2</p>

Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Podwyższenie standardu mieszkaniowego w lokalach komunalnych, poprawa stanu technicznego budynków.</p> <p><u>Zakres zadań:</u></p> <p>Remont pustostanów lokali mieszkalnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • remont podłóg, • remont ścian i sufitów (gruntowanie, tynkowanie, szpachlowanie, malowanie, okładziny ceramiczne w łazienkach i kuchniach), • wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, • wymiana instalacji elektrycznej, • wykonanie podejść wodno-kanalizacyjnych do urządzeń sanitarnych, • wymiana armatury sanitarnej, • wykonanie instalacji c.o. <p>Remonty klatek schodowych oraz korytarzy wspólnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymiana (lub renowacja) stolarki drzwiowej wewnętrznej, • remont schodów i podestów, balustrad schodowych, • wykonanie zabudów pionów wod.-kan. oraz c.o., • wykonanie zabudów pionów wod.-kan. oraz c.o., • remont ścian i sufitów (gruntowanie, tynkowanie, szpachlowanie, malowanie), • wymiana opraw oświetleniowych.
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania i stanu technicznego budynków
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba wyremontowanych mieszkań (szt.) – 4, • Liczba wyremontowanych wewnętrznych części wspólnych – klatki, korytarze wspólne (szt.) – 7. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba mieszkańców wyremontowanych mieszkań (osoby) – 22, • Liczba mieszkańców wyremontowanych budynków (osoby) – 145. <p>Sposób pomiaru: protokoły odbioru, dokumentacja zdjęciowa.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do likwidacji barier architektonicznych oraz zwiększenia bezpieczeństwa dla wszystkich grup mieszkańców, w tym osób ze szczególnymi potrzebami.
Okres realizacji	2024-2030

Szacowana wartość	1 000 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • budżet Gminy Miasta Ełku • Fundusz Doptat (Bank Gospodarstwa Krajowego)

Numer: 3.4.	Nazwa przedsięwzięcia: Budowa budynku komunalnego mieszkalnego wraz z kompleksowym zagospodarowaniem terenu przy ul. Elizy Orzeszkowej
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk
Lokalizacja	Teren inwestycji znajduje się w południowej części podwórka kwartału zabudowy zlokalizowanego pomiędzy ulicą Armii Krajowej, E. Orzeszkowej i Wawelskiej
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Poprawa warunków mieszkaniowych oraz jakości zabudowy i przestrzeni publicznej w pobliżu miejsca zamieszkania (w tym rozwój terenów zielonych)</p> <p><u>Zakres zadań:</u></p> <p>W centralnej części terenu objętego przedsięwzięciem przewiduje się budowę komunalnego budynku mieszkalnego wielorodzinnego z usługami w parterze, w tym o charakterze społecznym. Teren przy budynku zostanie zagospodarowany na różnego rodzaju funkcje służące okolicznym mieszkańcom. Przewidywane są m.in. wielofunkcyjny plac z naturalną nawierzchnią, teren zielony będący miejscem odpoczynku i spotkań, rozbudowa placu zabaw i innych terenów do rekreacji. Możliwy jest rozwój połączeń pieszych i/lub pieszo-rowerowych. Pod budynkiem przewidziany jest parking podziemny.</p> <p>Przedsięwzięcie zostanie zrealizowane w miejscu istniejącego budynku przy ulicy Elizy Orzeszkowej 15A oraz wolnostojących garaży, znajdujących się w granicach inwestycji.</p>
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania i stanu technicznego budynków
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba nowych budynków z mieszkaniami komunalnymi – 1 szt., • Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana – ok. 1,1 ha, • Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu – ok. 0,4 ha.

	<p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba mieszkańców nowego budynku komunalnego – 60 osób, • Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej przestrzeni publicznej (osoby) – 500 osób. <p>Sposób pomiaru: protokół odbioru inwestycji, dokumentacja zdjęciowa, dane z gminnej ewidencji ludności.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	<p>Wybudowany budynek mieszkalny wielorodzinny zostanie wyposażony w windę i nie będzie posiadał barier architektonicznych, umożliwiając tym samym swobodne i samodzielne korzystanie z niego osobom o szczególnych potrzebach.</p> <p>W budynku będzie znajdowała się informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy. Zostaną również zapewnione miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami.</p>
Okres realizacji	2025-2028
Szacowana wartość	15 000 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • w zakresie budowy budynku: Fundusz Dopłat BGK, programy rządowe, środki własne Gminy Miasta Ełk, partnerstwo publiczno-prywatne • w zakresie zagospodarowania terenu: Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Priorytet 2. Środowisko, Priorytet 12. Rozwój obszarów miejskich), środki własne Gminy Miasta Ełk

Numer: 3.5.	Nazwa przedsięwzięcia: Renowacja i nadanie nowych funkcji zabytkowej kamienicy przy ul. 3 Maja 11
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. 3 Maja 11, Masuria Hampton House Sp. z o.o.
Lokalizacja	Ul. 3 Maja 11
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u></p> <p>Poprawa stanu technicznego, kulturowego oraz estetyki zabytkowej kamienicy. Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego do rozwoju oferty turystycznej i usługowej obszaru rewitalizacji.</p>

	<p><u>Zakres zadań:</u></p> <p>Secesyjna zabytkowa kamienica znajduje się w sercu miasta przy ul. 3 Maja 11, nieopodal zabytkowego Parku Solidarności z XIX w. Kamienica w latach świetności była wizytówką Ełku. Obecnie jest niezamieszkała ze względu na zły stan techniczny. Renowacja kamienicy przewiduje prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane wraz z elementami odtworzeniowymi i adaptacyjnymi oraz zwiększeniem efektywności energetycznej. Priorytetem jest zachowanie elementów zabytkowych budynku, aby swym wyglądem był maksymalnie zbliżony do oryginalnej konstrukcji z końca XIX w. Wnętrza kamienicy posiadają bogactwo dziedzictwa historycznego z dziedziny architektury, sztuki zdobniczej, rozwiązań konstrukcyjnych, elementów sztukatorskich i malarstwa ściennego.</p> <p>Działania inwestycyjne umożliwią zaadaptowanie zabytku do współczesnych potrzeb w branży turystycznej, kulturalnej oraz mieszkaniowej. Powstanie wysokiej klasy obiekt hotelowy z częścią ogólnodostępną dla mieszkańców i turystów: kawiarnią w zabytkowej bibliotece, częścią SPA, salami sportowo- rekreacyjnymi, klubem.</p>
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania i stanu technicznego budynków
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lokale o udoskonalonej charakterystyce energetycznej (szt.) – 25, • Liczba budynków zabytkowych o ulepszonym stanie technicznym i estetyce – 1. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Roczna liczba użytkowników wyremontowanego budynku - 7 000 osób. <p>Sposób pomiaru: zdjęcia, sprawozdania.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	<p>Projekt będzie uwzględniał kwestie dostępności dla osób o szczególnych potrzebach poprzez wyposażenie budynku w windę oraz eliminację barier architektonicznych utrudniających swobodę przemieszczania się. Wprowadzone zostaną elementy aranżacji ułatwiające samodzielną orientację w budynku.</p>
Okres realizacji	2024-2026
Szacowana wartość	12 800 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> • środki własne inwestora oraz funduszu remontowego wspólnoty mieszkaniowej dot. części wspólnych

	<ul style="list-style-type: none"> • dotacje na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku • Rządowy Program Odbudowy Zabytków • fundusze unijne
--	---

Numer: 3.6.	Nazwa przedsięwzięcia: Modernizacja podwórek na obszarze rewitalizacji Ełku
Podmiot odpowiedzialny za realizację	Gmina Miasto Ełk, wspólnoty mieszkaniowe
Lokalizacja	<ul style="list-style-type: none"> • Ul. S. Moniuszki 18 (działki nr 274/4 i 274/5) • Ul. Gdańska 16-24 (działka 774/6) • Ul. Gdańska 27-29 (działka 239/2) • Ul. gen. W. Sikorskiego 8 (działka 1390/7) • Ul. Toruńska 6 -8, Gdańska 15A (działki 1390/11, 1390/5, 245/1, 251, 1390/3) • Ul. Toruńska 2, por. W. Świackiego „Sępa” 2 (działka 254/3, 254/4, 253/7) • Ul. J. Słowackiego 23-25 (działka nr 468/3)
Opis przedsięwzięcia	<p><u>Główny cel:</u> Poprawa jakości zamieszkania na obszarze rewitalizacji poprzez zagospodarowanie przestrzeni w pobliżu budynków mieszkalnych</p> <p><u>Zakres zadań:</u> Przedsięwzięcie zakłada poprawę zagospodarowania przestrzeni podwórek obszaru rewitalizacji poprzez utworzenie terenów zieleni i miejsc do spotkań, odpoczynku i rekreacji mieszkańców okolicznych budynków, wykonanie chodników, uporządkowanie terenu (w tym sytuacji parkingowej), zwiększenie bezpieczeństwa użytkowników, modernizację instalacji technicznej.</p>
Spójność z celami GPR Miasta Ełku	Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania i stanu technicznego budynków
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana – ok. 1,5 ha. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ludność mająca dostęp do zmodernizowanych podwórek – 900. <p>Sposób pomiaru: protokół odbioru inwestycji, dokumentacja zdjęciowa, dane z gminnej ewidencji ludności.</p>

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie	Podwórka zostaną wyposażone w miejsca umożliwiające odpoczynek. Elementy rekreacyjne będą służyły wszystkim użytkownikom, z uwzględnieniem ich wieku, możliwości i stopnia sprawności. Ograniczone będą nasadzenia roślin, które mogą być trujące, powodujące alergie oraz mających kolce. Ciągi piesze będą umożliwiały samodzielne i bezpieczne poruszanie się, bez stopni, uskoków oraz innych przeszkód.
Okres realizacji	2024-2027
Szacowana wartość	15 000 000 zł
Potencjalne źródła finansowania	<ul style="list-style-type: none"> Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 (Priorytet 12. Rozwój obszarów miejskich) środki własne Gminy Miasta Ełk

4.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nazwa	Opis	Podmiot realizujący	Okres realizacji	Koszt i źródła finansowania
Cel 1. Poprawa jakości środowiska				
D.1.1. Dotacje na modernizację ogrzewania mieszkań i budynków	Znaczna liczba mieszkań na obszarze rewitalizacji wciąż ogrzewana jest piecami węglowymi. Dotacje będą przeznaczone na dofinansowanie prac polegających na likwidacji pieców węglowych i instalacji w ich miejsce pieców: gazowych, olejowych, elektrycznych, na biomasę lub podłączenie do sieci miejskiej c.o.	Gmina Miasto Ełk	2024-2030	1,5 mln zł środki własne Gminy Miasta Ełk
D.1.2. Rewitalizacja na zielono	Działania edukacyjne i partycypacyjne będą miały na celu zwiększenie zaangażowania, wiedzy i umiejętności mieszkańców, właścicieli i zarządców nieruchomości i innych interesariuszy rewitalizacji w zakresie tworzenia i pielęgnacji terenów zieleni, retencji oraz innych działań związanych z adaptacją przestrzeni obszaru rewitalizacji do zmian klimatu.	Gmina Miasto Ełk	2024-2030	100 tys. zł środki własne Gminy Miasta Ełk
D.1.3. Rozwój zrównoważonego transportu zbiorowego	Przedsięwzięcie będzie częściowo realizowane na obszarze rewitalizacji. Przewidziane są działania służące rozwojowi transportu publicznego poprzez m.in.: zakup autobusów elektrycznych wraz z budową stanowisk	Gmina Miasto Ełk	2024 - 2029	60 mln zł - Program Priorytetowy "Zielony transport publiczny" - Fundusze Europejskie dla

Nazwa	Opis	Podmiot realizujący	Okres realizacji	Koszt i źródła finansowania
	do ładowania plug-in; rozwój systemów digitalizacji – tablice dynamicznej informacji pasażerskiej, priorytetyzacja autobusów na skrzyżowaniach; wykonanie przystanków i zatok autobusowych.			Polski Wschodniej 2021-2027 - środki własne Gminy Miasta Ełk
D.1.4. Edukacja ekologiczna	Działania służące zapoznaniu z tematyką zanieczyszczeń powietrza oraz wpływu spalania odpadów w piecach domowych na zdrowie i środowisko.	Gmina Miasto Ełk/Centrum Edukacji Ekologicznej w Ełku	2025	50 tys. zł - środki własne Gminy Miasta Ełk - budżet państwa
Cel 2. Aktywizacja oraz integracja społeczna				
D.2.1. Zwiększenie dostępności do placówek edukacyjnych na obszarze rewitalizacji	Niepełnosprawność jest jedną z głównych przyczyn przyznawania świadczeń pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji. Wsparcie będzie koncentrować się na dostosowaniu infrastruktury placówek edukacyjnych (budynków, terenów) w celu zwiększenia aktywności społecznej osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.	Placówki oświatowe, dla których organem prowadzącym jest Gmina Miasto Ełk	2024-2028	1 mln zł - środki własne Gminy Miasta Ełk - FEWiM 2021-2027 (środki ZIT dla MOF Ełk, Priorytet 5. Edukacja i kompetencje EFRR)

Nazwa	Opis	Podmiot realizujący	Okres realizacji	Koszt i źródła finansowania
D.2.2. Wzmocnienie potencjału kształcenia dzieci i młodzieży	Realizowane będzie wsparcie zwiększające atrakcyjność edukacji przedszkolnej, podstawowej i ponadpodstawowej jako elementu integracji i aktywizacji społecznej. Szczególny nacisk będzie położony na rozwój kompetencji kluczowych, umiejętności podstawowych, przekrojowych i zawodowych uczniów. Realizowane będzie również wsparcie poza edukacją formalną na rzecz rozwoju pasji i zainteresowań. Przewiduje się także doskonalenie umiejętności i kwalifikacji nauczycieli oraz aktywne wsparcie rodzin uczniów.	Placówki oświatowe, dla których organem prowadzącym jest Gmina Miasto Ełk	2024-2028	2 mln zł - środki własne Gminy Miasta Ełk - FEWiM 2021-2027 (środki ZIT dla MOF Ełk, Priorytet 6. Edukacja i kompetencje EFS+)
D.2.3. Działania edukacyjne i promocyjne w zakresie dziedzictwa kulturowego i zabytków Ełku	Obszar rewitalizacji koncentruje najstarszą, zabytkową zabudowę Ełku. W ramach upowszechnienia wśród lokalnej społeczności wiedzy o ełckich zabytkach i promocji tego zasobu w celach turystycznych przewiduje się m.in. włączenie problematyki dziedzictwa kulturowego do kształcenia w miejskich placówkach oświatowych, upowszechnienie materiałów informacyjno – edukacyjnych o dziedzictwie kulturowym Ełku, oznakowanie obiektów zabytkowych na obszarze rewitalizacji tablicami	Gmina Miasto Ełk, właściciele obiektów zabytkowych	2024-2026	100 tys. zł środki własne Gminy Miasta Ełk

Nazwa	Opis	Podmiot realizujący	Okres realizacji	Koszt i źródła finansowania
	informacyjnymi i tabliczkami Zabytek Prawem Chroniony.			
D.2.4. Nowe Śródmieście Miasta Ełk. Miniprzewodnik historyczny	Przygotowanie i wydanie publikacji z opisem i zdjęciami wybranych miejsc/obiektów na obszarze rewitalizacji. Publikacja będzie służyła budowaniu tożsamości i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji, a także będzie miała wymiar turystyczny.	Muzeum Historyczne w Ełku	2024	20 tys. zł środki własne Gminy Miasta Ełk
Cel 3. Poprawa warunków zamieszkania i stanu technicznego budynków				
D.3.1. Dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku	Obszar rewitalizacji koncentruje najstarszą, zabytkową zabudowę Ełku. Dotacje na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych będą udzielane obiektom: 1. wpisanym do rejestru zabytków lub gminnej ewidencji zabytków, 2. będącym w złym stanie technicznym, 3. posiadającym dla Ełku istotne znaczenie historyczne, artystyczne lub turystyczno – rekreacyjne.	Gmina Miasto Ełk	2024-2030	1,5 mln zł środki własne Gminy Miasta Ełk
D.3.2. Ustanowienie funkcji miejskiego konserwatora zabytków	Na obszarze rewitalizacji skoncentrowana jest zabytkowa zabudowa Ełku. Znaczną część obszaru zajmuje układ urbanistyczny objęty ochroną konserwatorską. Powołanie do życia funkcji miejskiego konserwatora zabytków	Gmina Miasto Ełk	2025-2030	700 tys. zł środki własne Gminy Miasta Ełk

Nazwa	Opis	Podmiot realizujący	Okres realizacji	Koszt i źródła finansowania
	przyczyni się do szybszej reakcji na zagrożenia dla zabytków i tym samym większej skuteczności opieki nad zabytkami.			

5. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Dokument pn. „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027” wskazuje, że gminne programy rewitalizacji będą obligatoryjnie pełnić funkcję strategii IIT w odniesieniu do przewidzianych w nich działań finansowanych ze środków polityki spójności. W związku z tym w dokumencie określono niezbędne cechy gminnego programu rewitalizacji, z których każda jest konsekwencją i uzupełnieniem kolejnych:

- Kompleksowość i podejście zintegrowane

Definicja rewitalizacji w art. 1 ustawy o rewitalizacji wskazuje, że proces ten powinien mieć charakter kompleksowy oraz zintegrowany poprzez realizację wzajemnie dopełniających się działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowanych na obszarze rewitalizacji. Podejście zintegrowane wymaga ścisłej koordynacji działań w ramach polityki rewitalizacyjnej. W GPR Miasta Ełku zostało to osiągnięte poprzez umieszczenie w programie przedsięwzięć odpowiadających na autentyczne potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji, wyrażone w procesie jego uspołecznionego opracowania. GPR Miasta Ełku zawiera działania uwzględniające aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny oraz środowiskowy obszaru rewitalizacji zgodnie z przeprowadzoną diagnozą opartą o analizę wyzwań i potencjałów, przed jakimi stoi obszar.

Zastosowanie podejścia zintegrowanego zabezpiecza przed realizacją pojedynczych, niepowiązanych ze sobą przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. W przypadku GPR Miasta Ełku określone wyzwania strategiczne, wyrażone w celach głównych i kierunkach działań, wskazują na szerszą koncepcję działań rewitalizacyjnych niż wymiar wynikających z dokumentu przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Przedsięwzięcia infrastrukturalne korespondują z zaplanowanymi działaniami społecznymi i razem stanowią kompleksową odpowiedź na deficyty obszaru rewitalizacji, będąc źródłem szerszego oddziaływania na jego zmiany. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne wynikające z GPR Miasta Ełku charakteryzują się wzajemnymi powiązaniem i synergią, co zostało udowodnione w tabeli nr 18, dzięki czemu nastąpi synchronizacja ich efektów i spotęgowanie oddziaływania na sytuację kryzysową obszaru rewitalizacji.

- Koncentracja

Koncentracja w rewitalizacji oznacza skupienie na potrzebach obszaru interwencji, który posiada istotne znaczenie dla rozwoju gminy, a jednocześnie dotknięty jest szczególnym nasileniem problemów. GPR Miasta Ełku koncentruje się na obszarze rewitalizacji obejmującym znaczną część centrum Ełku. Na tym terenie zdiagnozowano szczególną koncentrację problemów, biorąc pod uwagę wartości wskaźników opisujących zjawiska problemowe. Obszar rewitalizacji ma zarazem istotne znaczenie dla rozwoju gminy, co potwierdzają zapisy dokumentów strategicznych i planistycznych Gminy Miasta Ełk. Za sprawą przewidzianych w programie projektów o charakterze rozwojowym zostaną pobudzone procesy odnowy tego obszaru, oddziałując korzystnie na sąsiedztwo.

W GPR Miasta Ełku ujęto projekty, w których część działań może zostać zrealizowana poza obszarem, co dopuszcza zapis art. 15 ust. 3 ustawy o rewitalizacji. Są to projekty o charakterze społecznym, w których infrastruktura potrzebna do przeprowadzenia niektórych działań aktywizacyjnych i integracyjnych jest umiejscowiona w bliskim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji. Przedsięwzięcia te są zgodne z celami GPR, a ich uczestnikami będą mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

- Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w niniejszym programie muszą wykazywać komplementarność na kilku płaszczyznach: przestrzenną, problemową, proceduralno-instytucjonalną, międzyokresową i źródeł finansowania (art. 15 ust. 1 pkt 6 ustawy o rewitalizacji). Poniżej zaprezentowano sposób zapewnienia komplementarności pomiędzy przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi ujętymi w GPR Miasta Ełku. Wykazuje on, że GPR Miasta Ełku zapewnia całościową interwencję i zintegrowanie procesu rewitalizacji, w efekcie czego dojdzie do strukturalnych zmian na obszarze rewitalizacji.

Tabela 17 Komplementarność między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi na obszarze rewitalizacji.

Obszary komplementarności	Opis mechanizmów zapewnienia komplementarności
Przestrzenna	<p>Przedsięwzięcia ujęte w programie skoncentrowane są na rozwiązaniu problemów występujących na obszarze rewitalizacji, wyznaczonym zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji Uchwałą nr XLIV.445.2022 Rady Miasta Ełku z dnia 22 czerwca 2022 r. Zaplanowane przedsięwzięcia będą efektywnie oddziaływały na cały obszar dotknięty kryzysem, zapewniając efekt synergii. Będą prowadzone w taki sposób, aby niwelować zjawiska kryzysowe, a nie przenosić je w inne miejsca, w tym poza obszar rewitalizacji, czy też doprowadzać do segregacji, wykluczenia, powstania innych niepożądanych efektów społecznych. Z uwagi na istotną rolę centrum Ełku w życiu społeczno-gospodarczym miasta zaplanowana interwencja będzie źródłem szerszego oddziaływania - z pozytywnych efektów działań rewitalizacyjnych skorzystają również inni mieszkańcy Ełku oraz mieszkańcy okolicznych miejscowości, turyści i inni użytkownicy obszaru.</p> <p>Poza obszarem rewitalizacji przewidziano realizację niektórych działań w ramach 5 przedsięwzięć rewitalizacyjnych o charakterze społecznym, ze względu na umiejscowienie niezbędnej infrastruktury w sąsiedztwie obszaru rewitalizacji – Klub Seniora, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, przestrzenie publiczne. Przedsięwzięcia te są zgodne z celami GPR, a ich uczestnikami będą mieszkańcy obszaru rewitalizacji.</p>

Problemowa

Planowane przedsięwzięcia zostały przygotowane po dokładnej analizie problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji. Odnoszą się do wyzwań w sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, tworząc spójną całość służącą realizacji celów GPR Miasta Ełku. Poszczególne przedsięwzięcia wpisują się w kierunki działań, a co za tym idzie, również w wyznaczone cele programu. Jednocześnie realizują zapisy innych dokumentów strategicznych miasta i Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku.

Szczególnie istotne są działania zmierzające do zwiększenia spójności społecznej. Przede wszystkim mają na celu wspieranie grup zagrożonych marginalizacją jak seniorzy, bezrobotni, młodzież, rodziny doświadczające przemocy i trudności opiekuńczo-wychowawczych. Jedną z kluczowych form pracy socjalnej z osobami zagrożonymi marginalizacją bądź wykluczeniem społecznym będzie pedagogika ulicy (streetworking), prowadzona w ich bezpośrednim środowisku (podwórku, ulicy, parku itp.). Dlatego aktywizacji społeczno-gospodarczej będą służyły projekty poprawiające warunki przestrzenne, techniczne i środowiskowe obszaru rewitalizacji, w tym przedsięwzięcia z zakresu remontów budynków i zagospodarowania terenów publicznych oraz podwórek, które dadzą możliwość stworzenia przestrzeni ekologicznych, bezpiecznych, atrakcyjnych i dostępnych do aktywności społecznych. Zwiększy się rola sektora kultury w sferze włączenia społecznego, której bazą będzie istniejąca i planowana infrastruktura ełckich instytucji kultury. Poprawa atrakcyjności przestrzeni obszaru rewitalizacji, podniesienie jej prestiżu sprzyjać będzie również rozwojowi oferty handlowej i usługowej.

Zieleń miejska to jeden z kluczowych i najbardziej oczekiwanych przez mieszkańców zakresów interwencji na obszarze rewitalizacji. Oczekuje się zwiększania dostępu do terenów zieleni, zabezpieczenia i rozwoju tego zasobu. W kontekście deficytu powierzchni chłonnej i zanieczyszczenia powietrza, zielona infrastruktura ma służyć adaptacji obszaru rewitalizacji do zmian klimatycznych. W wymiarze społecznym tereny zielone będą stanowić swoistą enklawę, dającą mieszkańcom kontakt z przyrodą, miejsce odpoczynku i spotkań, w szczególności osobom mniej mobilnym. Podniosą również atrakcyjność budynków i przyległych przestrzeni, w których na co dzień funkcjonują mieszkańcy i przedsiębiorcy.

Miasto realizować będzie działania z zakresu mobilności miejskiej, które poprawią jakość środowiska na obszarze rewitalizacji, a także zwiększą wewnętrzną i zewnętrzną dostępność obszaru, poprawią dostępność usług publicznych i rynkowych.

Zaplanowane inwestycje infrastrukturalne służą celom społecznym, jednocześnie poprawiając warunki środowiskowe i porządkując przestrzeń publiczną.

Proceduralno- instytucjonalna

Komplementarność proceduralno - instytucjonalna będzie realizowana z wykorzystaniem dotychczasowych doświadczeń, procedur i dobrych praktyk związanych z przygotowaniem i realizacją programów rewitalizacji i innych dokumentów strategicznych Gminy Miasta Ełku. Tym samym system zarządzania rewitalizacją zostanie osadzony w istniejącym systemie zarządzania miastem. Powołany jest interdyscyplinarny Zespół ds. rewitalizacji. Komórką koordynującą i monitorującą przedsięwzięcia rewitalizacyjne jest Wydział Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Ełku. Za przygotowanie i realizację poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych odpowiadać będą beneficjenci, wśród których są Gmina Miasto Ełk, jednostki organizacyjne gminy, instytucje kultury, szpital, organizacje pozarządowe, wspólnoty mieszkaniowe.

Powołany został Komitet Rewitalizacji, będący forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy oraz pełniący funkcję opiniotwórczą – doradcą dla Prezydenta Ełku. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa uchwała nr LIII.568.2023 Rady Miasta Ełku z dnia 26 kwietnia 2023 r.

Przedsięwzięcia zostały zidentyfikowane w procesie partycypacji społecznej, w oparciu o otwarty nabór, a ich realizatorzy posiadają odpowiedni potencjał i doświadczenie, w tym w pozyskiwaniu i rozliczaniu zewnętrznego dofinansowania.

Proces rewitalizacji Ełku trwa od lat 90. GPR Miasta Ełku jest trzecim programem rewitalizacji realizowanym w centrum miasta. W szczególności zachowuje ciągłość przestrzenną i programową z Programem Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023 (lokalny program rewitalizacji). Z tego programu zrealizowanych zostało 39 z 55 projektów (stan na koniec 2022 r.), a ich rezultaty będą służyły przedsięwzięciom rewitalizacyjnym zaplanowanym w GPR. Monitoring realizacji programu wskazał, że pomimo poprawy wskaźników centrum Ełku pozostało obszarem z kumulacją negatywnych zjawisk społecznych, co potwierdziła najnowsza diagnoza delimitacyjna. Dlatego potrzebna jest kontynuacja działań rewitalizacyjnych.

Międzyokresowa

Realizując proces rewitalizacji, Gmina Miasto Ełk oraz inne podmioty sięgały po wsparcie finansowe działań rewitalizacyjnych z funduszy europejskich w każdej perspektywie finansowej UE. W ramach funduszy UE na lata 2014-2020 pozyskano dofinansowanie na realizację 21 projektów ujętych w Programie Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023, dzięki którym osiągnięte zostały pozytywne efekty społeczne, a powstała infrastruktura będzie używana do kontynuacji działań rewitalizacyjnych w nadchodzących latach. W szczególności wykorzystany zostanie potencjał ECRS „STAJNIA” jako instytucji będącej sercem procesu odnowy centrum Ełku. Rozpoczęła ona działalność w 2019 r. po zakończeniu modernizacji budynku w kompleksie

Źródła finansowania

dawnych koszar wojskowych. W ubiegłych latach zrealizowano przebudowę/adaptację budynków instytucji świadczących usługi społeczne (MOPS, PCPR, Klub Seniora) oraz zabytkowej sali sportowej pod nowe funkcje społeczne – obiekty te będą aktywnie użytkowane do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w GPR.

Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR, o której mowa w art. 22 ustawy o rewitalizacji, będzie przeprowadzana co 2 lata, czyli częściej niż wymagają tego przepisy ustawy o rewitalizacji. Corocznie zaś będzie monitorowany stan realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne ujęte w programie będą finansowane w oparciu o środki własne Gminy Miasta Ełk, środki prywatne, uzupełnione o fundusze Unii Europejskiej, środki samorządowe i krajowe.

Planuje się m.in. wykorzystanie funduszy UE przeznaczonych dla MOF Ełk w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, na dofinansowanie niektórych przedsięwzięć infrastrukturalnych (EFRR - efektywność energetyczna, mobilność miejska) oraz z zakresu włączenia społecznego (EFS+).

Tabela 18 Analiza oddziaływania i powiązań przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w GPR Ełku

Numer przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Oddziaływanie projektu na poszczególne sfery ¹¹	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami podstawowymi	Powiązanie ze zrealizowanymi projektami rewitalizacyjnymi
1.1.	S, G, PF, Ś, T	1.2, 1.6, 2.1, 2.2, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 2.8	<ul style="list-style-type: none"> Adaptacja budynku na potrzeby działalności Ełckiego Centrum Rewitalizacji Społecznej (Program Rewitalizacji Ełku na lata 2016-2023, dalej PRE 2016-2023) Nowe Śródmieście Miasta Ełk – wzór na rewitalizację (PRE 2016-2023) Rewitalizacja zniszczonych terenów u zbiegu ulic J. Dąbrowskiego i T. Kościuszki w Ełku (Program Rewitalizacji Ełku do roku 2016, dalej PRE 2016)
1.2.	S, PF, Ś, T	1.1, 1.6, 1.8	<ul style="list-style-type: none"> Rewitalizacja zniszczonych terenów u zbiegu ulic J. Dąbrowskiego i T. Kościuszki w Ełku (PRE 2016)
1.3.	S, PF, Ś, T	1.12, 1.13, 2.1, 2.2, 2.6, 2.7, 2.8	<ul style="list-style-type: none"> Nowe Śródmieście Miasta Ełk – wzór na rewitalizację (PRE 2016-2023) Przebudowa ul. Wojska Polskiego (PRE 2016-2023)
1.4.	S, PF, Ś, T	1.12, 2.1, 2.2, 2.6, 2.7, 2.8	<ul style="list-style-type: none"> Nowe Śródmieście Miasta Ełk – wzór na rewitalizację (PRE 2016-2023) Zagospodarowanie pustych przestrzeni dla rozwoju funkcji turystyczno – rekreacyjnych w mieście Ełk (PRE 2016-2023) Zagospodarowanie terenu pomiędzy rzeką Ełk a ul. Żeromskiego (PRE 2016-2023)
1.5.	S, G, PF, Ś, T	2.1, 2.2, 2.7	<ul style="list-style-type: none"> Przebudowa ul. Wojska Polskiego (PRE 2016-2023) Prace renowacyjne w Kościele pw. Najświętszego Serca Jezusowego w Ełku (PRE 2016-2023)
1.6.	S, G, PF, Ś, T	1.1, 1.2, 1.8, 2.1, 2.2, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 2.8	<ul style="list-style-type: none"> Rewitalizacja zniszczonych terenów u zbiegu ulic J. Dąbrowskiego i T. Kościuszki w Ełku (PRE 2016)
1.7.	S, PF, Ś, T	1.12, 2.1, 2.2, 2.3, 2.7	<ul style="list-style-type: none"> Kompleksowa modernizacja obiektów sportowo – rekreacyjnych przy MOSiR w Ełku dla rozwoju turystyki (PRE 2016) Przebudowa ulicy Piłsudskiego wraz z parkingami, chodnikami i budową ścieżki rowerowej (PRE 2016)
1.8.	S, PF, Ś, T	1.2, 1.3, 1.6	<ul style="list-style-type: none"> Rewitalizacja zniszczonych terenów u zbiegu ulic J. Dąbrowskiego i T. Kościuszki w Ełku (PRE 2016) Budowa ulicy Mickiewicza – II etap (PRE 2016)

¹¹ S – Społeczną, G – Gospodarczą, PF – Przestrzenno-Funkcjonalną, Ś – Środowiskową, T – Techniczną

Numer przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Oddziaływanie projektu na poszczególne sfery ¹¹	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami podstawowymi	Powiązanie ze zrealizowanymi projektami rewitalizacyjnymi
1.9.	S, PF, Ś, T	1.1, 1.4, 1.6	<ul style="list-style-type: none"> Zagospodarowanie pustych przestrzeni dla rozwoju funkcji turystyczno – rekreacyjnych w mieście Ełk (PRE 2016-2023) Zagospodarowanie terenu pomiędzy rzeką Ełk a ul. Żeromskiego (PRE 2016-2023)
1.10.	S, PF, Ś, T	1.11, 2.2, 2.6, 2.7, 3.6	<ul style="list-style-type: none"> Nowe Śródmieście Miasta Ełk – wzór na rewitalizację (PRE 2016-2023) Lokalne perspektywy (PRE 2016-2023)
1.11.	S, PF, Ś	1.11, 2.2, 2.6, 2.7, 3.6	brak
1.12.	S, PF, Ś, T	1.3, 1.8, 1.13	<ul style="list-style-type: none"> Budowa Ełckiej Promenady dla podniesienia atrakcyjności turystycznej miasta (PRE 2016) Rozbudowa promenady pieszo – rowerowej wzdłuż nadbrzeża jeziora Ełckiego (PRE 2016) Przebudowa ulicy Piłsudskiego wraz z parkingami, chodnikami i budową ścieżki rowerowej (PRE 2016) Budowa ulicy Mickiewicza – II etap (PRE 2016) Rewitalizacja zdegradowanych terenów komunalnych nad rzeką Ełk u zbiegu ul. Parkowej i Wojska Polskiego (PRE 2016-2023) Zagospodarowanie pustych przestrzeni dla rozwoju funkcji turystyczno – rekreacyjnych w mieście Ełk (PRE 2016-2023)
1.13.	S, G, PF, Ś, T	1.3, 1.12, 3.5	<ul style="list-style-type: none"> Przebudowa ulicy Piłsudskiego wraz z parkingami, chodnikami i budową ścieżki rowerowej (PRE 2016) Budowa ulicy Mickiewicza – II etap (PRE 2016) Renowacja zabytkowego Parku Solidarności wraz z modernizacją budynków mieszkalnych przy ulicach: Małeckich i 3-go Maja (PRE 2016)
2.1.	S, G	1.1, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 2.2, 2.3, 2.5, 2.7, 2.9,	<ul style="list-style-type: none"> Adaptacja budynku na potrzeby działalności Ełckiego Centrum Rewitalizacji Społecznej (PRE 2016-2023) Ełckie Centrum Rewitalizacji Społecznej z kompleksową ścieżką wsparcia (PRE 2016-2023) Wsparcie ełckich rodzin (PRE 2016-2023)
2.2.	S	1.1, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.10, 1.11, 2.1, 2.3, 2.5, 2.7, 2.9, 2.10, 2.13, 3.6	<ul style="list-style-type: none"> Adaptacja budynku na potrzeby działalności Ełckiego Centrum Rewitalizacji Społecznej (PRE 2016-2023) Modernizacja infrastruktury i wyposażenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ełku przy ul. Piłsudskiego 8 (PRE 2016-2023) Centrum Aktywności Seniorów (PRE 2016-2023) Ełckie Centrum Rewitalizacji Społecznej z kompleksową ścieżką wsparcia (PRE 2016-2023)

Numer przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Oddziaływanie projektu na poszczególne sfery ¹¹	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami podstawowymi	Powiązanie ze zrealizowanymi projektami rewitalizacyjnymi
			<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie etckich rodzin (PRE 2016-2023) • Razem przeciw wykluczeniu społecznemu (PRE 2016-2023) • Lokalne perspektywy (PRE 2016-2023)
2.3.	S	1.1, 1.7, 2.1, 2.2, 2.13	<ul style="list-style-type: none"> • Adaptacja budynku na potrzeby działalności Etckiego Centrum Rewitalizacji Społecznej (PRE 2016-2023) • Modernizacja infrastruktury i wyposażenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Etku przy ul. Piłsudskiego 8 (PRE 2016-2023) • Centrum Aktywności Seniorów (PRE 2016-2023)
2.4.	S	1.1, 1.3, 1.4, 1.6, 2.6, 2.8, 2.13, 3.6	<ul style="list-style-type: none"> • To jest moje miejsce, bo kocham to miejsce (PRE 2016-2023) • Lokalne perspektywy (PRE 2016-2023) • Utworzenie i funkcjonowanie młodzieżowego klubu integracji społecznej (PRE 2016-2023)
2.5.	S, G	1.1, 1.6, 2.1, 2.2	<ul style="list-style-type: none"> • Adaptacja budynku na potrzeby działalności Etckiego Centrum Rewitalizacji Społecznej (PRE 2016-2023) • Modernizacja infrastruktury i wyposażenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Etku przy ul. Piłsudskiego 8 (PRE 2016-2023) • Etckie Centrum Rewitalizacji Społecznej z kompleksową ścieżką wsparcia (PRE 2016-2023)
2.6.	S, PF, T	1.1, 1.3, 1.4, 1.6, 1.10, 1.11, 2.7, 2.8, 2.9, 2.13, 3.6	<ul style="list-style-type: none"> • To jest moje miejsce, bo kocham to miejsce (PRE 2016-2023) • Lokalne perspektywy (PRE 2016-2023) • Utworzenie i funkcjonowanie młodzieżowego klubu integracji społecznej (PRE 2016-2023)
2.7.	S, PF, T	1.1, 1.2-1.7, 1.10, 1.11, 2.1, 2.2, 2.6, 2.8, 2.9, 2.13, 3.6	<ul style="list-style-type: none"> • Adaptacja budynku na potrzeby działalności Etckiego Centrum Rewitalizacji Społecznej (PRE 2016-2023) • Modernizacja zabytkowego budynku przy ul. Armii Krajowej 16 w Etku (PRE 2016-2023) • To jest moje miejsce, bo kocham to miejsce (PRE 2016-2023) • Lokalne perspektywy (PRE 2016-2023)
2.8.	S, PF, T	1.1, 1.3, 1.4, 1.6, 2.6, 2.7, 2.9, 2.13, 3.6	<ul style="list-style-type: none"> • To jest moje miejsce, bo kocham to miejsce (PRE 2016-2023) • Lokalne perspektywy (PRE 2016-2023)
2.9.	S	2.1, 2.2, 2.6, 2.7, 2.8, 2.13	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja zabytkowego budynku przy ul. Armii Krajowej 16 w Etku (PRE 2016-2023)
2.10.	S	2.1, 2.11, 2.12	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja zabytkowego budynku przy ul. Armii Krajowej 16 w Etku (PRE 2016-2023)

Numer przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Oddziaływanie projektu na poszczególne sfery ¹¹	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami podstawowymi	Powiązanie ze zrealizowanymi projektami rewitalizacyjnymi
2.11.	S, T	2.10, 2.12	W ramach PRE 2016-2023 przygotowana została koncepcja modernizacji i przebudowy biblioteki oraz dokumentacja techniczna. Wykonano również drobne prace inwestycyjne.
2.12.	T	2.10, 2.12	W ramach PRE 2016-2023 przygotowana została koncepcja modernizacji i przebudowy biblioteki oraz dokumentacja techniczna. Wykonano również drobne prace inwestycyjne.
2.13.	S	2.2, 2.3, 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 2.9	<ul style="list-style-type: none"> • Adaptacja budynku na potrzeby działalności Ełckiego Centrum Rewitalizacji Społecznej (PRE 2016-2023) • Utworzenie i funkcjonowanie młodzieżowego klubu integracji społecznej (PRE 2016-2023) • To jest moje miejsce, bo kocham to miejsce (PRE 2016-2023) • Lokalne perspektywy (PRE 2016-2023)
3.1.	T	3.2, 3.4	Projekty dot. termomodernizacji budynków publicznych były ujęte w PRE 2016 oraz PRE 2016-2023.
3.2.	T	3.2, 3.3, 3.4, 3.6	Projekty dot. termomodernizacji budynków mieszkalnych były ujęte w PRE 2016 oraz PRE 2016-2023.
3.3.	T	3.2, 3.4, 3.6	<ul style="list-style-type: none"> • Rewitalizacja budynków mieszkalnych przy ulicy Mickiewicza 26, 28, 32, 34 (PRE 2016) • Termomodernizacja budynku przy ul. Orzeszkowej 16, 18 (PRE 2016-2023)
3.4.	PF, T	3.1, 3.2, 3.6	<ul style="list-style-type: none"> • To jest moje miejsce, bo kocham to miejsce (PRE 2016-2023) • Lokalne perspektywy (PRE 2016-2023) • Rewitalizacja ełckich podwórek (PRE 2016-2023)
3.5.	T	1.13	<ul style="list-style-type: none"> • Renowacja zabytkowego Parku Solidarności wraz z modernizacją budynków mieszkalnych przy ulicach: Małeckich i 3-go Maja (PRE 2016)
3.6.	PF, T	1.10, 2.2, 2.4, 2.6, 2.7, 2.8, 3.2, 3.3, 3.4	<ul style="list-style-type: none"> • Rewitalizacja ełckich podwórek (PRE 2016-2023)

6. Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy

GRP Miasta Ełku jest dokumentem o charakterze operacyjnym, który ze względu na swoją kompleksowość integruje zapisy różnych dokumentów strategicznych i planistycznych gminy w odniesieniu do obszaru rewitalizacji. W rozdziale poddano analizie zgodność GPR Miasta Ełku z dokumentami, o których mowa art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy o rewitalizacji.

- **Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku 2030** (strategia rozwoju ponadlokalnego, przyjęta uchwałami nr LVI.606.2023 Rady Miasta Ełku z dnia 6 września 2023 r. oraz nr LXXIX/605/2023 Rady Gminy Ełk z dnia 31 sierpnia 2023 r.)

Miasto Ełk i Gmina Ełk współpracują ze sobą w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku (MOF Ełku). Dążąc do kontynuowania i zacieśnienia partnerskiej współpracy, władze miejskie i gminne zdecydowały o przyjęciu strategii rozwoju ponadlokalnego pn. Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku 2030, która jest kluczowym dokumentem strategicznym obu samorządów. Diagnoza strategiczna wskazała 11 wyzwań rozwojowych MOF Ełku, do których zaliczona została rewitalizacja Ełku oraz zdegradowanych terenów na terenach wiejskich.

Istotną rolę rewitalizacji w rozwoju MOF Ełku podkreślono w planie strategicznym. Jest ona elementem wizji: „MOF Ełku to obszar zrównoważonej polityki przestrzennej i społecznej, której istotnym wymiarem jest rewitalizacja. Mieszkańcy uczestniczą aktywnie w kreowaniu rozwoju i są ważnym partnerem zachodzących przemian w przestrzeni MOF Ełku”.

W strukturze celów wyróżniono cel strategiczny 4. Wzmocnienie spójności społecznej. Wskazano w nim, że wzrost znaczenia Ełku i jego obszaru funkcjonalnego nie może odbyć się bez silniejszego włączenia obszarów o szczególnej koncentracji problemów społeczno-gospodarczych w procesy rozwojowe. Cel szczegółowy 4.1. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych zakłada następujące kierunki działań:

- A. Delimitacja zjawisk kryzysowych, wyznaczenie obszarów zdegradowanych oraz obszarów rewitalizacji w Ełku oraz w Gminie Ełk;
- B. Wypracowanie w sposób partycypacyjny założeń rewitalizacji w Ełku oraz Gminie Ełk, w formie Gminnych Programów Rewitalizacji;
- C. Prowadzenie działań rewitalizacyjnych, bieżący monitoring i ewaluacja procesów rewitalizacyjnych w MOF Ełku;
- D. Rozwój podmiotów działających na rzecz aktywizacji i integracji społecznej.

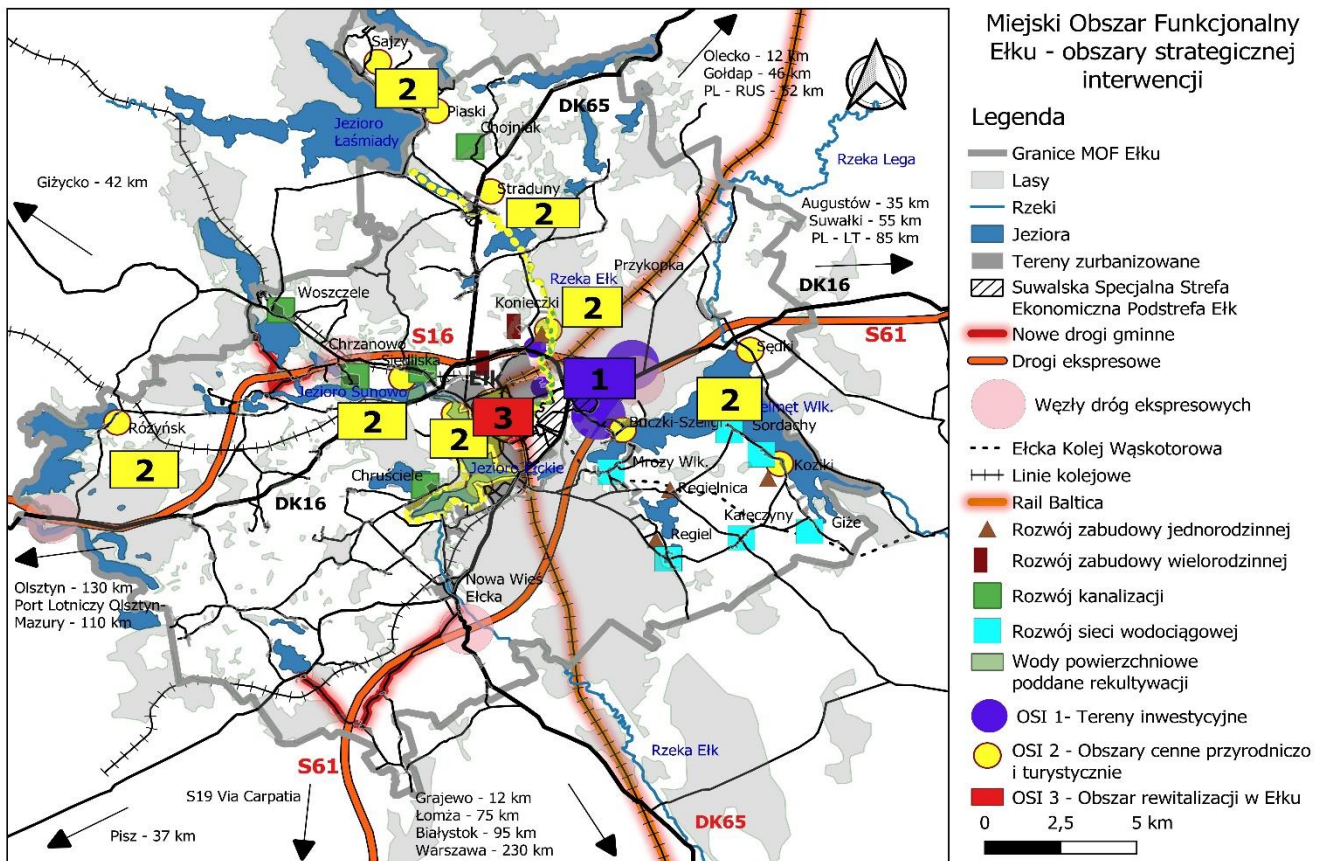
Zauważono przy tym, że rewitalizacja co do zasady jest przedsięwzięciem przekrojowym i komplementarnym. Stąd wszystkie cele GPR wykazują spójność z celami i kierunkami działań strategii:

- Cel strategiczny 1. Zwiększenie atrakcyjności MOF Ełku jako miejsca zamieszkania
 - Cel szczegółowy 2.1. Stworzenie warunków do zwiększenia zasobów mieszkaniowych
 - Cel szczegółowy 2.2. Rozwój oferty i infrastruktury czasu wolnego
- Cel strategiczny 3. Poprawa stanu środowiska

- Cel szczegółowy 3.2. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatycznych
- Cel szczegółowy 3.3. Wspieranie rozwoju ekogospodarki
- Cel strategiczny 4. Wzmocnienie spójności społecznej
 - Cel szczegółowy 4.2. Wzmocnienie opieki zdrowotnej i usług społecznych
 - Cel szczegółowy 4.3. Zwiększenie potencjału instytucjonalnego i kadrowego organizacji społecznych i liderów społecznych
 - Cel szczegółowy 4.4. Poprawa dostępu do usług.

Mając na uwadze cele strategiczne i szczegółowe rozwoju MOF Elku wyznaczono trzy obszary strategicznej interwencji (OSI). Służy to skupieniu działań na obszarach dających największe szanse na przyspieszenie rozwoju oraz zwróceniu szczególnej uwagi na tereny koncentracji zjawisk problemowych. Jednym z OSI jest obszar rewitalizacji w Elku, określony uchwałą nr XLIV.445.2022 Rady Miasta Elku z dnia 22 czerwca 2022 r.

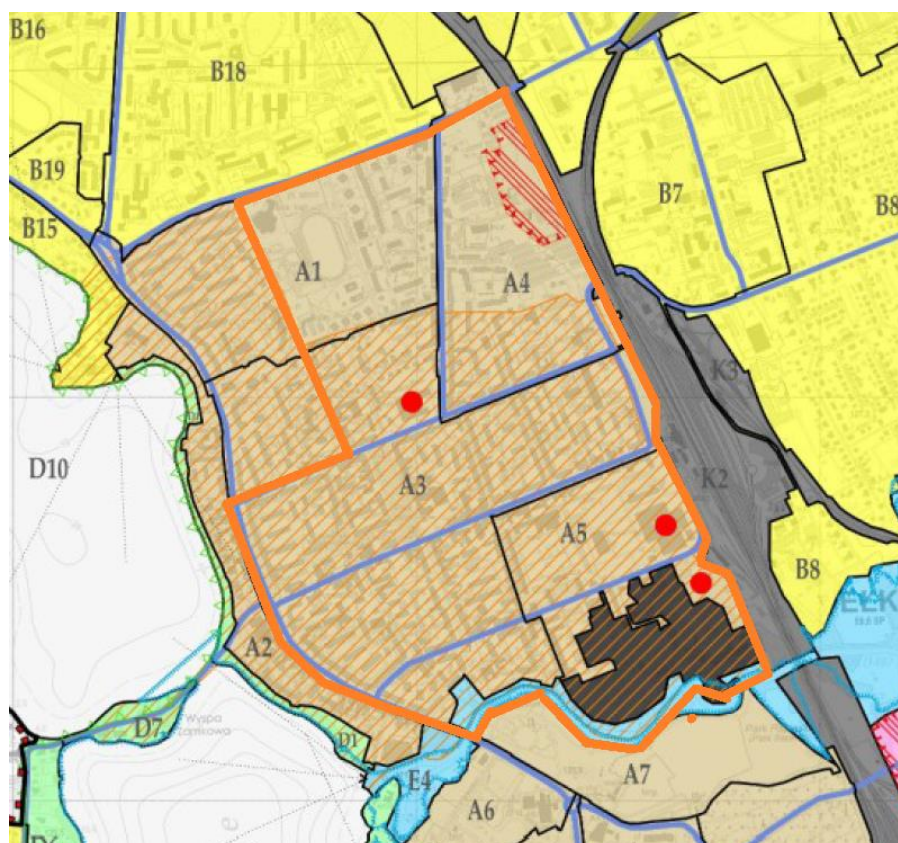
Rysunek 4 Obszary Strategicznej Interwencji w MOF Elku na tle modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej (źródło: Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elku 2030).

- **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ełku** (uchwała nr XXXVI.362.2021 Rady Miasta Ełku z dnia 24 listopada 2021 roku)

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ełku (SUiKZP) określa politykę przestrzenną Ełku, w tym zasady zagospodarowania przestrzennego. Wskazuje kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania przestrzennego oraz lokalne zasady użytkowania terenu. Zasadniczym celem SUiKZP jest umożliwienie prowadzenia spójnej polityki przestrzennej, powiązanej z rozwojem gospodarczym i społecznym, z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Rysunek 5 Mapa z podziałem Ełku na tereny, którym w SUiKZP przypisane są kierunki i zasady zagospodarowania przestrzennego (kolorem pomarańczowym schematycznie zaznaczone są granice obszaru rewitalizacji; opracowanie własne na podstawie SUiKZP).

Poniższe kierunki i zasady zagospodarowania przestrzennego jednostek strukturalnych ze Strefy A – Śródmiejskiej, obejmującej obszar rewitalizacji, wykazują zgodność z celami nr 1 i 3 GPR:

- Obszar A1 - W granicach kwartału występuje historyczna zabudowa kamienicowa, która wraz z jej otoczeniem wymaga rehabilitacji. Otwarte tereny zielone powinny zachować swój ogólnodostępny charakter i funkcję zieleńców osiedlowych. Zieleń należy urządzać w postaci skwerów, pełniących funkcję rekreacyjno-wypoczynkową.
- Obszar A3 - Należy dążyć do wykreowania prestiżowej przestrzeni wysokiej jakości, będącej komfortowym miejscem do życia. Cel ten można osiągnąć poprzez zachowanie zieleni wysokiej, poprawę jakości zieleni urządzonej, tworzenie nowych miejsc pozwalających na wypoczynek oraz dążenie do spójności architektonicznej. Należy zachować istniejące zieleńce i dążyć do zwiększenia ich ilości wokół budynków mieszkalnych. Istotne jest także tworzenie placów

i skwerów, pełniących funkcję rekreacyjno-wypoczynkową, umożliwiających organizację wydarzeń plenerowych i integrujących mieszkańców.

Obszary zabudowane, położone w strefie centralnej, powinny zostać poddane dalszym procesom rehabilitacyjnym, ze zwróceniem uwagi na likwidację źródeł emisji zanieczyszczeń. Remontu wymaga jeszcze duża ilość historycznych kamienic, należy też dążyć do poprawy komfortu życia mieszkańców śródmieścia poprzez odnowę podwórek – tworzenie zieleńców, placów zabaw, komunikacji wewnętrznej oraz parkingów.

W obrębie kwartału należy uczytelnić układ przestrzeni komunikacyjnych, m.in. przez powiązanie istniejących ścieżek rowerowych, a także zaprojektowanie traktu rowerowego, łączącego dworzec i centrum handlowe ze ścieżką wokół Jeziora Ełckiego.

- Obszar A4 - W granicach kwartału występuje historyczna zabudowa kamienicowa, która wraz z jej otoczeniem wymaga rehabilitacji. W jej ramach należy zwrócić uwagę na likwidację źródeł emisji zanieczyszczeń. Konieczne jest uczytelnienie systemu komunikacji wewnętrznej, podniesienie jakości zagospodarowania podwórek, zapewnienie odpowiedniej ilości miejsc parkingowych do obsługi istniejących i projektowanych obiektów, a także zwiększenie ilości terenów zielonych.
- Obszar A5 - Obszar obejmuje w większości zabudowania pokoszarowe, posiadające wysokie walory zabytkowe i stanowiące potencjał rozwoju nowych inwestycji w centrum miasta. Należy kontynuować rozpoczęty proces zagospodarowania terenu powojkowego, przy czym trzeba zwrócić szczególną uwagę na zapewnienie odpowiedniej ilości zieleni urządzonej i miejsc rekreacji, a także na zachowanie tradycyjnej technologii budowlanej, zastosowanej na obszarach pokoszarowych. Teren powojkowy w śródmieściu Ełku powinien mieć wielofunkcyjny charakter. Ze względu na centralne położenie na szlaku prowadzącym z dworca kolejowego w stronę promenady, powinien pełnić funkcję ważnej przestrzeni publicznej w mieście, skupiając mieszkalnictwo oraz bogatą i różnorodną ofertę usługową.

W celu eliminacji bariery oddzielającej zabudowę Armii Krajowej od kompleksu handlowo-usługowego z Placem Miejskim należy dążyć do usunięcia zabudowy garażowej, co pozwoli na otwarcie tego terenu i umożliwi realizację atrakcyjnej przestrzeni na zapleczu pierzei.

- Obszar E4 – Teren stanowi element systemu przyrodniczego rzeki Ełk. Należy dążyć do kształtowania ogólnodostępnych przestrzeni publicznych, towarzyszących terenom rekreacji oraz turystyki, powiązanych siecią ścieżek pieszych i rowerowych. Dopuszcza się lokalizowanie urządzeń związanych z rekreacją oraz sportami wodnymi (za wyjątkiem sportów motorowodnych), zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony przyrody. W celu ochrony naturalnej biologicznej otuliny cieklu rzecznoego, wprowadza się zakaz zabudowy kubaturowej, zwłaszcza na wyspie u ujścia rzeki. W granicach kwartału dopuszcza się budowę obiektów małej architektury oraz ciągów pieszych lub pieszo-rowerowych.

- **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ełku na lata 2024 – 2030 (projekt)**

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ełku na lata 2024-2030 w szerokim znaczeniu obejmuje działalność zmierzającą do poprawy standardów życia nie tylko grup marginalizowanych z uwagi na doświadczane dysfunkcje, problemy i bariery, ale wszystkich mieszkańców wspólnoty samorządowej. Strategia obejmuje obszar całego miasta, bez rozróżniania działań w układzie przestrzennym. Dokument zakłada podejmowanie działań przyczyniających się do łagodzenia skutków dominujących problemów społecznych, co jest zbieżne z postulatami zaproponowanymi w GPR Miasta Ełku.

Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ełku na lata 2024-2030, zbieżne z zapisami celu nr 2 GPR:

- Cel strategiczny 1. Wspieranie rodzin w wypełnianiu ich podstawowych funkcji, z uwzględnieniem warunków rozwoju dzieci i młodzieży;
 - Cel strategiczny 2. Zwiększenie udziału w życiu społecznym osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu
 - Cel szczegółowy 2.1. Wzmocnienie integracji osób starszych, osób z niepełnosprawnością i chorujących z lokalnym środowiskiem
 - Cel szczegółowy 2.2. Kreowanie warunków aktywności osób starszych, osób z niepełnosprawnością i chorujących;
 - Cel strategiczny 3. Zmniejszenie skali zagrożenia mieszkańców wykluczeniem społecznym związanym z ubóstwem, biernością zawodową i bezdomnością
 - Cel szczegółowy 3.2. Wzrost kompetencji sprzyjających aktywności, samodzielności i zaradności życiowej
 - Cel szczegółowy 3.3. Kreowanie warunków sprzyjających aktywizacji zawodowej mieszkańców, w tym osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy;
 - Cel strategiczny 4. Kreowanie warunków rozwoju świadomej i zaangażowanej społeczności lokalnej.
- **Program Ochrony Środowiska Miasta Ełku na lata 2022-2025 (uchwała nr XLV.456.2022 Rady Miasta Ełku z dnia 31 sierpnia 2022 r.)**

Celem opracowania Programu Ochrony Środowiska Miasta Ełku na lata 2022-2025 jest stworzenie narzędzia do realizacji polityki ochrony środowiska na terenie Ełku. W ramach programu:

- oceniono stan środowiska naturalnego i przeanalizowano zagrożenia i problemy poszczególnych komponentów środowiska;
- określono cele, kierunki interwencji oraz zadania, zmierzające do poprawy stanu środowiska;
- przedstawiono harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji zadań ujętych w opracowaniu.

Cele Programu Ochrony Środowiska Miasta Ełku na lata 2022-2025, zbieżne z zapisami celów nr 1 i 3 GPR:

- Poprawa jakości powietrza, przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu; kierunki działań:
 - Poprawa efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z produkcji ciepła,
 - Zmniejszenie emisyjności w transporcie oraz zwiększenie dostępności i atrakcyjności transportu publicznego;
- Ochrona przed niedoborami wody i powodzią poprzez zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wodnych i zmniejszenie ryzyka powodziowego; kierunek działań:
 - Zwiększenie zdolności środowiska do gromadzenia i przetrzymywania zasobów wodnych;
- Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej; kierunki działań:
 - Ochrona oraz tworzenie zieleni na terenach zabudowanych,
 - Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych.

7. Szacunkowe ramy finansowe

Głównym źródłem finansowania GPR będą środki publiczne (głównie z budżetu Miasta Ełku) oraz fundusze UE. W programie Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 przewidziano kwotę ok. 22 mln euro na wdrażanie w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Ełku (Miasto Ełk, Gmina Ełk) instrumentu pn. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT). W odniesieniu do zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, środki ZIT będą mogły być przeznaczone na dofinansowanie szerokiego spektrum działań z zakresu włączenia społecznego, edukacji oraz na inwestycje dotyczące efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych. Dodatkowo ZIT, w ramach programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027, obejmie działania służące zrównoważonej mobilności miejskiej. Gmina Miasto Ełk będzie mogła również skorzystać z dofinansowania z pozostałej puli FEWiM 2021-2027 na zasadach ogólnych oraz z Krajowego Planu Odbudowy, w szczególności z Instrumentu Zielonej Transformacji Miast.

Poza funduszami unijnymi ramy finansowe GPR Miasta Ełku zakładają możliwość skorzystania z krajowych środków publicznych, m.in.:

- Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg,
- programów Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej,
- programów Banku Gospodarstwa Krajowego z zakresu mieszkalnictwa,
- innych funduszy/programów rządowych.

Plan finansowy GPR Miasta Ełku przewiduje również środki prywatne podmiotów, które zgłosiły swoje przedsięwzięcia do uwzględnienia w programie.

Wartość podstawowych wszystkich przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest planowana na poziomie 122 600 000 zł, a uzupełniających na poziomie 66 970 000 zł. Łączny szacunkowy koszt realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Ełku 2030, wynosi 189 570 000 zł, w tym:

- środki publiczne (budżet miasta, miejskich instytucji kultury, szpitala) – 37 629 000 zł;
- środki prywatne (środki organizacji pozarządowych, wspólnot mieszkaniowych, przedsiębiorstwa) - 15 710 000 zł;
- dofinansowanie z programów krajowych – 29 120 000 zł;
- dofinansowanie z funduszy europejskich – 107 111 000 zł.

Należy zaznaczyć, że podane kwoty stanowią wartości szacunkowe. Ewentualne zmiany szacunkowych kosztów realizacji przedsięwzięć nie będą skutkować aktualizacją GPR Miasta Ełku.

Tabela 19 Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ełku 2030 z podziałem na źródła finansowania (w zł)

Rodzaje przedsięwzięć	Wartość przedsięwzięć	Środki publiczne	Środki prywatne	Dofinansowanie z programów krajowych	Dofinansowanie z funduszy europejskich
Cel 1.					
Przedsięwzięcia podstawowe	33 700 000	8 094 000	0	7 000 000	18 606 000
Przedsięwzięcia uzupełniające	61 650 000	10 630 000	0	10 020 000	41 000 000
Cel 2.					
Przedsięwzięcia podstawowe	26 100 000	3 395 000	900 000	600 000	21 205 000
Przedsięwzięcia uzupełniające	3 120 000	560 000	10 000	0	2 550 000
Cel 3.					
Przedsięwzięcia podstawowe	62 800 000	12 750 000	14 800 000	11 500 000	23 750 000
Przedsięwzięcia uzupełniające	2 200 000	2 200 000	0	0	0
łącznie wszystkie cele GPR					
Przedsięwzięcia podstawowe	122 600 000	24 239 000	15 700 000	19 100 000	63 561 000
Przedsięwzięcia uzupełniające	66 970 000	13 390 000	10 000	10 020 000	43 550 000
łącznie przedsięwzięcia rewitalizacyjne	189 570 000	37 629 000	15 710 000	29 120 000	107 111 000

8. Zarządzanie realizacją GPR

8.1. System zarządzania

System zarządzania GPR Miasta Ełku będzie wykorzystywał dotychczasowe doświadczenia, procedury i dobre praktyki związane z przygotowaniem i realizacją programów rewitalizacji i innych dokumentów strategicznych Gminy Miasta Ełk. Prezydent Miasta odpowiada za wykonywanie uchwał Rady Miasta Ełku oraz zadań gminy w zakresie rewitalizacji, określonych przepisami prawa. Strategiczne zarządzanie GPR powierzone jest Zespołowi ds. rewitalizacji, powołanemu Zarządzeniem nr 1020.2021 Prezydenta Miasta Ełku z dnia 21 grudnia 2021 r. W jego skład wchodzi Prezydent (jako Przewodniczący) oraz kierownicy i pracownicy wydziałów Urzędu Miasta Ełku i jednostek miejskich, które ze względu na zakres działań uczestniczą w procesie rewitalizacji. Istnieje możliwość powołania podzespołów roboczych.

Głównym zadaniem zespołu było wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz przygotowanie GPR, a po jego uchwaleniu:

- ogólny nadzór nad realizacją GPR;
- zaangażowanie w procesy partycypacji społecznej i budowy lokalnych partnerstw w ramach procesu rewitalizacji;
- współpraca z Komitetem Rewitalizacji;
- inicjowanie badań społecznych w zakresie rewitalizacji.

Komórką wdrażania i koordynacji GPR Miasta Ełku jest Wydział Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Ełku. Wydział podlega bezpośrednio Prezydentowi Ełku i będzie współpracował z Komitetem Rewitalizacji, zespołem ds. rewitalizacji, wydziałami Urzędu Miasta Ełku, miejskimi i innymi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi, beneficjentami projektów, mieszkańcami obszaru rewitalizacji i innymi interesariuszami, w celu realizacji nałożonych zadań, do których należą:

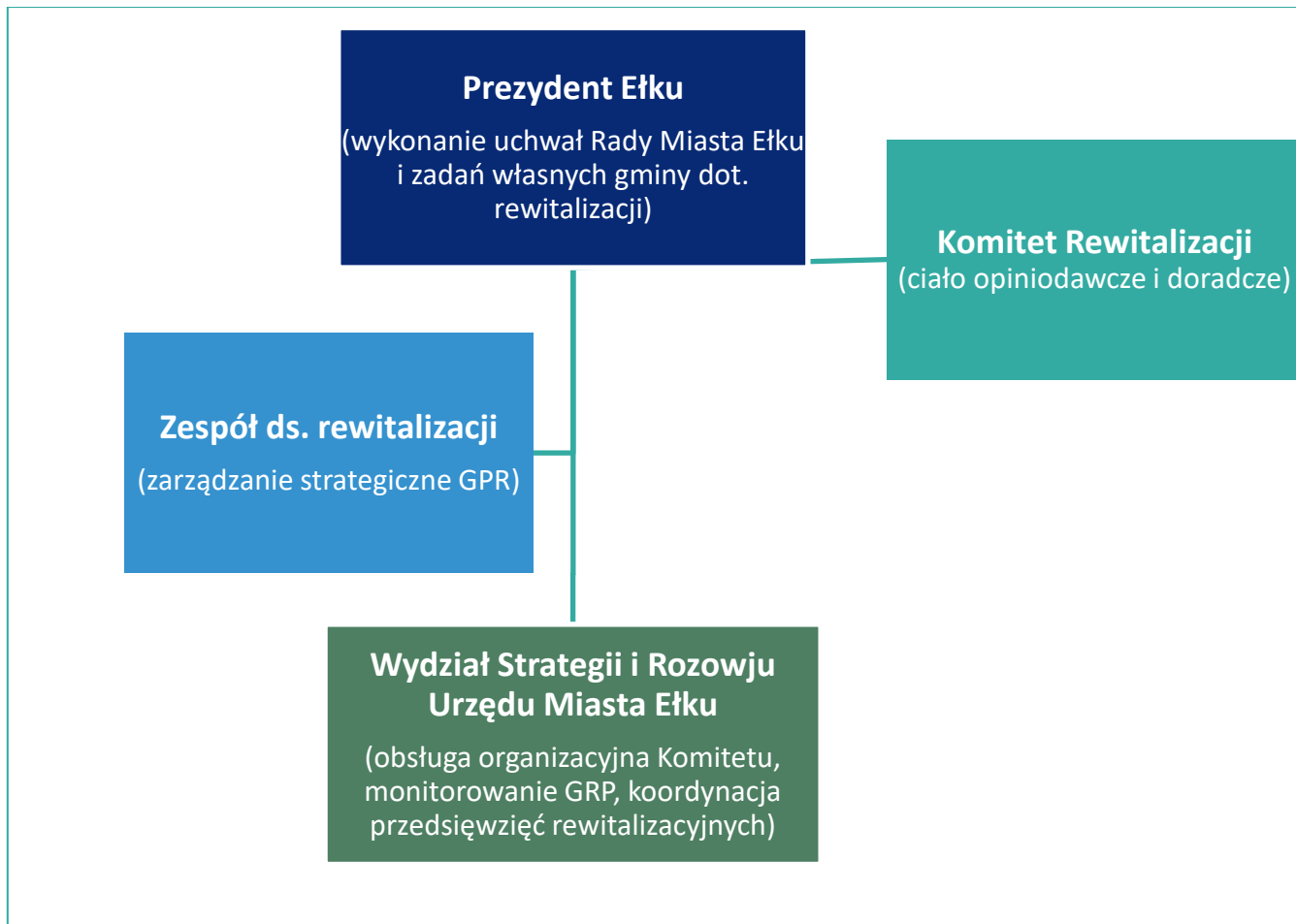
- realizacja GPR, w szczególności koordynacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- monitorowanie aktualności i stopnia realizacji GPR;
- proces aktualizacji GPR;
- działania szkoleniowe i wsparcie merytoryczne dla osób realizujących proces rewitalizacji;
- prowadzenie działań informacyjnych i partycypacyjnych w zakresie rewitalizacji;
- poszukiwanie źródeł finansowania inwestycji przewidzianych w GPR z funduszy zewnętrznych;
- współpraca z Komitetem Rewitalizacji i obsługa jego prac;
- inicjowanie i realizacja działań na rzecz partycypacji społecznej i partnerstwa w rewitalizacji;
- inne zadania zlecane przez Zespół ds. rewitalizacji, współpraca z Zespołem.

Powołany został **Komitet Rewitalizacji**, będący forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy oraz pełniący funkcję opiniotwórczą – doradcą dla Prezydenta Ełku. Zasady wyznaczania składu Komitetu oraz zasady jego działania, uwzględniając funkcje Komitetu oraz zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli, określiła Rada Miasta Ełku w uchwale nr LIII.568.2023 z dnia

26 kwietnia 2023 r. Podjęcie uchwały było poprzedzone konsultacjami społecznymi jej projektu. Powołanie Komitetu Rewitalizacji następuje w drodze zarządzenia Prezydenta Miasta Ełku. Za obsługę organizacyjną Komitetu odpowiada Wydział Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Ełku.

Proces wdrażania GPR Miasta Ełku będzie wspomagany poprzez wykorzystanie Ełckiego Portalu Rewitalizacji. Jest to serwis internetowy umożliwiający informowanie o realizacji programu.

Rysunek 6 Schemat zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Ełku

8.2. Koszty zarządzania

Koszty zarządzania programem ponoszone będą z budżetu Miasta Ełku. Nie planuje się dodatkowych kosztów osobowych związanych z działaniami przypisanymi Zespołowi ds. rewitalizacji oraz Wydziałowi Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Ełku – zadania będą realizowane w ramach obowiązków służbowych.

Ze względu na planowane powołanie Komitetu Rewitalizacji przewiduje się ponoszenie kosztów związanych z organizowaniem posiedzeń, edukacją członków Komitetu czy też działaniami rozwijającymi dialog wokół rewitalizacji i angażującymi społeczność miejską w ten proces. Praca w Komitecie Rewitalizacji ma charakter społeczny, nieodpłatny. Należy również zapewnić dodatkowe środki na

nieprzewidziane działania, biorąc pod uwagę złożoność rewitalizacji i zmiany społeczno-gospodarcze, które mogą zajść w okresie obowiązywania GPR Miasta Ełku.

Tabela 20 Szacunkowe koszty zarządzania GPR w okresie 2023-2030

Kategoria kosztów	Ilość	Cena jednostkowa	Łączny koszt
Spotkania Komitetu Rewitalizacji	25	400,00 zł	10 000,00 zł
Działania edukacyjne (szkolenia, wyjazdy studyjne, spotkania z ekspertami itp.)	8	3 000,00 zł	24 000,00 zł
Działania angażujące społeczność lokalną	4	10 000,00 zł	40 000,00 zł
Funkcjonowanie strony internetowej (Ełcki Portal Rewitalizacji)	8	5 000,00 zł	40 000,00 zł
Inne (np. wsparcie eksperckie, aktualizacja/ewaluacja, badania i analizy itp.)	3	30 000,00 zł	90 000,00 zł
		łącznie	204 000,00 zł

8.3. Harmonogram realizacji

Harmonogram realizacji GPR Miasta Ełku obejmuje okres do 2030, czyli perspektywę 7 lat. Zaprezentowano w nim terminy czynności proceduralnych związanych z wdrażaniem programu (wynikające z zapisów ustawy o rewitalizacji) oraz okresy realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych (na podstawie rozdziału 5.1).

W zależności od wniosków uzyskanych z przyjętego systemu monitorowania i oceny programu, zakłada się możliwość uruchomienia procesu aktualizacji programu.

Tabela 21 Harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ełku

Lp.	Etapy i rodzaje działań	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1	Uchwalenie GPR Miasta Ełku przez Radę Miasta Ełku								
2	Powołanie Komitetu Rewitalizacji								
3	Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych do WPF								
4	Przygotowanie i realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych								
5	Posiedzenia Komitetu Rewitalizacji (co najmniej raz na pół roku)								
6	Działalność miejskiego zespołu ds. rewitalizacji								
7	Monitoring przedsięwzięć rewitalizacyjnych								
8	Ocena aktualności i stopnia realizacji								
9	Działania informacyjno-promocyjne								

9. System monitorowania i oceny

Monitoring realizacji GPR Miasta Ełku będzie prowadzony na dwóch poziomach przez Wydział Strategii Rozwoju Urzędu Miasta Ełku (w imieniu Zespołu ds. rewitalizacji):

1. poziom operacyjny – zbieranie informacji od beneficjentów na temat realizacji przedsięwzięć wpisanych do GPR Miasta Ełku pod względem postępu rzeczowego i finansowego (corocznie, począwszy od 2025 r.);
2. poziom strategiczny – postęp całościowej realizacji GPR poprzez analizę wskaźników odnoszących się do celów i delimitacji obszaru zdegradowanego jako element oceny aktualności i stopnia realizacji GPR Miasta Ełku, o której mowa w art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji (co 2 lata, począwszy od 2025 r.); zestawienie wskaźników monitorowania zaprezentowane jest w tabeli nr 22.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą analizowane pod kątem terminowości (zgodności z harmonogramem rzeczowo-finansowym) oraz skuteczności (osiągania założonych wskaźników). Umożliwi to ocenę stopnia zaawansowania realizacji programu oraz identyfikację występujących trudności i barier.

Monitoring osiągnięcia celów posłuży zaś ocenie skuteczności podjętej interwencji poprzez prezentację przemian (rezultatów) na obszarze rewitalizacji w efekcie podjętych działań. Wybrane wskaźniki są zintegrowane z kierunkami działań oraz specyfiką przyjętych celów. Znajdują się wśród nich również wskaźniki użyte w delimitacji obszaru rewitalizacji, gdyż wyzwaniem rewitalizacji jest ograniczenie skali występowania zjawisk kryzysowych, które zidentyfikowano w efekcie procesu wyznaczania obszaru zdegradowanego.

Projekt sprawozdania służący całościowej realizacji GPR będzie opiniowany przez Komitet Rewitalizacji i przedkładany Radzie Miasta Ełku, w terminie do 30 czerwca danego roku sprawozdawczego (co 2 lata). Sprawozdania będą publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Ełku. Możliwe jest prowadzenie dodatkowych konsultacji z interesariuszami nt. oceny postępów procesu rewitalizacji.

Całościowa ocena GPR Miasta Ełku obejmie więc analizę:

- wskaźników obrazujących stopień degradacji obszaru rewitalizacji, za pomocą których został wyznaczony,
- stopnia realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- aktualności treści programu.

W procesie oceny GPR Miasta Ełku analizowany będzie również wpływ czynników zewnętrznych na efekty procesu rewitalizacji, co umożliwi dostosowanie założeń programowych interwencji rewitalizacyjnej do bieżących uwarunkowań.

GPR Miasta Ełku będzie mógł być poddany ewaluacji (ex-post), która będzie obejmować ocenę stopnia rozwiązania problemów w obszarze rewitalizacji, trwałość zmian, efektywność wydanych środków finansowych oraz sposób zarządzania całym procesem. Jej wyniki umożliwią lepsze zaplanowanie

działań rewitalizacyjnych na kolejny okres. Badanie ewaluacyjne będzie koordynowane przez Wydział Strategii i Rozwoju Urzędu Miasta Ełku, który zleci przygotowanie oceny niezależnemu podmiotowi.

Wnioski płynące z monitoringu i ewaluacji będą mogły być podstawą do podjęcia działań korygujących wdrażanie GPR Miasta Ełku, w szczególności w przypadku:

- braku poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji (niska efektywność zaplanowanej interwencji);
- pojawienia się nowych problemów lub potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji w wyniku zmian społeczno-gospodarczych;
- konieczności wprowadzenia korekt w przedsięwzięciach rewitalizacyjnych.

W razie potrzeby pogłębienia informacji gromadzonych w procesie monitorowania i oceny GPR Miasta Ełku będą mogły być przeprowadzone dodatkowe badania, analizy, ekspertyzy.

W przypadku stwierdzenia, że program wymaga zmiany, Prezydent Miasta Ełku występuje do Rady Miasta Ełku z wnioskiem o jego aktualizację. Do wniosku załącza się opinię Komitetu Rewitalizacji. Aktualizacja będzie prowadzona w oparciu o zapisy ustawy o rewitalizacji oraz procedurę dot. tworzenia planów, programów i strategii w Urzędzie Miasta Ełku. Wprowadzanie zmian nastąpi we współpracy z interesariuszami rewitalizacji.

Tabela 22 Zestawienie wskaźników monitorowania realizacji GPR Miasta Ełku

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa		Wartość docelowa	Źródło danych
	Obszar rewitalizacji	Średnia miejska	Obszar rewitalizacji	
Cel strategiczny 1. Poprawa jakości środowiska				
Powierzchni parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej na 100 mieszkańców (ha)	0,02	0,06	0,04	Urząd Miasta Ełku – Wydział Mienia Komunalnego
Liczba dni w roku z przekroczoną wartością normy dla stężenia PM10 w powietrzu (24-godzinne stężenie pyłu PM-10 powyżej 50 µg/m3)	13	-	10	Portal Jakości Powietrza GIOŚ Dane stacji pomiarowej przy ul. Piłsudskiego w Ełku
Liczba zadań zrealizowanych w ramach dotacji na tworzenie/modernizację terenów zielonych	0	-	40	Urząd Miasta Ełku – Biuro Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (ha)	0	-	7,8	Beneficjenci przedsięwzięć rewitalizacyjnych
Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu (ha) wskaźnik FEWiM 2021-2027	0	-	2,7	Beneficjenci przedsięwzięć rewitalizacyjnych
Wspierana infrastruktura rowerowa (km) wskaźnik FEWiM 2021-2027	0	-	1,36	Urząd Miasta Ełku – Wydział Mienia Komunalnego
Cel strategiczny 2. Aktywizacja oraz integracja społeczna				
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa na 100 mieszkańców	3,28	1,70	2,30	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa		Wartość docelowa	Źródło danych
	Obszar rewitalizacji	Średnia miejska	Obszar rewitalizacji	
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 mieszkańców	0,42	0,20	0,30	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku
Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji wskaźnik FEWiM 2021-2027	13 767	-	14 000	Urząd Miasta Ełku – Wydział Strategii i Rozwoju
Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie wskaźnik FEWiM 2021-2027	0	-	390	Beneficjenci przedsięwzięć rewitalizacyjnych
Cel strategiczny 3				
Liczba mieszkań komunalnych ogrzewanych piecami węglowymi na 100 mieszkańców	1,95	0,80	1,30	Urząd Miasta Ełku – Wydział Mienia Komunalnego
Liczba mieszkań komunalnych niewyposażonych w łazienkę na 100 mieszkańców	1,79	0,62	1,40	Urząd Miasta Ełku – Wydział Mienia Komunalnego
Lokale mieszkalne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej wskaźnik FEWiM 2021-2027	0	-	462	Beneficjenci przedsięwzięć rewitalizacyjnych
Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej wskaźnik FEWiM 2021-2027	0	-	6	Beneficjenci przedsięwzięć rewitalizacyjnych

10. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach dotyczących zasobu mieszkaniowego

Zaplanowane w GPR Miasta Ełku przedsięwzięcia nie powodują konieczności wprowadzenia zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego. Kwestie te są uregulowane w dwóch uchwałach Rady Miasta Ełku:

- nr XLVIII.487.2022 z dnia 30 listopada 2022 r. w sprawie „Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasta Ełku na lata 2023-2027”;
- nr XXII.210.2020 z dnia 21 października 2020 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Ełku.

„Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasta Ełku na lata 2023-2027” zakłada kontynuację działań służących poprawie jakości zasobu mieszkaniowego poprzez przeprowadzanie remontów i modernizacji oraz budowę budynków mieszkalnych. Mają one skutkować zmniejszeniem kosztów eksploatacyjnych budynków oraz związanych z usuwaniem awarii i ich skutków. Zamierzeniom tym odpowiadają zapisy GPR Miasta Ełk w celu 3. „Poprawa warunków zamieszkania i stanu technicznego budynków”, w szczególności w wyniku realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych nr 3.2., 3.3. i 3.4. Oba programy wykazują zatem spójność założeń i działań. Istniejące regulacje pozwalają na efektywne wdrażanie GPR Miasta Ełku.

Polityka czynszowa Miasta Ełku zakłada dążenie do zrównoważenia wydatków utrzymania zasobu z dochodami z tytułu czynszów za najem lokali mieszkalnych, przy czym maksymalna wysokość czynszu w lokalach komunalnych nie może przekraczać 3% wartości odtworzeniowej lokalu w skali roku. W przypadku dokonania przez Miasto Ełk lub wspólnotę mieszkaniową ulepszenia w okresie trwania stosunku najmu, mających wpływ na wysokość stawki czynszu, stawka czynszu ulega podwyższeniu zgodnie z uchwalonymi stawkami. Przyjmuje się możliwość obniżenia czynszu na wniosek najemcy ze względu na wysokość dochodu jego gospodarstwa domowego. Ponadto na wniosek najemców, użytkowników lokali oraz osób zajmujących lokale bez tytułu prawnego, znajdujących się w bardzo trudnej sytuacji materialnej i życiowej, posiadających zadłużenie z tytułu zajmowania lokalu, Prezydent Miasta Ełku może wyrazić zgodę na odpracowanie należności czynszowych. Obowiązujące przepisy chronią zatem mieszkańców obszaru rewitalizacji przed negatywnymi skutkami zmian stawek czynszu, ograniczając możliwość ich wykluczenia z możliwości korzystania z pozytywnych efektów procesu rewitalizacji, w szczególności w zakresie warunków korzystania z gminnego zasobu mieszkaniowego o którym mowa w art. 3 ust. 2 pkt 2 ustawy o rewitalizacji.

Na wypadek rozbiórek i remontów kapitalnych, w mieszkaniowym zasobie Miasta Ełku jest wydzielona rezerwa lokali mieszkalnych w budynku przy ulicy Gizewiusza 6A (na obszarze rewitalizacji). Ponadto budowany jest również nowy budynek komunalny przy ul. Kolejowej (poza obszarem rewitalizacji) oraz planowane są remonty lokali mieszkalnych, co pokryje ewentualne zapotrzebowanie na lokale zamienne wygenerowane w związku z realizacją przedsięwzięć obejmujących gminny zasób mieszkaniowy na obszarze rewitalizacji.

11. Komitet Rewitalizacji

Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu pomiędzy osobami i podmiotami chcącymi uczestniczyć w procesie rewitalizacji Ełku (interesariuszami) a organami Gminy Miasta Ełk, w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Komitet pełni również funkcję opiniodawczą i doradcą dla Prezydenta Miasta Ełku we wdrażaniu programu. W praktyce oznacza to możliwość:

- wyrażania opinii, stanowisk i rekomendacji oraz podejmowania inicjatyw w sprawach dotyczących procesu rewitalizacji w Ełku;
- uczestnictwa w opiniowaniu oraz przygotowaniu projektów uchwał Rady Miasta Ełku, zarządzeń Prezydenta Miasta Ełku i innych dokumentów związanych z rewitalizacją.

Na bazie zapisów art. 7 ust 3. Ustawy o rewitalizacji, Rada Miasta Ełku określiła zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji (uchwała nr LIII.568.2023 z dnia 26 kwietnia 2023 r.). Podjęcie uchwały zostało poprzedzone konsultacjami społecznymi.

W skład Komitetu Rewitalizacji mogą wejść osoby pełnoletnie reprezentujące interesariuszy, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji oraz art. 36 ust. 8 pkt. 4 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027. W skład Komitetu wchodzi:

- 1) nie więcej niż 2 mieszkańców obszaru rewitalizacji Ełku,
- 2) nie więcej niż 1 mieszkaniec Ełku spoza obszaru rewitalizacji,
- 3) nie więcej niż 1 osoba będąca przedstawicielem właścicieli i użytkowników wieczystych nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji Ełku,
- 4) nie więcej niż 2 przedstawiciele podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji Ełku, w tym spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych,
- 5) nie więcej niż 2 osoby prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność gospodarczą w Ełku, z czego minimum 1 osoba prowadząca działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji Ełku,
- 6) nie mniej niż 2 i nie więcej niż 3 przedstawiciele podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić w Ełku działalność społeczną, w tym organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, w tym:
 - a) minimum 1 przedstawiciel podmiotu działającego na rzecz ochrony środowiska;
 - b) minimum 1 przedstawiciel podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji;

-
- 7) nie więcej niż 1 przedstawiciel partnerów społeczno-gospodarczych, w tym organizacji pracodawców i pracowników, izb gospodarczych, instytucji otoczenia biznesu, organizacji badawczych, podmiotów ekonomii społecznej,
 - 8) nie więcej niż 1 przedstawiciel Rady Miasta Ełku,
 - 9) nie więcej niż 1 przedstawiciele Urzędu Miasta Ełku,
 - 10) nie więcej niż 1 przedstawiciel jednostek miejskich,
 - 11) nie więcej niż 1 przedstawiciel Rady Senioralnej,
 - 12) nie więcej niż 1 przedstawiciel Komendy Powiatowej Policji w Ełku.

Członkowie Komitetu wybierani są w trybie otwartego naboru, na podstawie pisemnych zgłoszeń. Wniosek zgłoszeniowy na członka Komitetu musi potwierdzać doświadczenie kandydata w działaniach realizowanych na rzecz reprezentowanej kategorii interesariuszy rewitalizacji, w działaniach na rzecz lokalnej społeczności lub rewitalizacji Ełku. Alternatywnie kandydat może przedstawić listę poparcia.

Członków Komitetu powołuje Prezydent Miasta Ełku w drodze zarządzenia. Pierwsza kadencja Komitetu rozpoczęła się 18 lipca 2023 r. (na mocy Zarządzenia nr 1356.2023 Prezydenta Miasta Ełku) i potrwa trwa 2 lata, a kolejne kadencje po 3 lata. Uczestnictwo w Komitecie ma charakter społeczny.

[Analiza istniejących procedur naboru i działania Komitetu Rewitalizacji nie wskazuje na konieczność wprowadzania zmian w uchwale nr LIII.568.2023 Rady Miasta Ełku z dnia 26 kwietnia 2023 r.](#)

12. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Zapisy art. 25 ustawy o rewitalizacji stwarzają możliwość ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR) w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. SSR może zostać wyznaczona w granicach obszaru rewitalizacji, na okres nie dłuższy niż 10 lat, bez możliwości przedłużenia.

Biorąc pod uwagę specyfikę przedsięwzięć rewitalizacyjnych, nie przewiduje się ustanawiania SSR na obszarze rewitalizacji Ełku.

13. Sposób realizacji programu w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Ełku zostało przyjęte uchwałą nr XXXVI.362.2021 Rady Miasta Ełku z dnia 24 listopada 2021 roku. Studium wymaga aktualizacji w zakresie wskazania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, ustanowionych na mocy Uchwały nr XLIV.445.2022 Rady Miasta Ełku z dnia 22 czerwca 2022 r. Analiza przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowanych w GPR Miasta Ełku nie wykazuje konieczności innych zmian studium ani korekty modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta, wynikającej ze Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku 2030.

Na obszarze rewitalizacji obowiązują ustalenia 14 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obejmujących ok. 78% powierzchni tego obszaru.

Rysunek 7 Pokrycie obszaru rewitalizacji miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (opracowanie własne na podstawie danych Ełk - System Informacji Przestrzennej (e-mapa.net))

Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych wymaga zmiany następujących mpzp:

- przedsięwzięcie nr 1.1. pn. „Utworzenie „zielonej” przestrzeni społecznej na terenie dawnych koszar wojskowych” powoduje konieczność zmiany mpzp Ełk-Brama Mazur II (Uchwała nr V.5615 Rady Miasta Ełku z dnia 31 marca 2015 r.). Ustalenia planu przewidują lokalizację na terenie 9UMW zabudowy usługowej nieuciążliwej z dopuszczeniem funkcji mieszkaniowej wielorodzinnej, natomiast w ramach przedsięwzięcia planowane jest utworzenie w tej lokalizacji przestrzeni publicznej z dominującą rolą zieleni. Z tego względu należy zmienić klasyfikację terenu 9UMW na teren zieleni urządzonej.
- przedsięwzięcie nr 3.4. pn. „Budowa budynku komunalnego mieszkalnego wraz z kompleksowym zagospodarowaniem terenu przy ul. Elizy Orzeszkowej” powoduje konieczność zmiany mpzp Ełk-Śródmieście (Uchwała nr XX.179.2012 Rady Miasta Ełku z dnia 29 maja 2012 r.) – na terenie 2U-KP (teren zabudowy usługowej z parkingami wielopoziomowymi) należy dopuścić zabudowę mieszkaniową wielorodzinną i usługową, zieleni urządzonej oraz parking podziemny.

W przypadku pozostałych mpzp istnieje pełna zgodność ich ustaleń z zakresem przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w GPR Miasta Ełku. Nie ma konieczności opracowania nowych mpzp na obszarze rewitalizacji w celu realizacji GPR Miasta Ełku.

Na obszarze rewitalizacji nie wskazuje się konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

14. Opis procesu partycypacji społecznej i partnerstwa

Zasady partycypacji i partnerstwa odgrywają istotną rolę w tworzeniu i realizacji programów rewitalizacji. Katalog interesariuszy rewitalizacji, czyli osób, grup i instytucji zainteresowanych tym procesem, bezpośrednio w niego zaangażowanych lub podlegających jego oddziaływaniu, jest bardzo szeroki. Obok mieszkańców obszaru rewitalizacji obejmuje właścicieli, użytkowników i zarządców nieruchomości, przedsiębiorców, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, organy władzy publicznej czy też pozostałych mieszkańców miasta. Tylko partycypacyjne prowadzenie rewitalizacji, w sposób jawny i przejrzysty z zapewnieniem aktywnego udziału różnorodnych interesariuszy, daje szansę na powodzenie całego procesu poprzez kompleksowe podejście do przezwyciężenia problemów obszaru.

Zaangażowanie interesariuszy w przygotowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Ełku 2030 rozpoczęło się już na etapie diagnozy delimitacyjnej. W ramach konsultacji społecznych projektu Uchwały Rady Miasta Ełku w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (5 maja – 6 czerwca 2022 r.) można było zgłaszać swoje uwagi i propozycje:

- za pomocą formularza konsultacyjnego (poczta, wiadomość e-mail, osobiście w Urzędzie Miasta – wpłynął 1 formularz),
- poprzez wypełnienie ankiety internetowej (16 uczestników),
- podczas otwartego spotkania w ramach punktu konsultacyjnego w Ełckim Centrum Rewitalizacji Społecznej „STAJNIA” (8 uczestników),
- podczas spotkań z radnymi podczas dwóch komisji Rady Miasta Ełku, transmitowanych on-line na kanale Rady Miasta Ełku w serwisie społecznościowym (łącznie 371 wyświetleń).

Informacje o konsultacjach społecznych zostały zamieszczone na stronach internetowych www.elk.pl i www.rewitalizacja.elk.pl oraz w serwisie społecznościowym Urzędu Miasta Ełku, w BIP Urzędu Miasta Ełku, na urzędowej tablicy ogłoszeń. Do kluczowych interesariuszy zostały wysłane wiadomości e-mail, a w miejskich budynkach zawisły plakaty informacyjne. Projekt uchwały z załącznikami dostępny był również do wglądu w wersji papierowej dla osób, które nie mogły zapoznać się z nim w wersji cyfrowej. Wśród dokumentów będących przedmiotem konsultacji społecznych znalazł się materiał informacyjny, prezentujący w przystępnej i skrótowej formie konsultowane treści.

Uczestnicy konsultacji często odnosili się do zagadnień wykraczających poza przedmiot konsultacji, wskazując szczegółowo problemy i potencjały obszaru rewitalizacji, a także konieczne do zrealizowania działania i inwestycje. Głosy te zostały uwzględnione w przygotowaniu GPR Miasta Ełku.

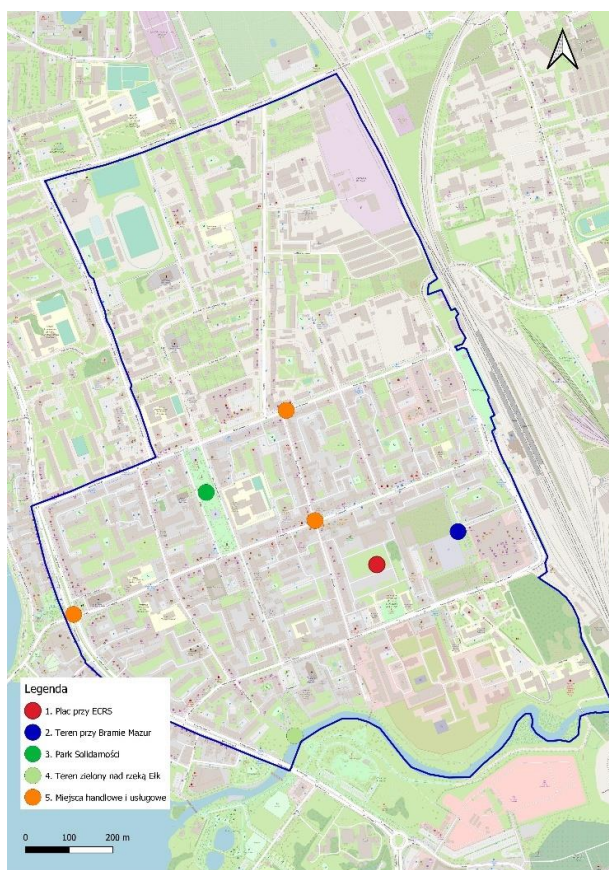
Pierwszym formalnym etapem opracowania programu było podjęcie przez Radę Miasta Ełku uchwały inicjującej ten proces. Informację o rozpoczęciu prac nad GPR Miasta Ełku opublikowano w BIP Urzędu Miasta Ełku, na stronie internetowej, tablicy ogłoszeń oraz w prasie lokalnej.

Podczas merytorycznych prac nad programem zdecydowano się na różne formy włączenia interesariuszy. W ramach sporządzania szczegółowej diagnozy, obejmującej analizę negatywnych

zjawisk i lokalnych potencjałów obszaru rewitalizacji, w październiku 2022 r. zrealizowano następujące badania społeczne:

- 2 spotkania w formie grup fokusowych (zogniskowanych wywiadów grupowych) z młodzieżą (10 uczestników) oraz dorosłymi mieszkańcami obszaru rewitalizacji (8 uczestników);
- 2 warsztaty (diagnostyczne i planistyczne) z przedstawicielami instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, ekspertów ds. rewitalizacji (łącznie 26 uczestników);
- 13 indywidualnych wywiadów pogłębionych z osobami zaangażowanymi w procesy rewitalizacyjne reprezentujące Urząd Miasta Ełku, MOPS, PCPR, miejskie instytucje kultury, organizacje pozarządowe, zarządcę nieruchomości, wspólnotę wyznaniową;
- sondaż uliczny podejmujący tematykę przestrzeni publicznych, terenów zielonych, oferty handlowej i usługowej obszaru rewitalizacji.

Mapa 13 Miejsca przeprowadzenia sondażu ulicznego w ramach szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji (październik 2022 r.)

Źródło: opracowanie własne

Kolejnym krokiem był otwarty nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych, przeprowadzony w okresie 28 grudnia 2022 r. – 31 stycznia 2023 r. Prezydent Miasta Ełku wydał ogłoszenie o naborze przedsięwzięć do GPR wraz z załącznikami – zasadami naboru i formularzem zgłoszeniowym. Ogłoszenie zostało opublikowane w BIP Urzędu Miasta Ełku oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Ełku przy ul. Marsz. J. Piłsudskiego 6. Ponadto informacja o naborze pojawiła się w miejskich serwisach internetowych (www.elk.pl i www.rewitalizacja.elk.pl), na profilu Urzędu Miasta Ełku w serwisie społecznościowym

oraz w formie plakatu w budynkach miejskich. Do kluczowych interesariuszy skierowane zostało pismo oraz wiadomość e-mail.

Zgłoszone propozycje przedsięwzięć zostały zweryfikowane pod kątem kompletności formularza i zgodności z niżej wymienionymi kryteriami:

- zgodność z celami GPR Miasta Ełku,
- lokalizacja na obszarze rewitalizacji (w przypadku innej lokalizacji brana była pod uwagę specyfika danego przedsięwzięcia, wypełnianie celów rewitalizacji i oddziaływanie bezpośrednio na obszar rewitalizacji),
- grupę docelową muszą stanowić mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

pozytywnie zweryfikowane propozycje zostały wpisane na listę podstawowych przedsięwzięć GPR lub ujęte jako pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia uzupełniające. Poprzez przedsięwzięcia rewitalizacyjne aktywnie zaangażowane w realizację GPR Miasta Ełku będą następujące podmioty:

- Urząd Miasta Ełku,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku, w tym funkcjonujące w jego strukturze ECRS „STAJNIA”,
- wspólnoty mieszkaniowe,
- organizacje pozarządowe,
- przedsiębiorca,
- Centrum Edukacji Ekologicznej,
- 1 Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką SPZOZ w Lublinie Filia w Ełku,
- mieszkańcy obszaru rewitalizacji (poprzez dotacje na inicjatywy środowiskowe, udział w szkoleniach),
- Miejska Biblioteka Publiczna w Ełku im. Zofii Nasierowskiej,
- Ełckie Centrum Kultury,
- Muzeum Historyczne w Ełku,
- miejskie przedszkola i szkoły.

Konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ełku 2030 odbyły się w okresie od 12 października do 13 listopada 2023 r. Formy konsultacji społecznych obejmowały:

- przekazanie formularza konsultacyjnego z uwagami (pocztą/osobiście w Urzędzie Miasta Ełku lub mailowo),
- zbieranie do protokołu uwag ustnych,
- otwarte spotkanie konsultacyjne w dniu 23 października 2023 r.

Informacje o konsultacjach społecznych zostały rozpowszechnione na pomocą BIP, stron internetowych, profilu w portalu społecznościowym i tablic ogłoszeń Urzędu Miasta Ełku. Informacja w formie plakatu była umieszczona w budynkach Urzędu Miasta Ełku (w tym na ekranach informacyjnych) oraz w siedzibach miejskich jednostek organizacyjnych. W okresie konsultacji nie wpłynęły uwagi do projektu GPR Miasta Ełku.

Rysunek 8 Informacja o konsultacjach społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Ełku 2030, wyświetlana na ekranach informacyjnych w Urzędzie Miasta Ełku (zdjęcie UM Ełku)

Na etapie wdrażania i oceny GPR Miasta Ełku organem zapewniającym udział interesariuszy będzie Komitet Rewitalizacji. Zasady wyznaczania składu oraz działania Komitetu określiła uchwała nr LIII.568.2023 Rady Miasta Ełku z dnia 26 kwietnia 2023 r. Podjęcie uchwały było poprzedzone konsultacjami społecznymi (15 lutego – 17 marca 2023 r.). Uwagi do projektu uchwały można było zgłaszać poprzez złożenie/wysłanie formularza konsultacyjnego, ustnie do protokołu i za pomocą ankiety on-line. W okresie trwania konsultacji społecznych nie wniesiono propozycji zmian. Pierwsza kadencja Komitetu rozpoczęła w dniu 18 lipca 2023 r. z chwilą wydania przez Prezydenta Miasta Ełku zarządzenia nr 1356.2023. W dniu 26 września 2023 r. odbyło się spotkanie Komitetu służące przygotowaniu projektu GPR Miasta Ełku.

Uczestnictwo w Komitecie daje interesariuszom rewitalizacji możliwość aktywnego uczestnictwa w procesie rewitalizacji poprzez m.in. wyrażanie opinii, stanowisk i rekomendacji w sprawach związanych z rewitalizacją, opiniowanie i przygotowaniu projektów aktów prawnych Gminy Miasta Ełk. W ramach funkcjonowania Komitetu zostały przewidziane koszty na działania rozwijające dialog wokół rewitalizacji i angażujące społeczność miejską w ten proces.

Przy Prezydencie Miasta Ełku funkcjonuje również Zespół ds. rewitalizacji, złożony z przedstawicieli wydziałów Urzędu Miasta Ełku i jednostek miejskich. Do celów działalności zespołu należy m.in. zaangażowanie w procesy partycypacji społecznej i budowy lokalnych partnerstw. Działania te będą realizowane zgodnie z pojawiającymi się potrzebami, w szczególności w kontekście przygotowania i wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych i oceny realizacji programu.

Cykliczne oceny aktualności i stopnia realizacji GPR Miasta Ełku podlegać będą ocenie i opiniowaniu Komitetu Rewitalizacji oraz publikacji w BIP Urzędu Miasta Ełku, dzięki czemu możliwy będzie dialog społeczny wokół jakości procesu rewitalizacji i jego bieżących rezultatów. Będzie utrzymywany bieżący kontakt z realizatorami przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu regularnego monitorowania stopnia realizacji zaplanowanych działań.

Załącznik Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH OBSZARU REWITALIZACJI MIASTA ELKU

